9/2004

Raport Badawczy
Research Report

RB/15/2004

Plan rozwoju lokalnego gminy Liw

K. Cichocki

Instytut Badań Systemowych
Polska Akademia Nauk

Systems Research Institute
Polish Academy of Sciences

POLSKA AKADEMIA NAUK

Instytut Badań Systemowych

ul. Newelska 6

01-447 Warszawa

tel.: (+48) (22) 8373578

fax: (+48) (22) 8372772

Kierownik Pracowni zgłaszający pracę:
Doc. dr hab. inż. Michał Inkielman

Warszawa 2004

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO

GMINY LIW

Listopad 2004

Wykonali:
***Krzysztof S. Cichocki*, Instytut Badań Systemowych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa**
e-mail ; kcichocki@ibspan.waw.pl
Bartosz K. Cichocki

Spis treści

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego (PRL) Gminy Liw jest zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy oraz ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Narodowym Planem Rozwoju (NPR) na lata 2004 – 2006, a także z wersją robocza NPR na lata 2007 - 2013.

PRL dla Gminy Liw obejmuje okres 2005 - 2013, gdyż dla tego okresu zaplanowano, w trzech podstawowych wariantach, wydatki inwestycyjne, pożyczki i kredyty, a także wydatki bieżące i dochody budżetu. Dla okresu 2004 - 2010 zaplanowano imiennie zadania inwestycyjne, zgodne z głównymi celami strategii rozwoju gminy Liw, wraz z nakładami w poszczególnych latach i z podaniem źródeł finansowania tych zadań. Starano się dopasować poziom wydatków inwestycyjnych (a więc także liczbę zadań) do maksymalnych możliwości finansowych gminy i jej zdolności kredytowej, przy czym przyjęto warunek, że wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem, w każdym kolejnym roku z okresu 2005 – 2013, przybiera wartości poniżej 30% (połowa ograniczenia ustawowego - 60%), natomiast wskaźnik kosztów obsługi zadłużenia do dochodów ogółem, nie przekracza 7,5% (połowy ustawowego limitu 15%). Warunek powyższy przyjęto, aby planowany poziom długu był bezpieczny i w razie potrzeby gmina mogła zaciągać nowe, dodatkowe w stosunku do planu, zobowiązania dłużne, które nie spowodują kłopotów z płynnością finansową budżetu. Wydatki na rok 2004 zaplanowano oddzielnie i przedstawiono je w Tabeli 10.

Zadania do realizacji w latach 2005 – 2010 uszeregowano według kolejności, która wynika z zastosowania do oceny zadań tych samych kryteriów. Z każdym, z kryteriów wiąże się ocenia punktowa (ilościowa). Zestaw kryteriów i zasady punktacji skonsultowano z przedstawicielami Rady Gminy Liw. Podano przykładowa punktację dla czterech zadań w Tabeli Nr 14 oraz w Tabelach Z1 – Z3 w Załączniku.

Plan Rozwoju Lokalnego został przygotowany w konsultacji z przedstawicielami mieszkańców gminy – Zespołem ds. przygotowania PRL oraz Radnymi gminy Liw.

W przeprowadzonych analizach pokazano, że możliwość skorzystania ze środków Unii Europejskiej spowoduje wzrost dochodów budżetu i, tym samym, wzrost środków przeznaczonych na finansowanie nowych zadań inwestycyjnych. Wzrost ten jest bardzo znaczący - dwukrotny dla roku 2005, w porównaniu z rokiem 2004, prawie trzykrotny dla lat 2006 i 2007 oraz ponad dwukrotny w pozostałych latach – 2008 - 2013.

Plan Rozwoju Lokalnego nie jest planem sztywnym. Można go będzie zmieniać i zmiany potwierdzać uchwałami Rady Gminy. W roku 2005 i w latach następnych mogą się pojawić nowe możliwości finansowania zadań inwestycyjnych. Gmina może też zdecydować o zmianie kolejności realizacji zadań. Ponadto, plan na lata 2007 - 2013 jest planem, który należy uściślić poprzez sformułowanie nowych, dodatkowych zadań, które mogą być realizowane przez gminę. Dotyczy to szczególnie lat 2010 – 2013 gdyż obecnie zidentyfikowano tylko małą część zadań, które będą realizowane w tym okresie.

II. Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza na terenie Gminy Liw

II.1. Położenie Gminy

Gmina Liw położona jest we wschodniej części województwa mazowieckiego w obrębie Wysoczyzny Siedleckiej na obszarze "Zielonych Płuc Polski". Gmina północnym skrawkiem sięga obszaru Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Obszar gminy stanowią tereny leżące wokół miasta Węgrowa. Skutkiem tego nie ma bezpośrednich powiązań przestrzennych i komunikacyjnych między poszczególnymi częściami gminy. Wszystkie trasy komunikacyjne przebiegające przez obszar gminy prowadzą do Węgrowa, który jest ośrodkiem handlowo-usługowym gminy. Tam też znajduje się siedziba władz gminy. Gmina stanowi bezpośrednie zaplecze miasta Węgrowa liczącego około 13 tys. mieszkańców. Najbliżej położonymi ośrodkami miejskimi oprócz Węgrowa są: miasto Sokołów Podlaski, oddalony od granic gminy ok. 10 km oraz miasto Siedlce położone w odległości 20 km od granic gminy. Odległość gminy Liw od Warszawy, gdzie znajduje się siedziba władz wojewódzkich wynosi ok. 80 km.

W sieci osadniczej wyróżniono 6 ośrodków gospodarczo - kulturalnych, które skupiają większość potencjału gospodarczego gminy i są ośrodkami obsługi ludności i rolnictwa, wsi ośrodkowych i ciążących do nich mikro rejonów.
Zaliczono do nich wsie: Liw, nominalnie będący ośrodkiem gminy, Starawieś z Tończą, stanowiące jeden układ funkcjonalno-przestrzenny, Jartypory, Ruchnę, Jarnice i Wyszków. Wszystkie wsie - ośrodki mają zagospodarowanie zwarte.

Poniżej przedstawiamy po łożenie gminy Liw w Powiecie węgrowskim oraz mapkę samej gminy .

Powiat węgrowski

Gmina Liw

II.2. Szata roślinna

Na obszarze gminy Liw lasy stanowią 22% ogólnej powierzchni. W przeważającej większości mamy do czynienia z drzewostanem leśnym w wieku powyżej 40 lat. Są to na ogół lasy o dużych walorach krajobrazowych, dużym znaczeniu dla kształtowania się lokalnych warunków klimatycznych i zdrowotnych. Na terenie gminy występuje kilka większych kompleksów leśnych, z których największe znajdują się w okolicach wsi: Jartypory, Ruchna, gdzie znajduje się rezerwat, Jarnice, Borzychy, Starawieś, Popielów, Liw i Wyszków. W lasach występuje roślinność mieszana ze znacznym udziałem sosny, brzozy,

olch, dębów, osik, grabów. Oprócz dużych kompleksów leśnych występują znaczne ilości grup drzew śródpolnych, które przyczyniają się do urozmaicenia krajobrazu.

II.3. Powierzchnia

Powierzchnia gminy wynosi 16 956 ha.
Ponad 70% ogólnej powierzchni stanowią użytki rolne – 10988 ha, w tym ponad 16 % to użytki zielone – łąki i pastwiska – 2600 ha. Lasy stanowią 22% powierzchni ogólnej.
Rysunek zaludnienia wynosi 48 osób na 1 km^2.

II.4. Ludność

Gmina Liw liczy obecnie 7975 mieszkańców w tym:

- kobiet – 3965,
- mężczyzn – 4010.

Ludność gminy zamieszkuje 26 miejscowości wiejskich położonych w 22 obwodach geodezyjnych. Do największych miejscowości pod względem liczby ludności zaliczyć należy takie miejscowości jak: Ruchna – 1251 mieszkańców, Liw – 902 osób, Jartypory – 784 i Tończa z 706 mieszkańcami. Miejscowościami o najmniejszej liczbie ludności są natomiast: Ludwinów – 127 mieszkańców, Ossolin – 126, Śnice – 151, Witanki – 145 i Ruchenka – 146 mieszkańców.

Tabela 1. Struktura ludności wg płci w latach 1992- 2004.

Rok	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	20
Kobiety	4209	4209	4219	4180	4180	4165	4056	4058	4010	3999	3994	3962	39
Mężczyźni	4098	4096	4116	4068	4059	4066	4138	4114	4084	4071	4057	4018	40
Ogółem	8307	8305	8335	8248	8239	8231	8194	8172	8094	8070	8051	7980	79

Rysunek 1

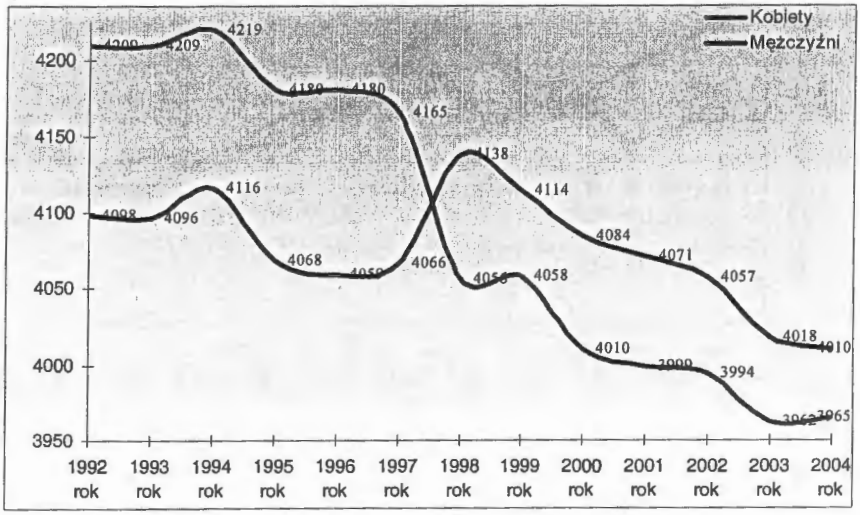

W 2003 roku urodziło się 71 dzieci. W tym samym okresie zmarło 97 mieszkańców gminy. Zawarto 43 małżeństw.

Tabela 2. Liczba urodzonych i zmarłych w latach 1992/2004

Lata	Liczba narodzin	Liczba zgonów	Przyrost naturalny	Wskaźnik przyr. natur.	Wskaźnik zgonów	Wskaźnik urodzeń
1992	155	103	52	6,3	12,4	18,6
1993	132	103	29	3,5	12,4	15,9
1994	120	95	25	3,0	11,4	14,4
1995	107	118	-9	-1,09	14,01	12,92
1996	124	100	24	2,2	11,9	14,0
1997	134	123	11	2,07	13,61	15,68
1998	107	115	-8	-0,97	14,03	13,05
1999	104	94	10	1,22	11,5	12,77
2000	92	93	-1	-0,1	11,49	11,36
2001	80	89	-9	-1,12	11,03	9,91
2002	79	86	-7	-0,87	10,68	9,81
2003	71	97	-26	-3,26	12,15	8,90
2004.06.17	41	38	-	-	-	-

Rysunek 2. Liczba urodzonych i zmarłych w latach 1992/2004

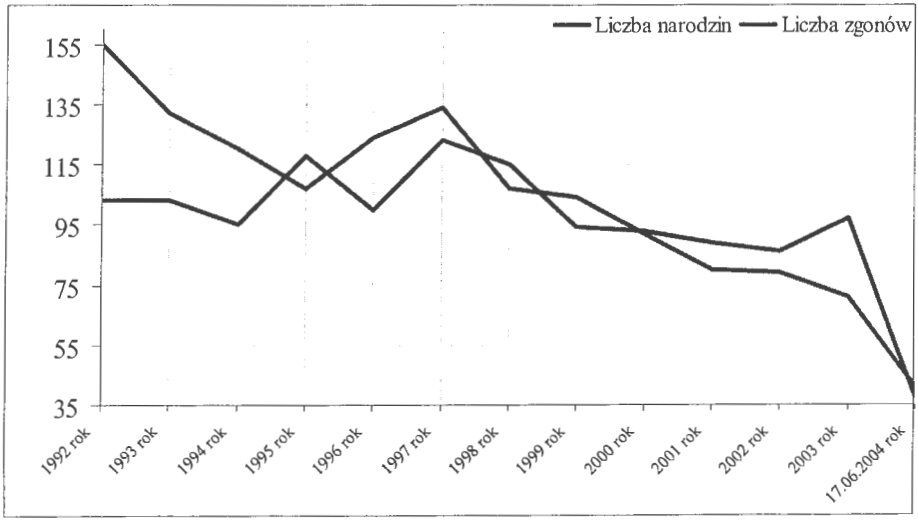

Tabela 3. Struktura ludności według grup ekonomicznych w 2003 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Gmina Liw [%]
1.	Wiek przedprodukcyjny	26,5
2.	Wiek produkcyjny	56,6
3.	Wiek poprodukcyjny	16,9

Na podstawie przedstawionych wyżej danych należy stwierdzić, że ponad połowa społeczności gminy (56,6%), to ludność w wieku produkcyjnym. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi (26,5%), jednocześnie dużą grupę stanowią ludzie w wieku poprodukcyjnym (16,9%).

Obserwowane zjawisko nie jest korzystne, gdyż w połączeniu z malejącym z każdym rokiem przyrostem naturalnym (w 1992 r. odpowiedni wskaźnik przyrostu naturalnego wynosił 6,3 osób/1000 mieszkańców, a w 2000 r. -0,1 i w 2003 r. -3,26), świadczy o postępującym starzeniu się społeczeństwa gminy.
Zjawisko to nie występuje w Gminie Liw jako przypadek odosobniony, jest to jedynie potwierdzenie występującej obecnie w Polsce tendencji demograficznej.
Reasumując, na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, że:

- *Liczba ludności gminy wykazuje od kilku lat systematyczny spadek - z 8307 mieszkańców w 1992r. do 7975 w 2003r. Stanowi to 4 % w ciągu jedenastu lat, 0,36% średniorocznie.*
- *Spadek liczby ludności spowodowany jest malejącym z każdym rokiem przyrostem naturalnym.*

II.5. Zatrudnienie

Gmina Liw jest gminą rolniczą. Według spisu powszechnego z 2002 roku ludność gminy Liw wg źródła utrzymania przedstawia się w sposób następujący: utrzymująca się z pracy najemnej 2827 osób, na własny rachunek – 2299 w tym w swoim gospodarstwie rolnym – 1992, z pozostałych źródeł 2683 osoby w tym z emerytur 1592 z rent 648.

II.7. Infrastruktura techniczna

II.7.1. Wodociągi

Podstawowym źródłem zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę są cztery ujęcia wodne i istniejąca sieć wodociągowa.

Sieć wodociągowa w gminie

- Stacja Uzdatniania Wody Jartypory wraz z siecią wodociągową o długości 8,6 km, 149 przyłączy o długości 6,5 km zaopatruje w wodę miejscowość Jartypory.

- Stacja Uzdatniania Wody Zając wraz z siecią wodociągową o długości 29,3 km, 201 przyłączy o dł. 11,1 km zaopatruje w wodę wsie: Jarnice Pieńki. Zając, Pierzchały, Śnice Kolonie, Szaruty, Ossolin i Janowo.

- Stacja Uzdatniania Wody Tończa wraz z siecią wodociągową o długości 34,7 km, 531 przyłączy o dł. 18,3 km zaopatruje w wodę miejscowości: Starawieś, Borzychy, Tończa, Ludwinów, Tończa Janówki, Tończa Zabrudnie i Osowiec.
- Stacja Uzdatniania Wody Szaruty - obecnie nieczynna (zlikwidowana).

- Sieć wodociągowa Jarnice ze stacji uzdatniania wody w Węgrowie o długości 5,5 km, 132 przyłącza o dł. 5,6 km zaopatrująca w wodę wieś Jarnice.

- Sieć wodociągowa Ruchna ze stacji uzdatniania wody w Węgrowie o długości 15,8 km, 116 przyłączy o dł. 5,3 km zaopatrująca w wodę wsie Ruchna i Ruchenka. W 2000 r. rozbudowano sieć wodociągową do osiedla mieszkaniowego po byłym PGR o dł. 1.4 km sieci wodociągowej i 60 przyłączy o dł. 0,3 km.

- Sieć wodociągowa Liw ze stacji uzdatniania wody w Górkach Grubakach gmina Korytnica o długości 35,2 km, 467 przyłączy o dł. 15 km zaopatrująca w wodę wsie: Liw, Połazie, Popielów, Krypy i Zawady.

- Stacja wodociągowa Wyszków wraz z siecią wodociągową dla wsi: Wyszków, Witanki Śnice i Kucyk o dł. 12,9 km, oraz 144 przyłączy o dł. 3,9 km.

Długość sieci wodociągowej wynosi 143,4 km, wraz z przyłączami 209,0 km. Wodociągi zaopatrują w wodę 1835 gospodarstw domowych. Procentowo udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosi 87%.

Stan techniczny sieci wodociągowej

Okres eksploatacji wodociągów nie jest zbyt długi gdyż budowę wodociągów rozpoczęto w 1988 roku i realizowano w kolejnych latach. Sieć wodociągowa zbudowana jest z rur PCV.
W 1999 roku w miejscowości Szaruty przeprowadzono wymianę pochodzącej z lat siedemdziesiątych sieci wodociągowej azbestowej na PCV oraz wykonano modernizację przyłączy ze względu na zły stan techniczny. Obecnie wodociąg ten podłączony jest do Stacji Uzdatniania Wody w Zającu.
Zagrożeniem funkcjonowania systemu wodociągowego jest brak dwustronnego zasilania.
W przypadku awarii np. przerwy w dostawie energii elektrycznej mieszkańcy będą pozbawieni dostawy wody z wyjątkiem ludności wsi: Jarnice, Ruchna i Ruchenka korzystającej z wodociągów czerpiących wodę z PWiK w Węgrowie.

Inwestycyjne potrzeby rozwojowe w zakresie zaopatrzenia w wodę.

W roku 2004 wykonana będzie rozbudowa wodociągu Ruchna o dł. 3,8 km sieci wodociągowej i 0,8 km przyłączy wodociągowych dla 18 gospodarstw we wsi Ruchna Bierutowo oraz rozbudowa wodociągu Zając dla 3 gospodarstw z koloni.
W 2005 – 2007 planowane jest budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami dla wsi Sitarze, kolonie Jarnice i kolonie Maciejów.

II.7.2. Kanalizacja

Na terenie gminy brak jest zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej. Własne, lokalne oczyszczalnie mają: Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągu Naftowego "Przyjaźń" w Zawadach, osiedle mieszkaniowe w Liwie i Ośrodek Szkoleniowy NBP w Starejwsi. Ścieki ze zbiorników szczelnych wywożone są na indywidualne zlecenia przez służby wodociągów i kanalizacji z Węgrowa do istniejącej oczyszczalni ścieków w tym mieście.

W roku 2004 przystąpiono do opracowania dokumentacji na budowę oczyszczalni ścieków w we wsi Starawieś oraz kanalizacji dla wsi: Starawieś, Borzychy i Tończa. Realizacja tej inwestycji planowana jest w latach 2005 i 2006.

II.7.3. Komunikacja

System transportowy gminy jest ukształtowany wyłącznie przez układ drogowy promieniście koncentrujący się w Węgrowie.

Linia kolejowa Warszawa- Białystok (stacja w Łochowie) jest oddalona od granic gminy o około 20 km i dla systemu komunikacyjnego gminy ma niewielkie znaczenie.

Układ drogowy

Podstawowy układ drogowy tworzą drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe.

- *Drogi krajowe*

Przez teren gminy przebiega jedna droga krajowa nr 696 Węgrów- Łochów, realizująca powiązania z północnymi rejonami województwa mazowieckiego. Posiada nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 6,0 m. Długość drogi w granicach gminy wynosi 8.155 mb.

- *Drogi wojewódzkie*

Układ dróg wojewódzkich tworzą drogi:

– nr 637 Warszawa- Liw- Węgrów, realizująca powiązania z Warszawą oraz sąsiednią gminą Korytnica. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 6,0 m.
– nr 696 Chodów- Węgrów, realizująca powiązania z Siedlcami oraz sąsiednią gminą Mokobody. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 6,0 m.
– nr 697 Sinołęka- Liw, realizująca powiązania z drogą krajową o wyższej funkcji Warszawa- Terespol, mająca duże znaczenie dla komunikacji autobusowej oraz stanowiąca powiązania z gminami Wierzbno, Grębków, Kałuszyn. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości 6,0 m.

Długość dróg wojewódzkich wynosi 16.676 mb.

- *Drogi powiatowe*

Sieć dróg powiatowych tworzą następujące drogi:

– nr 36116 Starawieś - Huta Gruszczyno, realizująca powiązania północno - zachodnich rejonów gminy z gminą Stoczek. Ma nawierzchnię żwirową o szerokości jezdni 5,0 m,
– nr 36121 Kosów Lacki- Wrotnów- Klimowizna, realizująca powiązania północno-wschodnich rejonów gminy z miastem Węgrów oraz gminami Miedzna i Kosów Laski.

Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 5,0 m,

– nr 36136 Wrotnów- Tchórzowa- Starawieś, realizująca powiązania północno- zachodnich rejonów gminy z drogą krajową nr 696 (Węgrów- Łochów) oraz gminą

Miedzna.
Ma nawierzchnię asfaltową i brukową o szerokości jezdni 5,0 m,

- nr 36138 Węgrów- Popielów- Turna, realizująca powiązania środkowo- zachodniej części gminy z Węgrowem i gmina Korytnica. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni
5,0- 6,0 m,
- nr 36139 Popielów- Zawady- Połazie realizująca powiązania wewnętrzne w środkowo - zachodniej części gminy. Ma nawierzchnię asfaltową. Tylko pomiędzy Zawadami a Połaziem żwirową. Szerokość jezdni 5,0 m
- nr 36140 Liw- Korytnica realizująca powiązania środkowo- zachodniej części gminy z gminą Korytnica i miastem Węgrów poprzez drogę wojewódzką nr 637. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 5,5 m
- nr 36141 Węgrów- Wyszków- Śnice realizująca powiązania wewnętrzne w środkowej części gminy. Ma różne rodzaje nawierzchni o zmiennej szerokości jezdni 4,5- 6,0 m,
- nr 36142 Wyszków- Sokołów Podlaski realizująca powiązania południowych rejonów gminy z gminami Mokobody, Bielany i Sokołów Podlaski. Ma nawierzchnię asfaltową i brukową o szerokości jezdni 5,5 m,
- nr 36143 Węgrów- Ruchna- Rozbity Kamień- Kowiesy, realizująca powiązania wschodnich rejonów gminy z Węgrowem oraz gminą Bielany. Ma nawierzchnię asfaltową do miejscowości Ruchenka dalej do granicy gminy żwirową o szerokości jezdni 5,0 - 5,5 m,
- nr 36144 Klimowizna- Ruchna- do drogi 696 realizująca powiązania wewnętrzne we wschodniej części gminy. Ma różne rodzaje nawierzchni o szerokości jezdni 5,5 m,
- nr 36172 Krypy- do drogi nr 637 realizująca powiązania wewnętrzne gminy. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 5,5 m,
- nr 36313 Cierpięta- Grębków- Wyszków realizująca powiązania południowych gminy z gminą Grębków. Ma nawierzchnię asfaltową o szerokości jezdni 5,0m.

Tabela 4. Wykaz dróg powiatowych przedstawia tabela.

Lp.	nr drogi	Nazwa drogi	długość w km	Rodzaj nawierzchni		
				twarda ulepszona	twarda	gr. ulep
1	36116	Starawieś- Huta Gruszczyno	3.200	-	-	3.200
2	36121	Kosów Lacki- Wrotnów- Klimowizna	5.346	5.346	-	-
3	36136	Wrotnów- Tchórzowa- Starawieś	3.320	3.320	-	-
4	36138	Węgrów- Popielowo- Turna	6.596	6.596	-	-
5	36139	Popielów- Zawady- Połazie	5.099	3.475	-	1.624
6	36140	Liw- Korytnica	5.500	5.500	-	-
7	36141	Węgrów- Wyszków- Śnice	14.978	9.112	1.383	4.483
8	36142	Wyszków- Sokołów Podlaski	5.611	5.611	-	-
9	36143	Węgrów- Ruchna- Rozbity Kamień- Kowiesy	6.685	3.778	-	2.907
10	36144	Klimowizna- Ruchna- do dr. 696	4.290	2.585	0.500	1.205
11	36172	Krypy- do drogi 637	1.680	1.680	-	-
12	36311	Cierpięta- Grębków- Wyszków	0.100	0.100	-	-
		RAZEM	62.405	43.175	5.811	13,419

- ***Drogi gminne***

Drogi gminne uzupełniają podstawowy układ drogowy, realizują powiązania zewnętrzne gminy bliskiego zasięgu, wewnątrz gminne oraz obsługują przyległe zagospodarowanie i tereny rolne. Tabela nr 2 przedstawia wykaz dróg gminnych (wg rozporządzenia Wojewody Siedleckiego Nr 38/93 z późniejszymi zmianami). Większość tych dróg nie spełnia warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi tej kategorii.

Na terenie gminy występuje znaczna ilość dróg, które obecnie nie są drogami gminnymi, lecz pełnią funkcję dróg publicznych. Są to często drogi o wyższych parametrach technicznych niż obecne drogi gminne.

Tabela 5. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Liw.

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	długość w km	Rodzaj nawierzchni		
				twarda ulepszona	gruntowa ulepszona	gruntowa
1	3622001	Starawieś-gr. gm. Miedzna -(Poszewka)	4.281	-	0.712	3.569
2	3622002	od dr. 36140-Rąbież-gr. gm. Korytnica (Żabokliki)	1.928	-	-	1.928
3	3622003	Tończa-gr. gm. Stoczek (Kawęczyn)	2.345	-	-	2.345
4	3622004	dr.3622013-droga 3622003	1.842	-	1.842	-
5	3622005	Liw-Popielowo	3.453	-	-	3.453
6	3622006	droga 36121-Jartypory-gr. gm. Sokołow Podl.- (Ząbków)	4.540	1.911	-	2.629
7	3622007	Jarnice-gr. m. Węgrów (Ruszczyzna)-gr. m. Węgrów-Ruchna	3.210	-	-	3.210
8	3622008	Jarnice-Zając	6.154	0.750	5.404	-
9	3622009	dr.nr 696 (Szaruty)-Kucyk - Wyszków	5.780	-	5.780	-
10	3622010	Zając-Śnice	1.848	-	-	1.848
11	3622011	Ludwinów-Osowice	1.938	-	-	1.938
12	3622012	dr.nr 637-Sitarze-gr.gm Wierzbno (Czerwonka)	1.900	-	1.900	-
13	3622013	Ludwinów-Tończa-dr. nr 36116	4.910	-	-	4.910
14	3622014	Starawieś-gr. gm. Korytnica	1.930	0.497	-	1.433
15	3622015	Zając Szkoła – Zając Wieś	1.255	1.255	-	-
16	3622016	Ul. Batorego w Liwie	0.165	-	0.165	-
17	3622017	Ul. Kościelna w Liwie	0.996	0.996	-	-
18	3622018	Ul. Senatorska w Liwie	0.510	0.510	-	-
19	3622017	Ul. Kozia w Liwie	0.200	-	-	0.200
20	3622018	Ul. Polna w Liwie	1.325	-	-	1.325
RAZEM			**50.510**	**5.919**	**15.803**	**28.788**

Ogólna długość dróg publicznych w gminie Liw wynosi 137,7 km, w tym, o nawierzchni twardej ulepszonej 75.7 km zaś o nawierzchni twardej 79,0 km.

Wskaźnik gęstości dróg publicznych twardych w km/100 km2

- dla gminy Liw - 46 km/100 km2
- dla byłego woj. siedleckiego - 63,0 km/100km2
- dla kraju - 76,0 km/100 km2

II.7.4. Elektryfikacja

Przez teren gminy przechodzą dwie linie wysokiego napięcia 110 kV, zasilające przepompownię na ropociągu „Przyjaźń". W pobliżu wsi Tończa przechodzi linia wysokiego napięcia 400 kV.
Gmina Liw jest zasilana w energię elektryczną z Rejonowych Punktów Zasilania /RPZ/110/15/kV w Węgrowie i Łochowie. Przetransformowana w rozdzielni wnętrzowej na napięcie 15 kV energia elektryczna przesyłana jest sześcioma liniami rozdzielczymi:

- Linia 15 kV Ruchna zasila w energię elektryczną następujące wsie: Ruchna, Szaruty, Zając, Śnice, Witanki
- Linia 15 kV Kopcie zasila w energię elektryczną: Jarnice, Zając, Pierzchały, Janowo, Wyszków, Kucyk
- Linia 15 kV Grębków zasila w energię elektryczną: Krypy, Liw, Sitarze
- Linia 15 kV Korytnica zasila w energię elektryczną: Krypy, Popielów, Zawady, Połazie
- Linia 15 kV Starawieś zasila w energię elektryczną: Ludwinów, Tończa, Starawieś, Borzychy,
- Linia 15 kV Sokołów Podlaski zasila w energię elektryczną wieś Jartypory.

W latach 1991 - 1993 w wyniku starań Zarządu Gminy, będących odpowiedzią na liczne interwencje mieszkańców, przeprowadzono modernizację linii energetycznych i oświetlenia ulicznego we wsiach Pierzchały, Witanki, Połazie, Szaruty. Łączna wartość tych inwestycji wyniosła 16.174 zł. Były one finansowane przez Zakład Energetyczny Warszawa Teren, udział środków z budżetu gminy wyniósł 4% (648 zł).
W 1994 roku zbudowano linię energetyczną na osiedlu domów rodzinnych w Jartyporach (koszt inwestycji - 38.195 zł). W roku 1996 rozpoczęto modernizację linii energet. w Liwie, Ruchnie i Śnicach. W następnym roku dokonano modernizacji oświetlenia ulicznego w Liwie. Przewidywane na lata 1997 - 2000 prace elektryfikacyjne w Tończy - Zabródnie nie zostały rozpoczęte.
W roku 1999 zmodernizowano sieć energetyczną we wsi Zawady. Łączna wartość inwestycji wyniosła 370 tys. zł w tym udział środków z budżetu gminy 14 tys. zł.

II.7. 5. Gazyfikacja

Na terenie gminy brak jest sieci gazu ziemnego. W 1994 roku opracowano koncepcję gazyfikacji gminy. Od 1995 r. realizowana jest wspólnie z Miastem Węgrów inwestycja budowy sieci gazowej o zwiększonej średnicy mogącej zaopatrzyć w gaz wsie okalające miasto Węgrów z terenu gminy Liw.

II.7.6. Melioracja

Jeśli chodzi o meliorację, to na obszarze gminy zmeliorowanych jest ok. 6326 ha w tym gruntów zdrenowanych 5676 ha użytków rolnych. Stopień zmeliorowania gruntów wynosi 54,4%.

W roku 1990 zakończono na naszym terenie realizację zadania melioracyjnego Liw - Zawady IIIa we wsiach Liw, Krypy i Popielów. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych z powodu braku środków finansowych przerwał dalsze prace. W 1992 roku dzięki staraniom Zarządu Gminy i samo opodatkowaniu się rolników zdołano doprowadzić do rozpoczęcia nowego etapu melioracji tj. zadania IIIb w obiekcie Liw - Zawady o powierzchni ok. 370 ha.
Do roku 1993 Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych z powodu braku środków finansowych zmeliorował ok. 250 ha użytków rolnych za kwotę około 320 mln zł. Udział gminy w tym zadaniu wyniósł 35 mln zł.

W 1995r. w ramach realizacji zadania melioracyjnego Liw - Zawady IIIa wykonano 600 m rowu
i zdrenowano 17 ha gruntów w miejscowości Liw.
Pozostało do zmeliorowania ponad 100 ha pól i łąk. Po zakończeniu melioracji tego obiektu należałoby podjąć starania o rozpoczęcie melioracji w miejscowościach Borzychy, części Ludwinowa i Jarnicach.

Obecnie nie przewiduje się zadań melioracyjnych na terenie gminy ze względu na brak środków finansowych z budżetu państwa. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych przekazuje jedynie środki na kontynuację rozpoczętych zadań melioracyjnych.

II.7.7. Telefonizacja

W 1997 roku przystąpiono do kompleksowej telefonizacji gminy. Zadanie to powierzono dwóm niezależnym operatorom - Telekomunikacji Polskiej S.A. oraz Przedsiębiorstwu Telekomunikacyjnemu "Retel" S.A.
Do końca 1999 roku Telekomunikacja Polska S.A. dokonała pełnej telefonizacji wsi: Krypy, Jarnice, Ruchna, Wyszków, Zając, Witanki, Śnice, Ossolin, Tończa Zabródnie, Tończa Janówki, Ruchenka, Jartypory. Natomiast Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne "Retel"S.A. przeprowadziło telefonizację następujących miejscowości: Liw, Starawieś, Borzychy, Tończa, Zawady, Popielów, Połazie, Szaruty, Ludwinów.

Praktycznie wszystkie większe wsie zostały stelefonizowane. Do stelefonizowania pozostały niektóre kolonie. Ogółem w tym okresie stelefonizowano 90 % gospodarstw.

II.8. Rolnictwo

II.8.1. Struktura agrarna gospodarstw rolnych

Rolnictwo jest podstawową funkcją gminy, należy ono do sektora prywatnego.
Strukturę agrarną charakteryzuje rozdrobnienie gospodarstw rolnych, występuje przewaga gospodarstw małych.
Na obszarze gminy występuje 1280 indywidualnych gospodarstw rolnych.
Według danych pochodzących ze spisu rolnego przeprowadzonego w 2002 roku około 67% gospodarstw stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 10 ha, w tym ponad 46% to gospodarstwa do 5 ha. W niektórych wsiach gospodarstwa najmniejsze stanowiły ponad 50% (Ruchna 65,6%, Ludwinów 59%, Jarnice 56,4%, Borzychy 51%).
Pozytywnym trendem, utrzymującym się również obecnie, był wzrost liczby gospodarstw największych o powierzchni ponad 10 ha, które w 2002 r. stanowiły 32% ogółu gospodarstw.

II.8.2. Struktura zasiewów

Ogólnie struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne	10 757 ha
- grunty orne	7 620 ha
- użytki zielone	3 090 ha

Jeśli chodzi o jakość gleb gruntów to jest ona stosunkowo dobra, 65% stanowią gleby klas bonitacyjnych od II do IV b. Największy udział stanowią gleby klasy IV (ponad 41%), gleby klasy II stanowią 0,2%. Około 62% użytków zielonych to użytki klasy V-VIz.
Rejony o najlepszych glebach to Ruchna i Jartypory. Najsłabsze warunki glebowe występują w Starejwsi i Jarnicach. Najbardziej niekorzystne warunki gospodarowania występują w Borzychach, Starejwsi, Ludwinowie, Kucyku, Krypach.

Powierzchnia zasiewów wg danych spisu rolnego z 2002 roku objęła 7076 ha, co stanowiło 93% ogólnego areału gruntów ornych. Sady zajmowały 45 ha stanowiąc 0,41% powierzchni użytków rolnych. W strukturze zasiewów dominowały zboża 5820 ha, a uprawa ta stanowiła około 82% ogólnej powierzchni zasiewów, ziemniaki 8,7%. Uprawa buraków cukrowych wyniosła ok. 2%, warzyw gruntowych - 0,56%, truskawek - 0,15%.

II.8.3. Hodowla

Pogłowie zwierząt gospodarskich wg spisu rolnego z 2002r. wynosiło:

- bydło ogółem	5872 szt.
w tym krowy	3480 szt.
- trzoda chlewna	10595 szt.
w tym lochy	1060 szt.
- owce	8 szt.

W porównaniu z rokiem 1996 nastąpił wzrost pogłowia bydła o około 1,5%, oraz spadek trzody chlewnej o około 2%.
Największy spadek odnotowano w hodowli owiec z 83 sztuk w 1996r. do 8 w roku 2002.

II.9. Gospodarka komunalna

II.9.1. Komunalne zasoby mieszkaniowe.

Z zasobów mieszkaniowych, jakie w 1993r. stanowiło 41 mieszkań, sprzedanych zostało 17, natomiast jedno mieszkanie przeznaczono na izby lekcyjne przy Szkole Podstawowej w Jarnicach. Obecnie gmina administruje 23 mieszkaniami. Jeśli chodzi o standard mieszkań to 19 z nich ma instalację c.o., 19 - doprowadzoną wodę bieżącą i posiada łazienki. Wszystkie mieszkania wymagają remontu, zwłaszcza wymiany starej instalacji elektrycznej i wodociągowej. Priorytetową sprawą był remont mieszkań w Domu Nauczyciela w Ruchnie (ocieplenie). Ocieplenie to wykonano w 1998 roku.

II.9.2. Oświetlenie dróg publicznych.

W 2001 roku wykonano modernizację oświetlenia ulicznego na drogach gminnych polegającą na wymianie lamp rtęciowych i żarowych na energooszczędne sodowe (wymieniono 450 lamp). W 2004 zostanie przeprowadzony II etap wymiany lamp na drogach wojewódzkich i powiatowych oraz przeprowadzona zostanie modernizacja wszystkich punktów sterowania.

II.9.3. Gospodarka odpadami.

Od listopada 2003 roku na terenie gmin Liw zmieniono system usuwania odpadów stałych. Sieć kontenerów rozstawionych na terenie gminy zastąpiono na segregację odpadów w gospodarstwach domowych i ich bezpośrednim odbiorem z tych gospodarstw. Firmą upoważnioną do odbioru posegregowanych odpadów jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Węgrowie. Do chwili obecnej tą formą objęte jest 1723 gospodarstwa domowe, co stanowi ponad 80% wszystkich gospodarstw.

II.9.4. Mienie komunalne.

Obecnie stan gruntów komunalnych (bez dróg) wynosi 126 ha, w tym:

- użytki rolne - 63 ha
  - grunty orne - 38 ha
  - łąki - 12 ha
  - pastwiska - 13 ha
- lasy i grunty zakrzewione - 5 ha
- wody stojące - 6 ha
- tereny zabudowane - 11 ha
- nieużytki - 15 ha

Drogi gminne i wewnętrzne stanowiące własność gminy zajmują powierzchnię – 252,05 ha.

II.10. Działalność Gospodarcza

Ii.10.1. Przemysł i rzemiosło

Na terenie gminy działalność gospodarczą prowadzą prywatne podmioty gospodarcze. Według stanu na dzień 30.06.2004 roku zarejestrowanych jest 290 podmiotów gospodarczych w tym:

- działalność handlowa - 103
- usługowa - 155
- działalność produkcyjna - 27
- gastronomia - 5

Tabela 6. Liczba działających na naszym terenie podmiotów gospodarczych stale rośnie, i tak od 1991 roku do chwili obecnej przedstawia się następująco:

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Ilość podmiotów gospodarczych	116	154	168	189	206	223	238	238	254	262	269	273	296

Pokazano to na rysunku 3.

Rysunek 3.

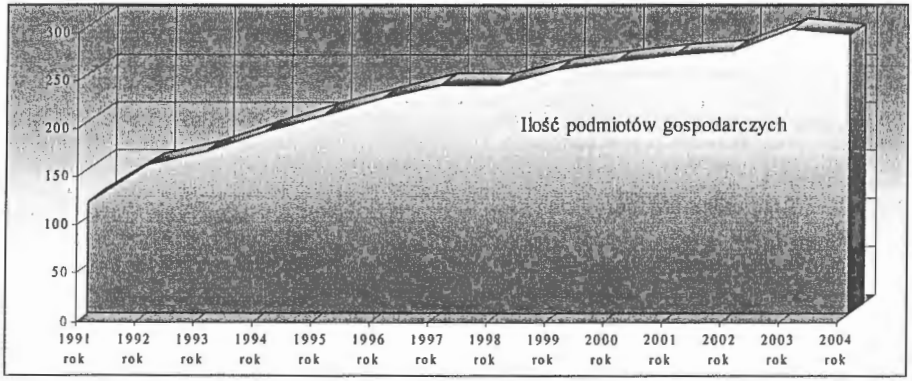

II.11. Infrastruktura społeczna

II.11.1.Oświata

Wychowanie przedszkolne

Gmina prowadzi przedszkola od 1 stycznia 1991 roku.
Na terenie gminy funkcjonuje 4 przedszkola, 4 przedszkola posiada oddział „0". Ponadto istnieją 4 klasy zerowe przy szkołach podstawowych.

W 9 oddziałach całodzienną opieką objętych jest 147 dzieci, w tym 92 w wieku od 3 do 5 lat i 55 dzieci sześcioletnich. Natomiast w klasach zerowych zlokalizowanych przy szkołach podstawowych uczy się 36 dzieci.

Stan bazy materialnej przedszkoli jest zadowalający, są one wyposażone w niezbędny sprzęt i pomoce dydaktyczne. Na bieżąco prowadzone są prace remontowe obiektów przedszkolnych.

Szkoły podstawowe

Prowadzeniem szkół podstawowych gmina zajmuje się od 1 stycznia 1993r.
Prowadzenie i utrzymanie szkół podstawowych jest obowiązkowym zadaniem własnym wszystkich gmin od 1 stycznia 1996r. Zapewnienie środków finansowych na utrzymanie prowadzonych przez gminy szkół należy do obowiązków państwa. Jednakże przydzielane gminom corocznie subwencje na zadania oświatowe są niewystarczające na realizację wszystkich zadań i zapewnienie normalnego funkcjonowania szkół.

Tabela 7.

Rok	Nakłady z budżetu gminy na prowadzenie przedszkoli	Wydatki na oddziały przedszkolne
1994	132.875,50 zł	24.277,60 zł
1995	221.430 zł	35.564,60 zł
1996	313.425 zł	44.227 zł
1997	312.801 zł	54.833 zł

1998	372.821 zł	73.833 zł
1999	424.333 zł	84.282 zł
2000	492.040 zł	101.852 zł
2001	522.009 zł	113.845zł
2002	510.979 zł	117.695 zł
2003	474.372 zł	165.017 zł

Baza lokalowa

Warunki lokalowe szkół są dobre, zespoły klasowe nie są duże, przeciętna liczba uczniów w klasach wynosi 18.

Od chwili przejęcia szkół podstawowych przez gminę oprócz wydatków związanych z bieżącym utrzymaniem szkół systematycznie przeprowadzane są niezbędne remonty obiektów szkolnych i realizowane zadania inwestycyjne mające na celu poprawę stanu bazy oświatowej.

W ciągu ostatnich czterech lat wybudowano nowe gimnazjum. Koszty inwestycji wyniósł 2.947.760 zł.

- Modernizacja kotłowni z węglowej na olejową w Samorządowej Szkole Podstawowej w Ruchnie, koszt 52.310 zł.
- Modernizacja kotłowni z węglowej na olejową w Samorządowej Szkole Podstawowej w Wyszkowie, koszt 50.348 zł.
- Termomodernizacja (wymiana stolarki okiennej i instalacji co. w Samorządowej Szkole Podstawowej w Wyszkowie, koszt 103.621 zł.

Wyżej wymienione remonty zostały wykonane częściowo ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

W 2004 roku oddana została do użytku hala sportowa przy Gimnazjum Gminy Liw. Koszt inwestycji 1.176.697 zł.

- Wymiana piecy co. W czterech kotłowniach znajdujących się w szkołach podstawowych: Liw, Starawieś, Zając, Zawady.
- Wykonanie termomodernizacji (wymiana okien) w Samorządowej Szkole Podstawowej w Starejwsi.

II.11.2. Wykształcenie mieszkańców

Wśród mieszkańców w wieku powyżej 13 lat dominują osoby z wykształceniem podstawowym (42,3%), oraz zasadniczym zawodowym (27,8%). Udział osób z wykształceniem wyższym wynosi niecałe 3,5%, przy czym liczba kobiet z wykształceniem wyższym jest ponad dwukrotnie wyższa niż liczba mężczyzn. Wykształcenie mieszkańców w wieku powyżej 13 lat prezentuje wykres poniżej:

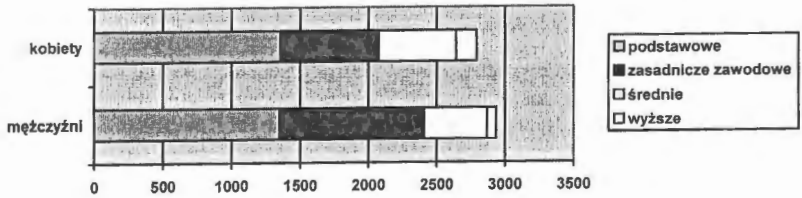

II.12. Służba zdrowia

Opieka zdrowotna na obszarze gminy świadczona jest przez dwa ośrodki zdrowia zlokalizowane w miejscowościach Borzychy i Wyszków. Mieszkańcy gminy z miejscowości położonych blisko Węgrowa korzystają z usług ośrodka zdrowia w Węgrowie.
Od stycznia 2000 r. Ośrodek Zdrowia w Borzychach został przekształcony na niepubliczny ZOZ.
W 2000 r. wybudowano nowy ośrodek zdrowia w Wyszkowie. Wartość inwestycji - 700 tys. zł.

II.13. Opieka społeczna

Gmina sprawuje opiekę społeczną za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który funkcjonuje od roku 1990, kiedy to został powołany uchwałą Rady Gminy I Kadencji. Ośrodek świadczy pomoc społeczną poprzez realizację zadań własnych i zadań zleconych.

Tabela 8. W wyniku realizacji zadań własnych gminy wydatkowano:

Rok	Zasiłki i pomoc w naturze		Usługi Opiekuńcze		Dożywianie dzieci		Utrzymanie GOPS	Razem
	Ogółem wydatki	Ilość rodzin korzyst. z pomocy	Ogółem wydatki	Ilość osób korzyst. z pomocy	Ogółem wydatki	Ilość dzieci korzyst. z pomocy		
1994	30.046 zł	185	2.900 zł	7	2.858 zł	44	11.323 zł	**47.127 zł**
1995	47.021 zł	189	3.048 zł	5	3.048 zł	55	13.815 zł	**66.932 zł**
1996	49.332 zł	146	5.125 zł	7	7.650 zł	138	17.274 zł	**79.381 zł**
1997	47.584 zł	136	4.491 zł	5	19.529 zł	131	24.058 zł	**95.662 zł**
1998	52.163 zł	106	3.420 zł	3	25.642 zł	118	26.729 zł	**107.954 zł**
1999	66.523 zł	170	–	–	9.900 zł	133	29.049 zł	**105.472 zł**
2000	62.439 zł	162	–	–	28.131 zł	140	39.986 zł	**130.556 zł**
2001	64.996 zł	154	1.990 zł	1	30.698 zł	140	53.387 zł	**151.071 zł**
2002	63.998 zł	202	2.489 zł	1	87.493 zł	298	54.812 zł	**208.792 zł**
2003	75.764 zł	240	3.862 zł	2	103.409 zł	324	48.239 zł	**231.274 zł**
2004. 05.31	38.380 zł	168	1.444 zł	1	29.785 zł	211	21.396 zł	**91.005 zł**

Wypłacono w latach 2000 – 2004 1315 zasiłków jednorazowych celowych, które przeznaczono na pokrycie części lub całości kosztów leczenia, remontów mieszkań, opału, odzieży, opłacenie obozów rehabilitacyjnych, zimowisk i kolonii dla dzieci, zwrot kosztów pogrzebu i inne.
Z usług opiekuńczych GOPS korzystało 2 osoby. Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (zakupy, przygotowanie posiłku), opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, a w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Bezpłatne obiady zapewniono 600 dzieciom.
W szkole podstawowej w Ruchnie, Starejwsi, Zającu i Wyszkowie działają świetlice środowiskowe ("Gniazdko").

Tabela 9. Realizując zadania zlecone przez administrację rządową wydatkowano:

Rok	Zasiłki i pomoc w naturze		Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne		Utrzymanie GOPS	Usługi opiek. specjalist.	Razem
	Ogółem wydatki	Ilość rodzin korzyst. z pomocy	Ogółem wydatki	Ilość rodzin korzyst. z pomocy			
1994	164.000 zł	233	–	–	28.720 zł	–	**192.720 zł**
1995	169.149 zł	240	14.792 zł	33	38.718 zł	–	**249.659 zł**
1996	280.000 zł	238	27.249 zł	35	57.921 zł	–	**365.170 zł**
1997	305.917 zł	231	32.394 zł	38	78.987 zł	–	**417.298 zł**
1998	391.183 zł	272	37.264 zł	39	102.020 zł	–	**530.467 zł**
1999	332.819 zł	187	37.241 zł	33	100.249 zł	–	**493.309 zł**
2000	326.000 zł	154	37.000 zł	38	150.600 zł	–	**513.600 zł**
2001	341.000 zł	113	40.211 zł	35	125.900 zł	12.000 zł	**519.111 zł**
2002	347 585 zł	153	26.273 zł	28	112.000 zł	6.000 zł	**491 858 zł**
2003	298 144 zł	119	18.192 zł	23	116.900 zł	–	**433 236 zł**
2004. 05.31	48 509 zł	33	1.947 zł	5	48.420 zł	–	**98 876 zł**

Od dnia 1 maja 2004 r. wydano 201 świadczeń rodzinnych – wydatkowano 120.000 zł.

Rysunek 4

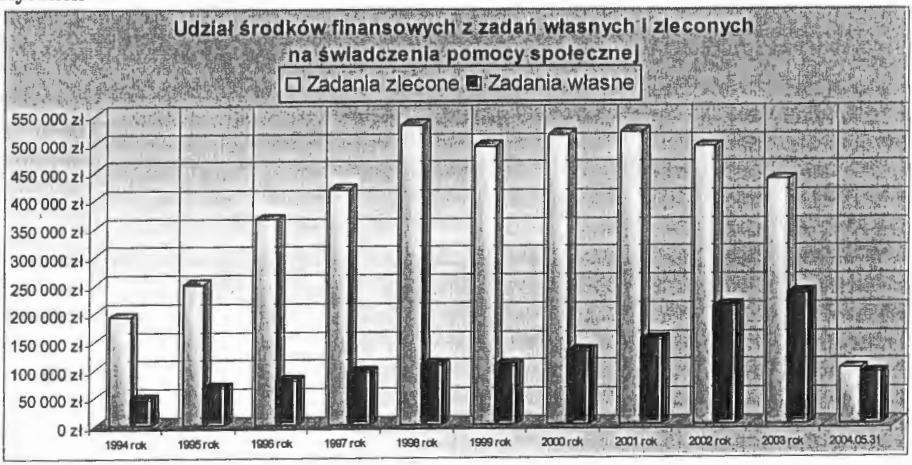

II.14. Kultura, kultura fizyczna, sport i wypoczynek

Pod względem nasycenia walorami kulturowymi i występowania licznych zabytków gmina Liw należy do wyjątkowych w naszym regionie.
Prowadzone badania archeologiczne przyniosły wiele interesujących odkryć np. średniowieczne cmentarzysko w Popielowie, cmentarzysko kultury przeworskiej w Starejwsi, osady z czasów rzymskich w Jarnicach i Tończy Zabródnie, świadczące o wiekowej kulturze rozwijającej się na tych terenach.

Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków architektury i budownictwa. Występują dwa wysokiej klasy obiekty zabytkowe tj. gotycki zamek książąt mazowieckich w Liwie ,położony nad Liwcem, tworzący jeden zespół funkcjonalno-przestrzenny z budynkiem dawnego starostwa. Zespół ten jest siedzibą muzeum-zbrojowni, będąc zarazem ważną placówką kulturalną o znaczeniu ogólnopolskim. Drugim obiektem jest zespół pałacowy-rezydencja magnacka w Starejwsi pochodzący z XVII wieku, przebudowany w wieku XIX i wyremontowane w latach 1975-1990.

Ponadto występują cztery zabytkowe kościoły:

- kościół w Starejwsi p.w. św. Michała Archanioła wybudowany w latach 1866-1871
- zespół Kościoła Parafialnego pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Wyszkowie
- zespół Kościoła Filialnego pod wezwaniem św. Jakuba z końca XVIII w. w Jarnicach
- kościół parafialny pod wezwaniem św. Leonarda z 1905r. w Liwie.

Gmina nie posiada ośrodka kultury, rolę ośrodka kultury o znaczeniu ponadlokalnym spełnia Zamek w Liwie, gdzie oprócz prowadzonej działalności wystawienniczej, muzealnej organizowane są m.in. koncerty muzyki poważnej, koncerty plenerowe, spotkania z ludźmi kultury i sztuki, konkursy malarskie i innego rodzaju imprezy kulturalne.

Placówkami oświatowo-kulturalnymi w gminie są biblioteki. Na terenie gminy działa gminna biblioteka w Liwie posiadająca trzy filie biblioteczne w Starejwsi, Wyszkowie i Ruchnie.

Do atutów gminy zaliczyć należy walory środowiska przyrodniczego. Na obszarze gminy znajduje się zalew i sąsiadujący z nim camping. Ze względu na istnienie terenów o słabych glebach, rzeki Liwiec, ukształtowanie terenów, występowanie lasów istnieje możliwość wykorzystania dla celów rekreacyjnych i sportowych terenów położonych nad Liwcem, a także terenów przyleśnych, szczególnie w północnej części gminy.

II.15. Ochrona przeciwpożarowa i bezpieczeństwo

Na terenie gminy funkcjonuje 16 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, skupiających w swych szeregach 432 ochotników. Od 1997r. działają dwie Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, przy OSP Ruchna i OSP Liw. Przy OSP Liw działa Kobieca Drużyna Pożarnicza licząca 16 kobiet.

Każda jednostka OSP posiada strażnicę. Remonty strażnic wykonywane są na bieżąco w miarę posiadanych środków poszczególnych straży i środków budżetu gminy.

Pięć jednostek OSP wyposażonych jest w samochody pożarnicze. Jednostka OSP Liw posiada samochód typu Jelcz, OSP Wyszków i OSP Ruchna posiadają samochody typu Star z pełnym wyposażeniem przystosowanym do gaszenia pożarów. Jednostki z Jartypor i Starejwsi posiadają samochody typu żuk.

Każda jednostka jest wyposażona w motopompę z kompletem węży. Od lutego 1995r. OSP Ruchna oraz OSP Wyszków od 1997 r. są podłączone do systemu selektywnego alarmowania, dzięki czemu mogą uczestniczyć w akcjach ratowniczo-gaśniczych nie tylko w najbliższej okolicy, ale również na terenie kraju.

Na terenie gminy nie ma posterunku policji , dlatego bezpieczeństwa na terenie gminy strzegą policjanci z Powiatowej Komendy Policji. Gmina co roku dofinansowuje zakup paliwa do samochodów policyjnych w Węgrowie.

III. ANALIZA SWOT - MOCNYCH i SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ ROZWOJU GMINY; WIZJA ROZWOJU GMINY

Gmina Liw jest usytuowana w województwie mazowieckim. Województwo to ze względu na swoje centralne położenie charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością inwestycyjną. Mazowieckie to również województwo kontrastów. Zróżnicowanie wewnętrzne przebiega w kategoriach stolica - peryferie. Duża część województwa ma charakter rolniczy. Właśnie w takim regionie leży gmina Liw. Charakterystyczne dla Gminy są typowe problemy gmin wiejskich tj. wysokie bezrobocie, słabo rozwinięta infrastruktura techniczna, niewysokie dochody mieszkańców, brak większych inwestycji.

Analiza słabych i silnych stron, szans i zagrożeń dla rozwoju Gminy Liw jest krokiem ku prognozowaniu kierunków rozwoju i budowania planu strategicznego. Analiza typu SWOT pozwoli wszystkim zapoznać się z silnymi i słabymi stronami Gminy oraz w sposób usystematyzowany przeanalizować wzajemne powiązanie między silnymi i słabymi stronami, a szansami i zagrożeniami. Daje to szansę na maksymalizowanie szans przy wykorzystaniu silnych stron i na ograniczenie wpływu słabych stron i zagrożeń.

III.1. Analiza SWOT

SILNE STRONY GMINY

- ciekawe zabytki oraz tereny rekreacyjne (min. zalew rekreacyjny)
- -duże walory środowiska naturalnego,
- korzystne położenie wokół miasta i niedaleko planowanej autostrady,
- duży potencjał produkcyjny rolnictwa,
- bliski rynek zbytu produktów rolnych - Węgrów,
- duży niewykorzystany potencjał ludzki,
- stosunkowo dobra jakość gleb,
- możliwość gazyfikacji gminy - wspólna koncepcja z miastem,
- szybki rozwój telekomunikacji,
- dobre połączenia komunikacyjne z powiatem oraz stolicą,
- dobry stan środowiska naturalnego.

SŁABE STRONY GMINY LIW

- ekstensywna produkcja rolna ograniczająca się w dużej mierze do upraw zbożowych i ziemniaków,
- zbyt mały potencjał finansowy w stosunku do potrzeb,
- wysoki poziom zatrudnienia w rolnictwie, znaczny stopień bezrobocia agrarnego,
- mało miejsc pracy poza rolnictwem - słabo rozwinięty sektor przemysłowo - usługowy,
- brak kapitału rodzimego i zewnętrznego,
- odpływ wykwalifikowanej kadry do ośrodków miejskich,
- niewielka ilość lokalnych liderów,
- brak oczyszczalni ścieków i kanalizacji,
- zły stan techniczny dróg.

SZANSE GMINY LIW

- rozwój turystyki w tym zwłaszcza agroturystyki,
- szybszy rozwój infrastruktury technicznej,
- współpraca z sąsiednimi gminami w celu realizacji wspólnych inwestycji,

- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- sąsiedztwo Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

ZAGROŻENIA DLA GMINY LIW

- stopniowy wzrost bezrobocia,
- brak stabilnej polityki rządu w stosunku do obszarów wiejskich i rolnictwa,
- brak zainteresowania inwestorów,
- obniżenie tempa rozwoju gospodarczego,
- często zmieniające się uregulowania prawne,
- niewielkie możliwości pozyskania dodatkowych środków na rozwój infrastruktury,

ANALIZA WPŁYWU SILNYCH STRON NA MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA SZANS

- ciekawe zabytki i walory krajobrazowe posiadane przez gminę są dużym kapitałem w sytuacji mody na agroturystykę i wzrost turystyki zwłaszcza turystyki weekendowej mieszkańców Warszawy,
- posiadanie terenów rekreacyjnych oraz pod zabudowę rekreacyjną jest sporym atutem ze względu na popyt na tego rodzaju tereny mieszkańców pobliskich miast,
- korzystne położenie wokół Węgrowa oraz bliskość rynku zbytu nakłada się na szansę jaką jest powstanie powiatu węgrowskiego i przynależność do województwa mazowieckiego.
- duży potencjał rolniczy posiadany przez gminę może być ważnym czynnikiem przy rozwoju rolnictwa ekologicznego.

ANALIZA WPŁYWU SŁABYCH STRON NA MOŻLIWOŚCI POGŁĘBIANIA ZAGROŻEŃ

- brak stabilnej polityki rolnej i związany z nim spadek opłacalności produkcji rolnej może przyczynić się do wzrostu bezrobocia,
- brak infrastruktury technicznej (oczyszczalnia ścieków, kanalizacja, zły stan dróg) pogłębia brak zainteresowania gminą ze strony inwestorów,
- obniżenie tempa wzrostu gospodarczego może jeszcze zmniejszyć potencjał finansowy,

Z wyżej przedstawionej analizy wynika, że gmina widzi możliwość posiadania rozwiniętego, dochodowego rolnictwa (ze względu na bliskie rynki zbytu, dobry stan środowiska naturalnego) oraz chce postawić na rozwój turystyki (agroturystyka, tereny rekreacyjne).
Największym zagrożeniem dla gminy jest wzrost bezrobocia związany ze złą sytuacją na rynku pracy oraz sytuacją w rolnictwie i brakiem rozwiązań na szczeblu centralnym. Postępujące ubożenie środowiska wiejskiego może prowadzić do degradacji w sferze społecznej oraz w sferze infrastruktury technicznej.
W obecnej dobie przemian gospodarczych konieczne są wyższe kwalifikacje w zakresie zarządzania i marketingu w celu dostosowania rolnictwa do zwiększających się wymagań jakościowych oraz wychodzenia naprzeciw zgłaszanemu popytowi. Zdecydowanie wyższe kwalifikacje konieczne są w rolnictwie w zakresie produkcji rolnej.

SCENARIUSZ SZANS

– przyjęcie odpowiedniej polityki rozwoju rolnictwa:

- zmiana struktury gospodarstw - duże gospodarstwa specjalistyczne oraz małe rodzinne,
- organizacja rolnictwa np. grupy producentów,
- rozwój miejsc pracy w branżach pozarolniczych,
- wykorzystanie bliskiego położenia rynków zbytu,
- poprawa jakości surowca,
- wprowadzanie nowych opłacalnych specjalizacji produkcji rolnej np. rolnictwo ekologiczne,

- uzyskanie środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- napływ kapitału zewnętrznego,

- wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa historyczno - kulturowego dla rozwoju funkcji turystyki,
- rozbudowa infrastruktury technicznej,
- poprawa środowiska naturalnego,
- rozwój przedsiębiorczości.

WNIOSKI

1. Kluczową sprawą do rozwiązania dla gminy jest utrzymujące się duże bezrobocie w tym duże bezrobocie ludzi młodych, kończących szkoły. Konieczna jest szeroka promocja walorów gminy oraz udział we wszelkich programach dążących do rozwoju pozarolniczej działalności na wsi w tym udział w programach strukturalnych Unii Europejskiej oraz programów krajowych.
2. Gmina w kolejnych latach powinna przeznaczać więcej środków na poprawę stanu dróg i budowę chodników oraz współfinansowanie budowy i remontów dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.
3. Ważnym zadaniem jest poprawa szeroko pojętej ochrony środowiska naturalnego w tym zwłaszcza uporządkowanie gospodarki odpadami oraz właściwa edukacja społeczeństwa o konieczności wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów.
4. Należy poprawić stan informacji o działalności władz gminy w tym szczególnie zamierzeń inwestycyjnych.

III.2. Wizja rozwoju gminy oraz określenie celów strategicznych

Znajomość mocnych i słabych stron Liwa oraz szans i zagrożeń, jakie niesie ze sobą otoczenie zewnętrzne pozwala na sformułowanie wizji rozwoju gminy (na podstawie wcześniejszych propozycji).
Wizja Gminy Liw, czyli obraz gminy Liw w przyszłości jest następująca:

GMINA LIW PRZYJAZNA ŚRODOWISKU Z ROZWINIĘTĄ AGROTURYSTYKĄ I KWITNĄCYM ROLNICTWEM, POSIADAJĄCA SPRAWNĄ INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ I EFEKTYWNĄ SIEĆ USŁUG.

Z celu głównego wynikają następujące cele strategiczne:

I. Aktywizacja rozwoju ekonomicznego gminy ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa.

II. Ochrona środowiska i tworzenie warunków dla rozwoju turystyki i agroturystyki.

III.Poprawa jakości życia mieszkańców.

IV.Aktywizacja działalności kulturalnej i kształtowanie wizerunku gminy.

IV. NAKŁADY INWESTYCYJNE

IV.1 Nakłady inwestycyjne w latach 2000 – 2004.

IV.1.1. Inwestycje realizowane w latach 2000 – 2003 dotyczyły:
1. Drogownictwo
2. Rolnictwo – sieć wodociągowa
3. Oświetlenie ulic
4. Ochrona zdrowia
5. Oświata i wychowanie

Drogownictwo

W roku 2001 – 2002 gmina partycypowała w kosztach budowy chodnika – wjazd do pałacu w Starejwsi (50% nakładów).
- W roku 2002 dokonano modernizacji odcinka drogi gminnej Tończa – Janówki – 17.567,00 zł oraz modernizacji skrzyżowania drogi wojewódzkiej Nr 637 z drogą powiatową Nr 3614 w Liwie (budowa ronda) – 22.000,00 zł
- W roku 2003 wybudowano drogę (ul. Kościelna) w Liwie – 799.300,00 zł. Inwestycja realizowana była ze środków „SAPARD" – 395.692,00 zł, udział gminy 403.618,00 zł i i darowizna środków z PZU – 3.200,00 zł w ramach środków na inwestycje wykonano kanalizacje deszczową na drodze wojewódzkiej – 100.000,00 zł (przebudowa ul. Nowomiejskiej w Liwie).

W ramach wydatków na modernizację dróg gminnych dokonano:

<u>w 2000 roku</u>
- dokonano modernizacji dróg dojazdowych do pól (przy udziale środków z Terenowego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych) na kwotę – 12.900,00 zł

<u>w 2001 roku</u>

Dokonano modernizacji dróg dojazdowych do pól w Liwie – droga Nr 1474 – 13992, w Jartyporach Nr 476 – 702 – 11.877,00 zł
- drogi dojazdowej do pól we wsi Połazie na odcinku 850m – 20.626,00 zł (przy udziale środków z Urzędu Marszałkowskiego) – 50% nakładów. Prowadzono remonty dróg polegające na „doziarnianiu" nawierzchni, profilowaniu – 30.187,00 zł

<u>w 2002 roku</u>

w ramach remontu dróg dokonano modernizacji drogi dojazdowej do pól w Popielowie – 52.328,00 zł oraz dokonano bieżących napraw dróg – 87.074,00 zł.

<u>w 2003 roku</u>

dokonano napraw bieżących dróg gminnych na kwotę 153.977,00 zł

Inwestycje infrastrukturalne (inne obiekty)

Budowa wodociągów

a) Rok 2000 budowa wodociągu do osiedla mieszkaniowego po byłym PGR w Ruchnie – 104.600,00 zł ze środków Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

b) Kontynuowanie budowy wodociągu Jarnice - Pieńki rok 2001 (przy udziale mieszkańców i pożyczki umarzalnej z Funduszu Ochrony Środowiska)
c) Rok 2002 Budowa Stacji Uzdatniania Wody w Wyszkowie – 650.720,00 zł (ze środków własnych gminy i pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska , przy udziale pomocy finansowej mieszkańców)

Oświetlenie dróg

- Rok 2002

Budowa punktów oświetleniowych – 20.000,00 zł na drogach których gmina nie jest zarządcą
- Rok 2003
Budowa wodociągu Wyszków – Kucyk – Śnice, Witanki – 680.897,00 zł. Realizowano inwestycję przy udziale bezzwrotnych środków z „SAPARD" – 395. 960,00 zł, ludności i środków gminy.

- Rok 2003

Dotację celową z budżetu państwa – 4.000,00 zł przeznaczono na budowę punktów oświetleniowych wydatkowano na opłacenie rachunków za wybudowane punkty oświetleniowe w miejscowości Ossolin. Ponadto ze środków własnych gminy wybudowano punkty oświetleniowe w miejscowości kol. Śnice na kwotę 8.840,00 zł

Inwestycje w sektorze społecznym (bez oświaty)

- Rok 2000

Budowa Ośrodka Zdrowia lekarza rodzinnego w Wyszkowie. Inwestycję rozpoczęto w 1998 roku zakończono w 2000 roku. W 2000 roku wydatkowano 427.223,00 zł. Ogólny koszt inwestycji od początku realizacji wynosi 732.989,00 zł.

Inwestycje w innych dziedzinach

- Rok 2002

- partycypacja w budowie wysypiska odpadów komunalnych – 177.885,00 zł (wspólnie z Urzędem Miasta w Węgrowie i Gminą Korytnica)
- dofinansowanie modernizacji dróg powiatowych Tończa – 45.000,00 zł, Ossolin – 55.000,00 zł
- dofinansowanie opracowania dokumentacji projektowej „Dolina Liwca" – 11.000,00 zł (Starostwo Powiatowe w Węgrowie).

- Rok 2003

- partycypacja w budowie wysypiska
- przekazano do Urzędu Miasta w Węgrowie- - 86.080,00 zł
- dofinansowano zakupu ultrasonografu do badań kardiologicznych (dla ZOZ w Węgrowie)
- kwotę 6.866,00 zł przekazano do Starostwa powiatowego w Węgrowie).

IV.2. Realizacja zadań inwestycyjnych w roku 2004

Zadania na rok 2004 przedstawiono w Tabeli Nr 10. Zostały one Uchwalone przez Radę Gminy Liw w dniu 07 lipca 2004 r. i zostaną w całości zrealizowane.

IV.3. Nakłady inwestycyjne w latach 2005 – 2013.

W przygotowanych aktualnie planach na okres 2005 - 2013 r. gmina zamierza realizować zadania inwestycyjne zaprezentowane w Tabeli 11. W Tabeli wymieniono 45 zadań inwestycyjnych, które nazwiemy zadaniami gminnymi oraz dodatkowo 8 zadań związanych z modernizacją i przebudową kościołów w Liwie i Starejwsi - razem 53 zadania. Dla wszystkich zadań, dla okresu 2005 – 2010, podano źródła finansowania zadań, natomiast dla lat 2011 - 2013 podano koszty realizacji zadań inwestycyjnych ogółem w poszczególnych latach. Ponadto, w podsumowaniu Tabeli 11, dla każdego roku, podano ogólną sumę wydatków inwestycyjnych, oraz sumę wydatków z każdego wymienionego źródła finansowania zadań, a także wskaźniki procentowe udziału środków z UE i budżetu państwa w wydatkach ogółem, wydatki kwalifikowane oraz udział własny budżetu gminy w wydatkach ogółem. W niniejszym opracowaniu omówiono i przeanalizowano możliwości finansowania wszystkich 53 zadań.

W Tabeli 12, dla kolejnych lat 2005 – 2010, podano zadania przewidziane do realizacji przez parafię oraz sumę wydatków planowanych przez kościół w kolejnych latach. W Tabeli 13 podano całkowite wydatki inwestycyjne planowane w gminie w kolejnych latach 2005 – 2013, łącznie z wydatkami na modernizacją i przebudową kościołów, oraz procentowy udział środków z poszczególnych źródeł, łącznie ze środkami własnymi parafii.

Zadania przewidziane do realizacji w latach 2004 - 2010 obejmują sześć głównych sfer działalności, zgodnych z kierunkami rozwoju województwa mazowieckiego:

1. Infrastrukturę techniczną związaną z szeroko pojętą ochroną środowiska (budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej, uporządkowanie gospodarki odpadami - selektywna zbiórka odpadów i likwidacja dzikich wysypisk, edukacja ekologiczna mieszkańców).
2. Infrastrukturę drogową (poprawa stanu dróg i budowa chodników oraz współfinansowanie budowy i remontów dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych).
3. Poprawę bezpieczeństwa i jakości życia i zdrowia mieszkańców (budowa podjazdów dla OSP w Liwie, Ruchnie i Wyszkowie, modernizacja ogrzewania i wymiana pokryć dachowych i okien w szkołach i przedszkolach, budowa windy w gimnazjum).
4. Infrastrukturę sportową i rekreacyjną - rozwój sportu, także szkolnego, na terenie gminy (budowa sali gimnastycznej w Ruchnie oraz wspieranie budowy obiektów rekreacyjnych i sportowych - zagospodarowanie terenów pod ośrodek rekreacyjny w Ludwinowie.
5. Promocja walorów gminy i programów dążących do rozwoju pozarolniczej działalności na wsi w tym udział w programach strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Promocja dziedzictwa kulturowego - remont zabytkowego kościoła w Starejwsi oraz modernizacja kościoła w Liwie oraz terenu zamku w Liwie.

Tabela 10. **Wydatki inwestycyjne w roku budżetowym 2004 oraz planowane na programy wieloletnie;** Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIX/121/2004 Rady Gminy Liw z dnia 07 lipca 2004 r.

WYDATKI

na zadania inwestycyjne 2004 r.
oraz wieloletnie programy inwestycyjne
planowane do realizacji przez Gminę Liw

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIX/121/2004
z dnia 7 lipca 2004r.

Lp.	Dział	Rozdział	Nazwa zadania /programu inwestycyjnego, jego cel i zadania	Jednostka organizacyjna lub koordynująca zadanie/program	Okres realizacji zadania/programu	Łączne nakłady w zł (12+13+14+15+16)	Wysokość wydatków w złotych w roku budżetowym 2004					2005		2006	
							środki własne	dotacje na zadania własne	środki na zadania zlecone	inne środki	razem (8+9+10+11)	Środki własne	Inne	Środki własne	Inne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	010	01010	Budowa wodociągu we wsi Bierułowo	UG Liw	2004 r.	199 114,00	47 314,00	0,00	0,00	151 800,00	199 114,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	600	60016	Opracowanie dokumentacji technicznej na budowę dróg - Ruchna i Jamice	UG Liw	2004 r.	20 000,00	20 000,00	0,00	0,00	0,00	20 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Budowa drogi we wsi Zając	UG Liw	2004 r.	571 075,00	330 384,00	0,00	0,00	SAP z VAT 7% 240 691,00	571 075,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Budowa ulicy Senatorskiej w Liwie	UG Liw	2004 r.	432 140,00	245 649,00	0,00	0,00	SAP z VAT 7% 186 491,00	432 140,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	600	60016	Budowa drogi Ruchna - kolonie	UG Liw	2005 r.	1 100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	280 000,00	820 000,00	0,00	0,00
	600	60016	Budowa drogi w miejscowości Jamice	UG Liw	2005 r.	370 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000,00	270 000,00
3.	700	70005	Budowa przyłącza gazowego do Agronomówki w Węgrowie	UG Liw	2004r.	5 000,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	750	75023	Term. Bud. UG Liw, wymiana okien, c.o., elewacja zewnętrzna	UG Liw	2004 r.	194 372,00	71 372,00	0,00	0,00	123 000,00	194 372,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.	801	80101	Wymiana pieców c.o. w szkołach: Zając, Liw, Zawady na energooszczędne	UG Liw	2004 r.	46 866,00	46 866,00	0,00	0,00	0,00	46 866,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	801	80104	Wymiana pieców c.o. w przedszkolach	UG Liw	2004 r.										
	801	80110	Dokończenie budowy hali sportowej przy Gimnazjum Liw	UG Liw	2004 r.	960 000,00	460 000,00	0,00	0,00	500 000,00	960 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	900	90001	Projekt techniczny na oczyszcz. ścieków wraz z kanaliz. (pln. część gminy)	UG Liw	2004-2005	110 000,00	6 200,00	0,00	0,00	55 800,00	62 000,00	4 800,00	43 200,00	0,00	0,00
	900		Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Starawieś wraz z kanalizacją (1,5 km)	UG Liw	2005 r.	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	1 500 000,00	0,00	
7.	754	75412	Wymiana pieca c.o. OSP	UG Liw	2004r	6 634,00	5 634,00	0,00	0,00	0,00	6 634,00				
			OGÓŁEM WYDATKI INWESTYCYJNE			6 015 201,00	1 239 419,00	0,00	0,00	1 257 782,00	2 497 942,00	784 800,00	2 363 200,00	100 000,00	270 000,00
8.	750	75023	Wydatki na zakupy inwestycyjne	UG Liw	2004 r.	3 000,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	852	85212	Wydatki na zakup komputera	UG Liw	2004 r.	3 800,00	3 800,00	0,00	0,00	0,00	3 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			OGÓŁEM			6 022 001,00	1 246 219,00	0,00	0,00	1 257 782,00	2 504 742,00	784 800,00	2 363 200,00	100 000,00	270 000,00

w tym nakłady inwest
na 2004r. - 2 497 201,00

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Józef Szczek

Tabela 11. INWESTYCJE w latach 2005 - 2013 [w zł]

Inwestycje	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Budowa sieci wodociągowej w Jarmicach									
60 000	60 000								
Środki własne budżetu	20 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty	40 000								
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
2. Budowa drogi o nawierzchni żwirowej Witanki									
48000	48 000								
Środki własne budżetu	48 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
3. Przebudowa drogi gminnej Różkna - kolonie									
1454000	1 454 000								
Środki własne budżetu	430 000								
Środki z UE	1 024 000								
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
4. Przebudowa drogi gminnej Jarmice									
550000	550 000								
Środki własne budżetu	500 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne	50 000								
5. Przebudowa drogi gminnej Jartypory - szkoła									
180000	180 000								
Środki własne budżetu	180 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
6. Budowa sieci wodociągowej w Starzewsi ul. Maciejów									
100000	100 000								
Środki własne budżetu	30 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty	70 000								
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
7. Opracowanie planu zagospodarowania terenu rekreacyjnego w Ludwinowie									
20000	20 000								
Środki własne budżetu	20 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
8. Przebudowa drogi powiatowej nr 36121 Kosów Lacki - Wereśnia									
297250	297 250								
Środki własne budżetu									
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu	297 250								
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
9. Zagospodarowanie terenu Zamku w Liwie									
360000	10 000	350 000							
Środki własne budżetu	10 000	70 000							
Środki z UE		280 000							
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
10. Likwidacja "dzikich" wysypisk									
10000	10 000								
Środki własne budżetu	10 000								
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
11. Przebudowa drogi gminnej Popielcka									
263000	10 000	253 000							
Środki własne budżetu	10 000	203 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne		50 000							
12. Budowa sali gimnastycznej w Ruchale									
1540000	40 000	500 000	1 000 000						
Środki własne budżetu	40 000	90 000	210 000						
Środki z UE		380 000	670 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne		30 000	120 000						
13. Budowa oczyszczalni ścieków w Starejwsi wraz z kanalizacją dla wsi Tuńcza, Borzychy i Starawieś									
3920000	2 081 600	1 837 300							
Środki własne budżetu	239 000	255 800							
Środki z UE	1 429 300	1 220 000							
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty	423 300	361 500							
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
14. Przebudowa drogi powiatowej nr 36141 Wszchów - Snice									
1 704 000	72 000	1 132 000	500 000						
Środki własne budżetu	36 000	104 000	100 000						
Środki z UE		924 000	300 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu	36 000	104 000	100 000						
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
15. Przebudowa drogi gminnej Tuńcza - Tuńcza Janówki									
2100000	50 000	2 050 000							
Środki własne budżetu	50 000	615 000							
Środki z UE		1 435 000							
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									

16. Budowa sieci wodociągowej Sitarze									
200000		200 000							
Środki własne budżetu		50 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty		150 000							
Środki z Funduszu Ochrony Środowiska									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
17. Budowa drogi o nawierzchni żwirowej Starawieś ul. Maciejów									
99000		99 000							
Środki własne budżetu		99 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
18. Budowa podjazdów do budynków OSP Ruchna									
37000		37 000							
Środki własne budżetu		37 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
19. Modernizacja ogrzewania w Szkole Podstawowej w Jarnicach									
50000		50 000							
Środki własne budżetu		50 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
20. Wymiana pokrycia dachowego w Szkole Podstawowej w Wyszkowie									
100000		100 000							
Środki własne budżetu		100 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
21. Budowa chodnika w Ruchnie									
152000		152 000							
Środki własne budżetu		152 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
22. Budowa podjazdów do budynków OSP Liw									
55000		55 000							
Środki własne budżetu		55 000							
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
23. Przebudowa drogi powiatowej nr 36138 Węgrów - Krzny									
638000		38 000	600 000						
Środki własne budżetu		38 000	18 500						
Środki z UE			465 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)			30 000						
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu			86 500						
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
24. Przebudowa drogi gminnej Jarnice - Jarnice Piękki									
1250000		50 000	1 200 000						
Środki własne budżetu		50 000	360 000						
Środki z UE			840 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
25. Przebudowa drogi gminnej w Borzychach									
470000		10 000	460 000						
Środki własne budżetu		10 000	400 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne			80 000						
26. Modernizacja ogrzewania w Szkole Podstawowej w Jartyporach									
40000			40 000						
Środki własne budżetu			40 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
27. Budowa drogi o nawierzchni żwirowej Tończa - Kałczyn									
126 000			126 000						
Środki własne budżetu			126 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Środki z Funduszu Ochrony Środowiska									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
28. Wymiana pokrycia dachowego w przedszkolu w Ruchnie									
30000			30 000						
Środki własne budżetu			30 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
29. Wymiana okien w przedszkolu w Starciwsi									
10000			10 000						
Środki własne budżetu			10 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
30. Budowa drogi powiatowej Klimowkna - Ruchna									
570000			570 000						
Środki własne budżetu			103 000						
Środki z UE			364 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu			103 000						
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									

31. Budowa chodnika w Wyrzkowie									
170000			170 000						
Środki własne budżetu			170 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
32. Budowa chodnika w Linie ul. Zawadzka									
80000			80 000						
Środki własne budżetu			80 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
33. Budowa kanalizacji dla wsi Ruchna, Ludwinów i Ruchenka do oczyszczalni Węgrów									
2800000			2 000 000						
Środki własne budżetu			200 000						
Środki z UE			1 300 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty			500 000						
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
34. Budowa podjazdów do budynków OSP Wyrzków									
30000			30 000						
Środki własne budżetu			30 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
35. Budowa windy w Gimnazjum Gminy Liw									
150000			150 000						
Środki własne budżetu			150 000						
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
36. Przebudowa drogi gminnej Szarnty - Wyrzków									
2725000			60 000	2 665 000					
Środki własne budżetu			60 000	800 000					
Środki z UE				1 865 000					
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
37. Przebudowa drogi gminnej Wyrzków									
490000			10 000	480 000					
Środki własne budżetu			10 000	400 000					
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego				80 000					
38. Budowa drogi o nawierzchni żwirowej Ruchna Bierzutowa - las									
29000				29 000					
Środki własne budżetu				29 000					
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
39. Budowa drogi powiatowej Palarze - Zawady									
540000				540 000					
Środki własne budżetu				98 500					
Środki z UE				343 000					
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu				98 500					
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
40. Budowa oczyszczalni ścieków w Jarnicach wraz z kanalizacją dla wsi Jarnice, Pierchały i Wyrzków									
3 000 000				1 790 000	1 210 000				
Środki własne budżetu				170 000	110 000				
Środki z UE				1 150 000	750 000				
Dotacja z budżetu państwa (MG)				170 000	110 000				
Pożyczki, kredyty				300 000	240 000				
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
41. Przebudowa drogi gminnej Nowa Tańcza									
430000				15 000	415 000				
Środki własne budżetu				15 000	365 000				
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne					50 000				
42. Przebudowa drogi gminnej Ludwinów - Tańcza									
2230000				50 000	2 170 000				
Środki własne budżetu				50 000	650 000				
Środki z UE					1 520 000				
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
43. Budowa chodnika w Jarnicach									
280000					280 000				
Środki własne budżetu					280 000				
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
44. Budowa drogi o nawierzchni żwirowej Załęc - Witanki									
98000					98 000				
Środki własne budżetu					98 000				
Środki z UE									
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu									
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
45. Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją dla wsi Liw, Zawady, Palarze i Popielów									
4500000					2 000 000	2 500 000			
Środki własne budżetu					200 000	300 000			
Środki z UE					1 300 000	1 500 000			
Dotacja z budżetu państwa (MG)									
Pożyczki, kredyty									
Budżet powiatu					500 000	700 000			
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne									
SUMA CAŁKOWITA w latach (bez inwestycji kosztowych)	4 992 850	6 913 300	7 056 000	5 569 000	6 173 000	2 500 000	0	0	0
Środki własne budżetu	1 623 000	1 978 800	2 097 500	1 562 500	1 703 000	300 000	0	0	0
Środki z UE	2 453 300	4 239 000	3 939 000	3 358 000	3 570 000	1 500 000	0	0	0
Dotacja z budżetu państwa (MG)	0	0	30 000	170 000	110 000	0	0	0	0
Pożyczki, kredyty	533 300	511 500	500 000	300 000	240 000	0	0	0	0
Budżet powiatu	333 250	104 000	289 500	98 500	500 000	700 000	0	0	0
Środki z Totalizatora Sportowego, Inne	50 000	80 000	200 000	80 000	50 000	0	0	0	0

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Środki z UE	3 426 094	4 743 906	4 641 827	5 621 448	4 235 913	1 715 500	0	0	0
Koszty kwalifikowane - 94% wydatków inw. ogółem	4 693 279	6 498 502	6 632 640	5 234 860	5 802 620	2 350 000	0	0	0
Środki z Unii do wydatków inw. ogółem	49,14%	61,32%	55,82%	60,30%	57,83%	60,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Środki z UE do wydatków kwalifikowanych	52,27%	65,23%	59,39%	64,15%	61,52%	63,83%	0,00%	0,00%	0,00%
Środki własne z budżetu jako % wydatków inw. ogółem	32,51%	26,62%	29,73%	28,08%	27,59%	12,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Dot.z Min. Gosp.- jako % wydatków inw. ogółem	0,00%	0,00%	0,43%	3,05%	1,76%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Tabela 12. INWESTYCJE w latach 2005 - 2013 [w zł] – remonty kościołów

46. Remont stacha na zabytkowym kościele w Starejwsi										
280000	200 000									200 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE	140 000									
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii	60 000									
47. Konserwacja fundamentów kościoła w Starejwsi, sygnaliniczki										
280000		200 000								200 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE		140 000								
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii		60 000								
48. Renowacja głównego ołtarza w kościele w Starejwsi										
150000			150 000							150 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE			100 000							
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii			50 000							
49. Budowa nowego parkanu dla cmentarza w Starejwsi i remont										
250000				200 000	0	50 000				250 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE				140 000		35 000				
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii				60 000		15 000				
50. Budowa parkingu przy kościele w Liwie o pow. 500 m2										
200000	200 000									200 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE	140 000									
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii	60 000									
51. Odnowienie ołtarza w kościele w Liwie										
200000			200 000							200 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE			140 000							
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii			60 000							
52. Wykonanie chodnika wokół kościoła i płyty z piaskowca o pow. 300										
400000		400 000								400 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE		280 000								
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii		120 000								
53. Wykonanie ukłon do kościoła (witraży) w ilości 14 szt. w Liwie										
420000				420 000						420 000
Środki własne budżetu										
Środki z UE				280 000						
Dotacja z budżetu państwa (MG)										
Pożyczki, kredyty										
Budżet powiatu										
Środki własne parafii				140 000						
SUMA CAŁKOWITA w latach (tylko inwestycje kościelne)	400 000	600 000	350 000	620 000	0	50 000	0	0	0	2 020 000
Środki własne budżetu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki z UE	280 000	420 000	240 000	420 000	0	35 000	0	0	0	0
Dotacja z budżetu państwa (MG)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pożyczki, kredyty	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budżet powiatu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki własne parafii	120 000	180 000	110 000	200 000	0	15 000	0	0	0	0

Tabela 13. Sumaryczne wydatki inwestycyjne w latach 2005 - 2013 [w zł] z remontami kościołów

SUMA CAŁKOWITA w latach	5 392 850	7 513 300	7 406 000	6 189 000	6 173 000	2 550 000	0	0	0	35 223 250
Środki własne budżetu	1 623 000	1 978 800	2 097 500	1 562 500	1 703 000	300 000	0	0	0	0
Środki z UE	2 733 300	4 659 000	4 179 000	3 776 000	3 570 000	1 535 000	0	0	0	0
Dotacja z budżetu państwa (MG)	0	0	30 000	170 000	110 000	0	0	0	0	0
Pożyczki, kredyty	533 300	511 500	500 000	300 000	240 000	0	0	0	0	0
Budżet powiatu	333 250	104 000	289 500	98 500	500 000	700 000	0	0	0	0
Środki własne parafii	120 000	180 000	110 000	200 000	0	15 000	0	0	0	0
Środki z Totalizatora Sportowego, inne	50 000	80 000	200 000	80 000	50 000	0	0	0	0	0

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Środki z UE	3 700 574	5 155 626	5 061 997	4 246 892	4 235 913	1 749 810	0	0	0
Koszty kwalifikowane - 94% wydatków inw. ogółem	5 069 279	7 062 502	6 961 640	5 817 660	5 802 620	2 397 000	0	0	0
Środki z Unii do wydatków inw. ogółem	50,68%	62,01%	56,43%	61,04%	57,83%	60,20%	0,00%	0,00%	0,00%
Środki z UE do wydatków kwalifikowanych	53,92%	65,97%	60,03%	64,94%	61,52%	64,04%	0,00%	0,00%	0,00%
Środki własne z budżetu jako % wydatków inw. ogółem	30,10%	26,34%	28,32%	25,25%	27,59%	11,76%	0,00%	0,00%	0,00%
Dot.z Min. Gosp.- jako % wydatków inw. ogółem	0,00%	0,00%	0,41%	2,75%	1,78%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Ustalenie kolejności realizacji zadań inwestycyjnych

W celu ustalenia kolejności realizacji zadań podanych w Tabeli 11 zastosowano kryteria i wagi jednakowe dla wszystkich zadań. Zatwierdzono je, w dniu 29 września 2004r., na wspólnym posiedzeniu Komisji złożonej z Radnych gminy, przy udziale Przewodniczącego Rady, Wójta, Zastępcy Wójta, Skarbnika ipracowników Urzędu Gminy. Zatwierdzone kryteria i wagi wynikają z priorytetów opisanych w Strategii Rozwoju Gminy. Zestaw kryteriów oraz przykładową punktację podano w Tabeli 14, a dla dalszych trzech wybranych zadań inwestycyjnych w Załączniku 1 w Tabelach Nr Z1, Z2, Z3. Zadania zaprezentowane w Tabeli 11, planowane do realizacji w latach 2005 – 2013, uszeregowano z zastosowaniem omówionych powyżej kryteriów.

Prace nad przygotowaniem poszczególnych zadań inwestycyjnych do realizacji obejmowały fazę wstępną – dogłębną analizę celowości realizacji określonego zadania inwestycyjnego oraz dokonanie oceny rezultatu uzyskanego po oddaniu wybudowanego obiektu do użytku.

Tabela 14. Kryteria wyboru inwestycji do Planu Rozwoju Lokalnego w LIWIE;
Przykład punktacji i oceny zadania.

Symbol zadania i nr według spisu zadań: **Nr 1 z Tabeli 11**; Jednostka wnioskująca: **Urząd Gminy Liw**
Tytuł zadania: *Budowa sieci wodociągowej w Jarnicach*

1	2	3	4			5
Lp.	**Nazwa kryterium inwestycji**	Maksymalna liczba punktów dla kryteriów	**Mnożnik ważności**			**Iloczyn** (punktacja według kryterium x mnożnik ważności)
			0	**1**	**1,5**	
1.	Środki z funduszy europejskich	20			20	30
2.	Tworzy dochody budżetowe	15		2		2
3.	Wkład w realizację lokalnego programu rozwoju	15		15		15
4.	Realizacja zaawansowana	15		6		6
5.	Inwestycja dla ogółu mieszkańców gminy	7		2		2
6.	Dotacje (% kosztów)	10		9		9
7.	Pozytywny wpływ na środowisko naturalne	8			7	10,5
8.	Pobudza rozwój gospodarczy	10		5		5
9.	Przyciąganie kapitału zewnętrznego	10		4		4
10.	Zaangażowanie społeczne	5			5	7,5
11.	Harmonijny rozwój młodzieży	8	8			0
12.	Zgodność z regionalnym planem rozwoju	5		5		5
					Suma	**96,0**

Opracował: Data: 15. 10. 2004 r.
Zatwierdził: Data: 22. 10.2004 r.

V. Analiza finansów gminy LIW w latach 2004 –2013;
określenie możliwości w zakresie inwestowania oraz zaciągania długu

V.1. Podstawowe zagadnienia; Wprowadzenie

W przeprowadzonych analizach finansowych, dotyczących zachowania się budżetu gminy Liw w perspektywie dziesięciu lat (do roku 2013), wykorzystano metodologię określania bezpiecznego poziomu zadłużenia oraz maksymalnego, dopuszczalnego dla gminy poziomu wydatków inwestycyjnych. Górna granica dla wydatków inwestycyjnych na które stać gminę została określona dla trzech głównych wariantów – wariantu optymistycznego, realistycznego i pesymistycznego, dla różnego poziomu środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, dla różnej polityki gminy odnośnie dochodów, wydatków bieżących i dla różnego tempa rozwoju polskiej gospodarki. W Planie Rozwoju Lokalnego przeanalizowano i omówiono jeden wariant optymistyczny, cztery warianty realistyczne, w tym jeden wariant realistyczno – pesymistyczny oraz jeden wariant pesymistyczny. Inwestycjom zaplanowanym przez gminę, dla lat 2005 – 2009, odpowiada jeden z wariantów realistycznych.

Dla każdego z wariantów zaproponowany górny dopuszczalny poziom wydatków inwestycyjnych i długu gwarantują płynność finansową budżetu oraz wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy. Poziom długu w prezentowanych wariantach rozwoju gminy jest bezpieczny. Wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem, w każdym kolejnym roku z okresu 2005 –2013, przybiera wartości poniżej 28%, wobec ograniczenia ustawowego 60%, natomiast wskaźnik kosztów obsługi zadłużenia do dochodów ogółem, nie przekracza 7% wobec ustawowego limitu 15%. *Gmina może zaciągać nowe zobowiązania dłużne na poziomie przedstawionym w opracowaniu i nie spowoduje to kłopotów z płynnością finansową budżetu.*

Ponadto, co należy podkreślić, wszystkie zaproponowane poziomy bezpiecznego zadłużania i maksymalnych wydatków inwestycyjnych zostały wyznaczone przy uwzględnieniu specyfiki budżetu gminy Liw z uwzględnieniem jej zobowiązań dłużnych i struktury dochodów i wydatków. Z tego powodu zaproponowane rozwiązania są unikalne dla gminy Liw i nie mogą być przez nikogo innego wykorzystane.

Oszacowanie maksymalnych, dopuszczalnych wydatków inwestycyjnych i długu w każdym kolejnym roku objętym analizą jest niezmiernie istotne, gdyż dosyć często zdarza się, iż wskutek zbyt wysokich wydatków inwestycyjnych i zbyt wysokiego długu zaciąganego w przeszłości przez gminę - w jednym roku, lub w kilku kolejnych latach, już rok lub dwa lata później gmina jest zmuszona znacznie ograniczyć poziom wydatków inwestycyjnych i to przez okres kilku przyszłych lat (3 – 4 lata dla gmin o budżecie Liwa). Zdarza się także, że wskutek zbyt wysokiego długu oraz związanych z długiem wysokimi kosztami jego obsługi, trzeba także ograniczać wydatki bieżące.

Podstawą zastosowanej metodologii jest uwzględnienie wszystkich dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów budżetu, tak jak pokazano na Rys. 1.

Przedstawiona analiza jest elementem Wieloletniego planu finansowego (WPF) gminy. WPF prognozuje w kolejnych latach wynik finansowy (sumę wszystkich dochodów, przychodów, wydatków i rozchodów) budżetu i jest narzędziem racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi. Obejmuje zarządzanie długiem i zapewnia finansowanie wieloletnich zadań inwestycyjnych. Odgrywa także kluczową rolę w efektywnym zarządzaniu gminą. Efektywne zarządzanie wymaga pełnej i rzetelnej informacji o wszystkich zadaniach realizowanych w gminie oraz o ich finansowaniu. Te zagadnienia omówiono w punkcie IV opracowania. Istotne jest monitorowanie wykonania zadań i ocena otrzymanych rezultatów.

W opracowaniu, prezentowany jest Wieloletni plan finansowy na 10 lat (do roku 2013). Określa on:

- *Prognozę dochodów, w kilku wariantach, na podstawie oceny kondycji finansowej gminy, z uwzględnienie finansowania zadań z funduszy Unii Europejskiej oraz z dotacji z budżetu państwa.*
- *Prognozę niezbędnego, racjonalnego poziomu wydatków bieżących, zapewniających wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy.*
- *Nadwyżkę operacyjną (wolne środki* brutto), *którą można wykorzystać na finansowanie inwestycji i obsługę długu, oraz nadwyżkę operacyjną* netto *na realizację programów inwestycyjnych (po uwzględnieniu kosztów obsługi istniejącego zadłużenia i zabezpieczeniu środków na obsługę planowanego zadłużenia) – są to faktyczne środki, które gmina może przeznaczyć na inwestycje.*
- *Istniejące zobowiązania dłużne wynikające z zawartych umów kredytowych i pożyczkowych.*
- *Wielkość nowych, planowanych kredytów i pożyczek* do 2013 r. , *harmonogram ich spłat oraz związane z nimi koszty obsługi długu w kolejnych latach.*
- *Górny pułap możliwości zadłużenia się gminy - tzw. bezpieczny poziom długu, który zapewni płynność finansową budżetu oraz realizację możliwie największej liczby zadań.*

Na rysunku 5 poniżej, przedstawiono schemat przepływów finansowych w gminie. Przy czym do dochodów ogółem włączono środki z Unii Europejskiej (UE) oraz dotacje z budżetu państwa jako źródło finansowania zadań inwestycyjnych, natomiast do wydatków inwestycyjnych dołączono kwoty, które gmina musi wyasygnować z własnego budżetu, w związku z ewentualnym zaciągnięciem kredytów obrotowych, do chwili zwrotu środków z UE po przedstawieniu faktur za wykonane prace.

Nadwyżka operacyjna, pokazana na Rys. 5.- tzw. wolne środki *brutto*, jest wyliczana jako różnica pomiędzy dochodami ogółem i wydatkami bieżącymi. Jest ona wykorzystywana do finansowania obsługi zadłużenia oraz wydatków inwestycyjnych.

Nadwyżka operacyjna *netto*, to tzw. wolne środki *netto*, które otrzymujemy po odjęciu od wolnych środków *brutto* kosztów obsługi długu (najpierw robimy to dla istniejącego już

zadłużenia, które wynika z zawartych już umów - dla tzw. długów starych). Następnie, dla wszystkich długów, które gmina zamierza zaciągnąć w okresie 2004 –2014.

Wolne środki *netto* mogą być w pełni wykorzystane na finansowanie inwestycji.

Zazwyczaj środki z nadwyżki operacyjnej *netto* budżetu są niższe niż zaplanowane wydatki inwestycyjne. W takim przypadku zaciągamy nowy dług na finansowanie zaplanowanych inwestycji. Wielkość zapotrzebowania na dług określają w naszych analizach tzw. "środki po inwestycjach", która występują w wierszu 7 w prezentowanych Tabelach zatytułowanych PROJEKCJE (patrz np. Tabele 19E, 20E, 21E, 22E).

Nowy dług zapewnia nam dodatkowe środki na finansowanie inwestycji, jednakże równocześnie, w kolejnych latach po zaciągnięciu długu, konieczne jest wyłożenie dodatkowych środków, z nadwyżki operacyjnej, na obsługę nowego długu (spłatę rat, odsetki, marże i prowizje) .

Podstawowy problem polega na tym aby tak dobrać wysokość nowego długu, aby w kolejnych latach zapewniona była płynność budżetu, tzn. aby stanu kasy był dodatni, a równocześnie, aby wydatki inwestycyjne były jak najwyższe. Na finansowanie zaplanowanych inwestycji możemy wykorzystać "nadwyżkę kasową budżetu" z roku ubiegłego, jeżeli taka nadwyżka rzeczywiście wystąpiła.[1]

Stan "kasy " określają środki, które pozostają na koniec roku w kasie budżetu gminy. W Tabeli PROJEKCJE i na Rys. 5. definiuje go Skumulowany wynik finansowy na koniec roku. Wyliczamy go jako tzw. rzeczywisty wynik finansowy na koniec roku (RWF) powiększony o nadwyżkę z roku ubiegłego. Wartość skumulowanego RWF, po uwzględnieniu nadwyżki kasowej z roku ubiegłego, musi być dodatnia, gdyż reprezentuje "fizycznie" stan kasy budżetu. Jest ona prezentowana w wierszu 11 w Tabeli PROJEKCJE.

Wielkości powyższe wyliczamy dla całego okresu analizy a więc dla lat 2005 - 2013, natomiast okres, w którym analizujemy spłaty kredytu, sięga roku 2020. Do wyliczenia tych wielkości potrzebna jest dla całego okresu 2001 - 2013 znajomość dochodów ogółem, wydatków bieżących oraz tempa wzrostu PKB, stopy inflacji, a także relacji pomiędzy tempem wzrostu dochodów w gminie i wydatków bieżących budżetu.

Dla lat 2000 – 2003 dane o dochodach, wydatkach i zaciągniętych kredytach wzięto ze sprawozdań za 04 kwartał każdego roku (RbNDS, RB27, RB 28). Dane za rok 2004 wzięto z budżetu gminy na rok 2004, z korektami zawartymi w Uchwale Rady Gminy Nr XIX/121/2004 z dnia 07 lipca 2004 – Załącznik Nr 1.

[1] Nie uwzględniamy tu przepływu gotówki, np. gotówki w drodze.

Rys. 5. Schemat przepływów finansowych

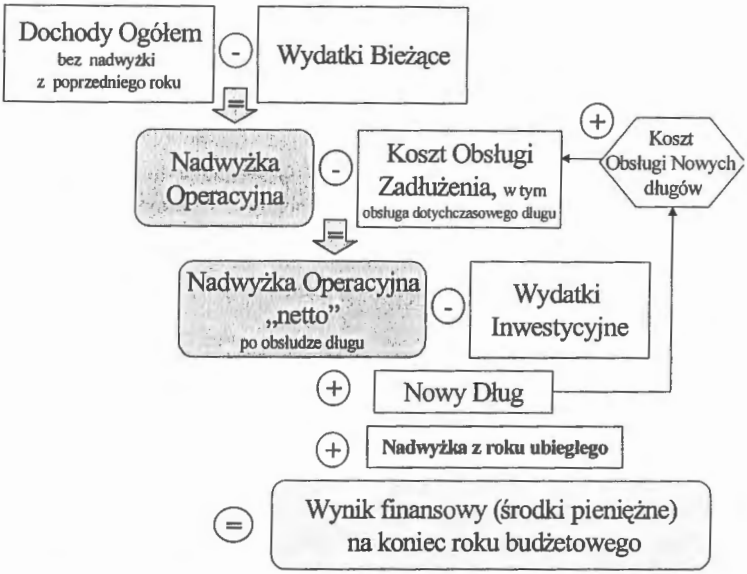

Źródło: opracowanie własne.

Dla następnych lat musimy przygotować prognozę dochodów ogółem oraz wydatków bieżących.

Dla celów analizy wykorzystano prognozę tych wielkości przygotowaną w sposób uproszczony - uwzględniając tylko główne kategorie dochodów oraz oddzielnie dochody jednorazowe: dotacje i dochody z majątku gminy. Przyjęto, po konsultacjach z Wójtem i ze Skarbnikiem gminy Liw, że wielkości dochodów ogółem bez środków z UE i bez dotacji z MG, a także bez dochodów jednorazowych zwiększamy w kolejnych latach, przemnażając je przez skorygowany współczynnik wzrostu inflacji i PKB, jak pokazano w Tabelach 15 oraz 16. Prognozę wydatków bieżących przygotowujemy mnożąc wielkość wydatków bieżących z roku poprzedniego przez skorygowany współczynnik wzrostu inflacji i PKB. Współczynniki korygujące są różne w poszczególnych wariantach.

Opracowano ogółem sześć wariantów budżetu gminy Liw oraz poziomu wydatków inwestycyjnych: wariant optymistyczny, cztery warianty realistyczne i jeden wariant pesymistyczny.

Warunki początkowe do opracowania Prognozy dochodów i wydatków bieżących

Poszczególne warianty różnią się między sobą ilością środków, które gmina otrzyma z Unii Europejskiej na realizację zadań inwestycyjnych. Ponadto, w wariantach optymistycznym i realistycznym przyjęto, że tempo wzrostu dochodów ogółem w gminie jest szybsze niż tempo wzrostu wydatków bieżących.

W wariantach pesymistycznych przyjęto tempo wzrostu dochodów ogółem w gminie niższe niż w wariancie optymistycznym oraz przyjęto dodatkowo, że tempo wzrostu dochodów ogółem jest takie samo jak tempo wzrostu wydatków bieżących. Przyjęto także, że środki z U.E będą niższe niż w wariancie optymistycznym i realistycznym.

Optymistyczny wariant to taki, w którym tempo wzrostu PKB jest najwyższe, a gmina otrzyma z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 70% przygotowanych do realizacji projektów (wniosków). Przyjmujemy, że każdy projekt we wszystkich wariantach będzie dofinansowany z U.E. w wysokości 75% kosztów kwalifikowanych wydatków poniesionych na daną inwestycje. Tak, więc w wariancie optymistycznym, w całym okresie 2005 – 2013, dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych zadań wyniesie 52,5% kosztów kwalifikowanych ogółu planowanych w tym okresie wydatków inwestycyjnych (70% kosztów inwestycji ogółem pomnożone przez 75%).

Przyjęto, że tempo wzrostu (rok do roku) dochodów ogółem w gminie jest równe 75% tempa wzrostu dochodów całej gospodarki, natomiast tempo wzrostu wydatków bieżących wynosi - 65% tempa wzrostu wydatków całej gospodarki (jest zatem niższe).

W wariancie pesymistycznym przyjęto poziom udziału środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych równy 22,5%, tzn., że gmina otrzyma z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 30% przygotowanych do realizacji projektów. Ponadto, przyjęto, że tempo wzrostu dochodów ogółem w gminie jest równe 65% tempa wzrostu dochodów całej gospodarki i jest takie samo jak tempo wzrostu wydatków bieżących tzn. 65% tempa wzrostu dochodów całej gospodarki.

Trzecią grupę wariantów nazwaliśmy wariantami realistycznymi W wariantach tych przyjęto, że gmina otrzyma z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 50% projektów przygotowanych do realizacji, tzn., że w latach 2005 - 2013 poziom udziału środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych jest równy 37,5%. Przy czym, dodatkowo, rozpatrzono dwie wersje tego wariantu - jeden z tych wariantów jest bardziej optymistyczny, albowiem przyjęto w nim, że gmina w latach 2006, 2007 zaciągnie wyższy kredyt oraz dodatkowo w tych latach otrzyma z Unii Europejskiej dofinansowanie do 60% projektów. Jeden wariant realistyczny nazwano realistyczno - pesymistycznym, albowiem przyjęto w nim, że gmina otrzyma z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 40% projektów (udział środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych jest równy 30,0%).

Na podstawie analizy zadań przygotowanych przez gminę oszacowano poziom kosztów kwalifikowanych i przyjęto, że poziom ten, średnio w roku, wyniesie 94% wydatków inwestycyjnych ogółem. Udział środków z UE w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych dla zakwalifikowanych projektów wynosi 75%. Pokazano to w Tabelach 15 i 16. W tych samych Tabelach oraz w Tabelach 19E–22E, zatytułowanych Projekcje, podano tempo wzrostu PKB oraz stopę inflacji przyjętą do prognozy budżetu. Tempo wzrostu PKB oraz stopę inflacji przyjęto na poziomie pokazanym w Tabelach 15 i 16.

Dla wariantu optymistycznego przyjęto wyższy poziom wzrostu PKB. Stopę inflacji przyjęto na tym samym poziomie w obu wariantach. Wielkościami różnicującymi poszczególne warianty są dodatkowo ograniczenia wynikające z Ustawy o Finansach Publicznych. W wariancie pesymistycznym przyjęto mianowicie, że w roku 2005 i 2006 dług publiczny do PKB przekroczy 55% - tzw. pierwszy próg ostrożnościowy. W związku z tym, w roku 2007 i 2008, koszty obsługi zadłużenia do dochodów ogółem gminy nie mogą przekroczyć 12%. Warunek ten nie jest zagrożeniem dla budżetu Gminy Liw ani też dla realizacji zaplanowanych na lata 2005 – 2008 zadań inwestycyjnych, gdyż koszty obsługi zadłużenia do dochodów ogółem nie przekraczają 7% w całym analizowanym okresie 2005 – 2013.

Wydatki inwestycyjne we wszystkich wariantach – optymistycznym, realistycznym i pesymistycznym pozostają w roku 2004 na poziomie uchwalonym w ustawie budżetowej z budżetu gminy na rok 2004, z korektami zawartymi w Uchwale Rady Gminy Nr XIX/121/2004 z dnia 07 lipca 2004 – Załącznik Nr 1.

Dla całego okresu 2005 - 2013 staramy się tak dobrać pożyczki i kredyty, aby w każdym roku wydatki inwestycyjne były możliwie jak najwyższe, a równocześnie staramy się, aby zaciągnięty dług i związane z nim koszty obsługi długu były jak najniższe. Przyjęto, że wartość współczynników ustawowych - długu do dochodów ogółem i kosztów obsługi długu do dochodów - nie powinny przekroczyć połowy limitów ustawowych (odpowiednio 30%, i 7,5%) w żadnym roku i dla każdego z sześciu wariantów, aby gmina posiadała rezerwy i mogła, w razie potrzeby, zwiększyć inwestycje zaciągając dodatkowy dług.

Gmina dokonała analizy zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2004 - 2010 i podała źródła finansowania tych zadań. Przewidziane wydatki są bardzo bliskie maksymalnym wydatkom inwestycyjnym na które stać gminę Liw przy założeniu, że spełnione są wymogi dotyczące nie przekraczania połowy limitów ustawowych odnośnie długu i kosztów obsługi długu do dochodów ogółem. Zadania inwestycyjne na rok 2004 zaprezentowano w Tabeli 10, zadania na lata 2005 -2014 podano w Tabelach 11 oraz 12.

V.2. Przygotowanie prognoz, omówienie na przykładzie wariantu optymistycznego

W niniejszym punkcie przedstawiamy zasadę stworzenia uproszczonej prognozy dochodów i wydatków bieżących na lata 2004 – 2013.

Założenia przyjęte dla prognozy wzrostu dochodów pokazano w Tabelach 15 i 16. Z analizy budżetu wynika, że w analizowanym okresie nie będzie znaczących zmian w dochodach jednorazowych, np. dochodach z majątku gminy.

Prognozy dochodu w roku t otrzymujemy mnożąc dochody z roku t - 1 przez tzw. wynikowy wskaźnik, który otrzymujemy z przemnożenia tempa wzrostu PKB przez stopę inflacji oraz czynnik korygujący, dopasowujący tempo wzrostu w gminie do tempa wzrostu w całej gospodarce.

Przykładowo, dla roku 2005 przyjmujemy stopę inflacji na poziomie 3% oraz tempo wzrostu PKB równe 5%. Aby otrzymać dochód w roku 2005 mnożymy odpowiednio dochód z roku 2004 przez (1.05 x 1.03 x 0.75), gzie 0.75 jest wartością czynnika korygującego. Podobnie, np. dla roku 2009 mnożymy odpowiednio dochód z roku 2008 przez (1.05 x 1.04 x 0.75); uwzględniamy 4,% stopę inflacji oraz 5.% tempo wzrostu PKB.

Prognozę wydatków bieżących otrzymujemy podobnie. Dla roku 2005 przyjmujemy stopę inflacji na poziomie 3%, tempo wzrostu PKB równe 5% oraz czynnik korygujący o wartości 0.65. Aby otrzymać wydatki bieżące w roku 2005 mnożymy odpowiednio wydatki bieżące z roku 2004 przez (1.05 x 1.03 x 0.60).

Tempo wzrostu PKB oraz inflacji w latach 2005 - 2007 przyjęto na podstawie publikowanych prognoz opracowanych przez różne ośrodki - Ministerstwo Finansów, Narodowy Bank Polski, BRE Bank oraz Niezależny Ośrodek NIOBE. Wskaźniki przyjęte w opracowaniu są zbliżone do wskaźników wzrostu inflacji oraz produktu krajowego brutto przedstawionych przez MF i NBP. Ministerstwo Finansów prognozuje, że w roku 2004 PKB wzrośnie realnie o 5% - 5,5%, natomiast stopę inflacji szacuje na poziomie 3%. Narodowy Bank Polski ocenia, iż stopa inflacji wyniesie w roku 2004 około 2.5% - 2,8%, natomiast wzrost PKB będzie wynosił pomiędzy 4,5% a 5%. NIOBE prognozuje powyższe wskaźniki na poziome bardzo zbliżonym do powyższych wielkości.

Przyjęty w opracowaniu wskaźnik wzrostu dochodów w gminie równy 6.1125% (0.75x[1.05x1.03] - 1) dla roku 2005 jest niższy niż 8%, a więc mniej optymistyczny niż przyjmowany przez każdy z trzech ośrodków prognostycznych - MF, NBP, NIOBE., którzy przyjmują wskaźnik wzrostu dochodów dla całej gospodarki na poziomie powyżej 8% : [1.05x1.03] = 1.0815.

Tabela 15. Warunki początkowe do opracowania prognozy dochodów i wydatków bieżących i wieloletniej analizy budżetu; Środki z Unii Europejskiej - % kwalifikowanych wydatków inwestycyjnych (KK).										
Lata:	2002 - 2003	2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012 - 2013**
Gmina LIW; Wariant **Optymistyczny** - 70% wniosków zaakceptowanych; 52,5% KK; Wariant **Realistyczny** - 50% wniosków zaakceptowanych 37,5% KK;										
a. Tempo wzrostu PKB [%]	Wartości rzeczywiste ze sprawozdań finansowych gminy oraz budżetu państwa.	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.0	4.0
b. Stopa inflacji [%]		3.0	3.0	3.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
c. Tempo wzrostu dochodów w gminie [%]		**Budżet**	**0.75 [Tempo Wzrostu PKB x Stopa Inflacji]**							
d. Tempo wzrostu wydatków bieżących [%]			**0.65 [Tempo Wzrostu PKB x Stopa Inflacji]**							
e. Koszty kwalifikowane na poziomie [%] wydatków inwestycyjnych ogółem		**Budżet**	94	94	94	94	94	94	94	94
f. Dodatkowy wkład własny na realizację etapu projektu i oczekiwanie na zwrot po złożeniu faktur - na poziomie 20% środków z Unii Europejskiej (UE)		**Budżet**								
f. Refinansowanie z UE dodatkowego wkładu własnego (po złożeniu faktur) - na poziomie 80% w każdym roku		**Budżet**								
g. Wydatki inwestycyjne		Maksymalne sumaryczne wydatki w okresie 2005 - 2013								
h. Dotacja z MG		8% kosztów kwalifikowanych (KK) w latach 2005 - 2009						8% KK w latach 2010 -2013		

Tabela 16. Warunki początkowe do opracowania prognozy dochodów i wydatków bieżących i wieloletniej analizy budżetu; Środki z Unii Europejskiej – w % kwalifikowanych wydatków inwestycyjnych **(KK).**										
Lata:	2002 - 2003	2004	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012 - 2013**
Gmina LIW; Wariant **Pesymistyczny** - 30% wniosków zaakceptowanych; 22,5% KK;										
a. Tempo wzrostu PKB [%]	Wartości rzeczywiste ze sprawozdań finansowych gminy oraz budżetu państwa.	5.0	4.0	4.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.0	4.0
b. Stopa inflacji [%]		3.0	3.0	3.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
c. Tempo wzrostu dochodów w gminie [%]		**Budżet**	**0.65 [Tempo Wzrostu PKB x Stopa Inflacji]**							
d. Tempo wzrostu wydatków bieżących [%]			**0.65 [Tempo Wzrostu PKB x Stopa Inflacji]**							
e. Koszty kwalifikowane na poziomie [%] wydatków inwestycyjnych ogółem		**Budżet**	94	94	94	94	94	94	94	94
f. Dodatkowy wkład własny na realizację etapu projektu i oczekiwanie na zwrot po złożeniu faktur - na poziomie 20% środków z Unii Europejskiej (UE)		**Budżet**								
f. Refinansowanie z UE dodatkowego wkładu własnego (po złożeniu faktur) - na poziomie 80% w każdym roku		**Budżet**								
g. Wydatki inwestycyjne		Maksymalne sumaryczne wydatki w okresie 2005 - 2013								
h. Dotacja z MG		8% kosztów kwalifikowanych (KK) w latach 2005 - 2009						8% KK w latach 2010 -2013		

Tabela 17. Kredyty i pożyczki zaciągnięte przez gminę Liw do 2003 roku

KREDYTY I POŻYCZKI			2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
		okres	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kredyty komercyjne do 2003 r.		transze	0						
Kwota		Stan kredytu	0	1 300 000	1 082 000	791 000	500 000	209 000	0
Oprocentowanie		Odsetki	0	0	109 000	105 000	70 000	47 000	26 000
		Raty kapitałowe	0	476 000	218 000	291 000	291 000	291 000	209 000
		okres	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kredyty i pożyczki preferencyjne do 2003 r.		transze							
Kwota		Stan kredytu	0	643 000	730 000	436 000	252 000	0	0
Oprocentowanie	Stopy redyskonta weksli	Odsetki	0	0	29 000	20 000	8 000	3 750	0
		Raty kapitałowe	0	0	469 000	258 000	99 000	42 000	0
Podsumowanie bieżących kredytów i pożyczek do 2003	Transze kredytów i pożyczek		0	1 943 000	556 000	0	0	0	0
	Odsetki		0	0	138 000	125 000	78 000	50 750	26 000
	Raty kapitałowe		0	476 000	687 000	549 000	390 000	333 000	209 000
	Zadłużenie do spłaty		0	1 943 000	1 812 000	1 227 000	752 000	209 000	0
współczynnik stóp bazowych				1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kredyt nr. 1	**St. redyskontowa**	oprocentowanie		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
		transze	0	1 300 000					
kwota kredytu 1 300 000	marża banku 0,00%	stan kredytu	0	1 300 000	1 082 000	791 000	500 000	209 000	0
	prowizja banku 0,00%	odsetki	0	0	109 000	105 000	70 000	47 000	26 000
		prowizja		0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	476 000	218 000	291 000	291 000	291 000	209 000
Pożyczka nr. 1 NFOŚ	**St. redyskontowa** 0,00%	oprocentowanie		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
		transze	0	222 000	0	0			
kwota kredytu 222 000	marża banku 0,00%	stan kredytu	0	222 000	162 000	102 000	42 000	0	0
	prowizja banku 0,00%	odsetki	0	0	4 000	5 000	5 000	3 000	0
		prowizja		0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	60 000	60 000	60 000	42 000	0
Pożyczka nr 2. WFOŚ	**St. redyskontowa** 0,00%	oprocentowanie		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
		transze	0	421 000	0	0			
kwota kredytu 421 000	marża banku 0,00%	stan kredytu	0	421 000	326 000	249 000	210 000	0	0
	prowizja banku 0,00%	odsetki	0	0	6 000	5 000	3 000	0	0
		prowizja			0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	95 000	77 000	39 000	0	0
		umorzenia						210 000	
Pożyczka nr. 3 WFOŚ	**St. redyskontowa** 0,00%	oprocentowanie		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
		transze	0	0	556 000	0			
kwota kredytu 556 000	marża banku 0,00%	stan kredytu	0	0	242 000	85 000	0	0	0
						0			
	prowizja banku 0,00%	odsetki	0	0	19 000	10 000	0	0	0
		prowizja			0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	314 000	121 000	0	0	0
		umorzenia				36 000	85 000	0	

Szczegółowa prognoza budżetu Gminy Liw do 2013 r. dla wariantów realistycznego, realistycznego z dodatkowym kredytem, optymistycznego i pesymistycznego przestawiona jest w Tabelach No 19E -22E, zatytułowanych PROJEKCJE, oraz na rysunkach A, B, C, D w tych Tabelach. W kolejnych wierszach Tabeli PROJEKCJE przedstawiono prognozy następujących wielkości: w wierszu oznaczonym numerem jeden - nominalny dochód ogółem gminy, przy czym w kolumnie pierwszej, drugiej i trzeciej zaprezentowano wykonanie budżetu za lata 2001, 2002 oraz 2003, a w kolumnie czwartej planowany budżet na rok 2004, po poprawkach uwzględnionych w sprawozdaniu o wykonaniu budżetu gminy za 1 półrocze 2004 r. Przykładowo, prognozowana wartość dochodów budżetu w latach 2004 – 2006 dla wariantu optymistycznego, z uwzględnieniem środków, które gmina ewentualnie otrzyma z

Unii Europejskiej i z budżetu państwa, są równe 11.762,0 tys. zł w roku 2004, w 2005r. - 15.142,89 tys. zł, a w 2006 r. 16.532,48 tys. zł, itd. dla lat 2007 –2013. Wartości te otrzymujemy dodając do prognozowanych dochodów podstawowych wielkość przewidywanych dochodów ze sprzedaży majątku oraz inne dochody jednorazowe. Do tak wyliczonej wielkości dochodu dodajemy, w każdym roku, środki otrzymane z UE i z budżetu państwa (MG).

W wierszu oznaczonym numerem 2 dla prezentowanych w opracowaniu Tabel 19E – 22E podano nominalne wartości wydatków bieżących bez odsetek za spłacane długi. W kolumnie pierwszej i drugiej podano faktyczne wydatki poniesione w latach 2001, 2002 oraz 2003, a w kolumnie czwartej wydatki planowane w budżecie na rok 2004, po poprawkach uwzględnionych w sprawozdaniu o wykonaniu budżetu Gminy za 1 półrocze 2004 r., natomiast w następnych kolumnach zamieszczono wydatki bieżące na lata 2005 – 2013 prognozowane przez autorów opracowania i skonsultowane ze Skarbnikiem Gminy. Przykładowo w roku 2005 wydatki bieżące są równe 9.540,08 tys. zł., a w roku 2006 - 10.078,48 tys. zł.

Z Tabeli 19E widać, że w roku 2004 obserwowany jest nominalny spadek wydatków bieżących, o ponad 1,5%, w porównaniu z wydatkami bieżącymi wykonanymi w roku 2003. Także procentowy udział wydatków bieżących w dochodach maleje z 87,03% w roku 2003 do 76,79% w roku 2004 i 63.0% w r. 2005. Wartość tego wskaźnika jest relatywnie niska i utrzymuje się na niskim poziomie (61% - 64%) do roku 2013.

W wierszu no 3 Tabeli PROJEKCJE prezentujemy nadwyżkę operacyjną - różnicę pomiędzy wierszem No 1 (dochody ogółem bez nadwyżki z roku poprzedniego) oraz wierszem No 2 (wydatki bieżące bez odsetek). Koszty obsługi całkowitego zadłużenia Gminy można znaleźć w wierszu 4 Tabeli 19E (oraz w Tabelach 20E – 22E). Koszty te zmalały w roku 2004 w stosunku do roku 2003 i utrzymują się na niskim poziomie do roku 2010, pomimo. W tym okresie szybko rosną dochody. Wartość wskaźnika zadłużenia ogółem do dochodów ogółem rośnie do poziomu 22,46% w r. 2008 (z 18,11% w roku 2002 i 16,,23 w r. 2003), a po roku 2008 stale maleje w kolejnych latach do poziomu 14,69% w roku 2013. Wskaźnik obsługi zadłużenia do dochodów jest niski i w całym okresie 2005 - 2013 nie przekracza 5,75% w r. 2011. W roku 2002 wskaźnik ten był równy 4,68%, w r. 2003 –7,35%, a w roku 2004 będzie równy około 5,73%.

Koszty obsługi długu ogółem są sumą kosztów obsługi długu gminy zaciągniętego do roku 2003 (wiersz 4.1 Tabeli 19E i pozostałych tabel zatytułowanych PROJEKCJE) oraz kosztów obsługi długu, który gmina będzie zaciągała w latach 2004 – 2013, aby sfinansować realizowane inwestycje (wiersz 4.2 Tabeli 19E – *Obsługa nowych kredytów i pożyczek*). Tabela No 17 zatytułowana Kredyty i Pożyczki do roku 2004 przedstawia strukturę długu zaciągniętego przez gminę do końca 2003 roku i strukturę jego spłaty.

W wierszu no 5 mamy nadwyżkę operacyjną netto - różnicę pomiędzy wierszem No 3 (nadwyżką operacyjną) oraz wierszem No 4 (kosztami obsługi zadłużenia ogółem). Są to środki, które mogą byś wydane w całości na finansowanie inwestycji.

W wierszu no 6.1 zaprezentowano wydatki inwestycyjne. Dla lat 2001 – 2003 są to wydatki zrealizowane, dla roku 2004 - wydatki przewidziane w budżecie na rok 2004 (będą one bardzo zbliżone do wydatków wykonanych), natomiast dla lat 2005 – 2013 są to wydatki zaplanowane, które gmina planuje i jest w stanie zrealizować przy odpowiednich środkach z Unii Europejskiej. Wysokość tych środków jest różna w poszczególnych wariantach i dlatego wartość zaplanowanych inwestycji dla poszczególnych wariantów jest różna (patrz np. Tabela No 23, 23A oraz Rysunki 8, 9,10).

W wierszu no 7 zaprezentowano środki (tzw. po inwestycjach), które zostają po odliczeniu wydatków inwestycyjnych (wiersz 6.1) od nadwyżki operacyjnej netto (wiersz no 5). Środki te są najczęściej ujemne i pokazują, jakie środki dłużne (kredyty i pożyczki) są potrzebne do zrealizowania zaplanowanych inwestycji.

W wierszu no 8 występuje wielkość nazwana w Tabeli 9E „Kredyty otrzymane". Jest to wielkość nowego długu, który zapewnia nam dodatkowe środki na finansowanie inwestycji, jednakże równocześnie, w kolejnych latach po zaciągnięciu długu, konieczne jest wyłożenie dodatkowych środków, z nadwyżki operacyjnej, na obsługę tego nowego długu (spłatę rat, odsetki, marże i prowizje). Tabela No 20F zatytułowana *Nowe Kredyty i Pożyczki* przedstawia propozycję zaciągania długu w kolejnych latach 2005 - 1013 oraz strukturę jego spłaty do roku 2020. Dług ten jest jednakowy dla wariantów optymistycznego, realistycznego (podstawowego, bez dodatkowych kredytów) i pesymistycznego, w celu dokonania porównania możliwości inwestycyjnych w poszczególnych wariantach. Jest on różny dla tzw. wariantu realistycznego z dodatkowym kredytem. Z tego powodu na rysunku 7 oraz w Tabelach 19 –22, rysunek C przedstawiamy tylko dla wariantu optymistycznego i realistycznego z dodatkowym kredytem.

Istotą badania możliwości inwestycyjnych Gminy jest takie dobranie poziomu nowego długu, żeby w kolejnych latach zapewniona była płynność budżetu, tzn., aby „stan kasy w gminie" był dodatni, a równocześnie, aby wydatki inwestycyjne były jak najwyższe. Oczywiście, musimy pamiętać o tym, aby wskaźniki dotyczące zadłużenia nie przekroczyły poziomów określonych w ustawie o finansach publicznych. Na finansowanie zaplanowanych inwestycji możemy wykorzystać "nadwyżkę kasową budżetu" z roku ubiegłego, jeżeli taka nadwyżka rzeczywiście wystąpiła.[2]

Stan "kasy " określają środki, które pozostają na koniec roku w kasie budżetu gminy. W Tabelach PROJEKCJE (19E – 22E, wiersz 11) i na Rys. 5. definiuje go Skumulowany wynik finansowy na koniec roku. Wyliczamy go jako tzw. rzeczywisty wynik finansowy na koniec roku - RWF (jest to suma wszystkich dochodów i przychodów pomniejszonych o wydatki i

[2] Nie uwzględniamy tu przepływu gotówki, np. gotówki w drodze.

rozchody), powiększony o nadwyżkę z roku ubiegłego. Wartość skumulowanego RWF po uwzględnieniu nadwyżki kasowej z roku ubiegłego, musi być dodatnia.

Dodatkowo, w Tabeli Projekcje ((8E – 11E) podano wskaźniki procentowe dla wydatków bieżących w relacji do dochodów ogółem, nadwyżki operacyjnej w relacji do dochodów (powinna wynosić co najmniej 18% dochodów ogółem), wydatków inwestycyjnych w relacji do wydatków, a także wskaźników ustawowych - kosztów obsługi długu do dochodów ogółem i zadłużenia ogółem do dochodów ogółem. Dla zaplanowanych zobowiązań dłużnych, które podano z Tabeli 20F oraz z Tabel 19D - 22D, także z analizy wariantów możliwości finansowania zaplanowanych zadań inwestycyjnych wynika, iż ustawowe wskaźniki obsługi zadłużenia do dochodów ogółem i całkowitego zadłużenia do dochodów ogółem w Gminie Liw są znacznie niższe niż określone w ustawie o finansach publicznych.

V.3. Omówienie wariantów polityki inwestycyjnej

Plan Rozwoju Lokalnego został przygotowany w konsultacji z przedstawicielami mieszkańców gminy – przede wszystkim z Radą Gminy oraz Urzędem Gminy Liw. Przeanalizowano kilkanaście wariantów finansowania inwestycji w gminie, z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (UE) i dotacji z budżetu państwa. Po konsultacjach, w tym po dwu wspólnych spotkaniach członków Rady Gminy z jej Przewodniczącym i Zastępcą Przewodniczącego i pracowników Urzędu Gminy, w tym Wójta, Zastępcy Wójta, Skarbnika, Kierownika Wydziału Inwestycji i pracownika zajmującego się promocją Gminy Liw zdecydowano się na opracowanie sześciu wariantów budżetu gminy Liw oraz poziomu wydatków inwestycyjnych: wariant optymistyczny, cztery warianty realistyczne i wariant pesymistyczny. Poszczególne warianty różnią się między sobą ilością środków, które gmina potencjalnie otrzyma z Unii Europejskiej na realizację zadań inwestycyjnych. Warianty różnią się miedzy sobą także uwarunkowaniami makroekonomicznymi i lokalnymi dotyczącymi budżetu gminy, tempa wzrostu polskiej gospodarki i stopy inflacji. *De facto* przedstawiono sześć alternatywnych scenariuszy rozwoju lokalnego gminy Liw.

W wariancie optymistycznym przyjęto, że w całym okresie 2005 – 2013, gmina otrzyma z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 70% przygotowanych do realizacji projektów (dofinansowanie do wszystkich zaplanowanych zadań wyniesie 52,5% ogółu kosztów kwalifikowanych dla planowanych w tym okresie wydatków inwestycyjnych). Przyjmujemy, że każdy projekt we wszystkich wariantach będzie dofinansowany z U.E. w wysokości 75% kosztów kwalifikowanych wydatków poniesionych na daną inwestycję.

W wariancie realistycznym-optymistycznym przyjęto, że gmina otrzyma z Unii Europejskiej dofinansowanie do 50% projektów przygotowanych do realizacji (poziom udziału środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych jest równy 37,5%).

W wariancie realistycznym-pesymistycznym przyjęto, że gmina otrzyma z U.E. dofinansowanie do 40% projektów (udział środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych jest równy 30,0%).

W wariancie pesymistycznym przyjęto poziom udziału środków z U.E. w wydatkach inwestycyjnych kwalifikowanych równy 22,5%, tzn., że gmina otrzyma z Funduszy

Strukturalnych Unii Europejskiej dofinansowanie do 30% przygotowanych do realizacji projektów.

Przyjęto, że Gmina Liw będzie się starała realizować politykę inwestycyjną, która lokuje się pomiędzy wariantem realistycznym a wariantem optymistycznym i będzie przygotowywała wnioski o środki z UE dla zadań, które są objęte tymi wariantami. Pozostałe, mniej optymistyczne warianty i wyznaczone dla nich dopuszczalne poziomy inwestowania będą stanowiły poziomy odniesienia i pomogą podjąć decyzje dotyczące poziomu inwestowania w przypadku gdy poziom otrzymanych środków z U.E. będzie niższy niż przyjęty w wariantach realistycznym i optymistycznym.

V.4. Prezentacja wyników analizy: dochodów, inwestycji oraz długu

Wyniki analizy, dla okresu 2004 – 2013, dla wszystkich wariantów, przedstawiono graficznie i z wykorzystaniem Tabel. Najpierw prezentowano dochody budżetu gminy – bez środków z Unii Europejskiej oraz po uzyskaniu tych środków (np. Tabela-rysunek 19A dla wariantu optymistycznego i rysunek 20A dla wariantu realistycznego-optymistycznego. Następnie prezentowano wartość wydatków inwestycyjnych (np. Tabela-rysunek 19B dla wariantu optymistycznego i rysunek 20B dla wariantu realistycznego oraz rysunek 22B dla wariantu realistyczno -pesymistycznego). Niezbędne pożyczki i kredyty, które trzeba zaciągnąć, aby sfinansować zaplanowane zadania inwestycyjne przedstawiono np. na rysunku 19C dla wariantu optymistycznego i rysunku 20C dla wariantu realistycznego.

W dalszej kolejności prezentowane są ustawowe współczynniki (sformułowane w Ustawie o finansach publicznych) dotyczące poziomu zadłużenia w relacji do dochodów oraz kosztów obsługi zadłużenia do dochodów (Tabela-rysunek 19D dla wariantu optymistycznego i rysunek 20D dla wariantu realistycznego oraz rysunek 22D dla wariantu realistycznego - pesymistycznego). Przyjęto, że wartość współczynnika długu do dochodów ogółem nie powinna przekroczyć 30%, w żadnym roku i w żadnym z sześciu opracowanych wariantów polityki inwestycyjnej, tak aby gmina posiadała rezerwy w zakresie zadłużania się i mogła, w razie potrzeby, zwiększyć inwestycje zaciągając dodatkowy dług. W każdym z prezentowanych wariantów wskaźnik ten jest niższy niż 28%. Koszty obsługi długu dla wszystkich wariantów miały być niższe niż 7,5%, a *de facto* nie przekraczają 7,0%.

Wszystkie powyższe wielkości są czerpane z wyników analizy poszczególnych wariantów, które są przedstawione w Tabelach zatytułowanych PROJEKCJE (np. 20E dla wariantu realistycznego i w Tabeli 19E dla wariantu optymistycznego).

W podsumowaniu opracowania przygotowano graficzne zestawienia porównawcze planowanych kwot wydatków inwestycyjnych ogółem oraz zaciąganych kredytów w latach 2000 – 2013 dla wszystkich sześciu wariantów. Porównanie wydatków inwestycyjnych przedstawiono na rysunku 9 (warianty optymistyczny, realistyczny, realistyczny - pesymistyczny i pesymistyczny) oraz rysunku 10 (warianty realistyczny oraz realistyczny z dodatkowym kredytem i z dodatkowymi zaakceptowanymi wnioskami w latach 2006 –2007, na poziomie 60%). Porównanie zaciąganych kredytów i pożyczek, dla wariantu realistycznego oraz realistycznego z dodatkowym kredytem przedstawiono na rysunku 6.

Porównanie sumarycznych wydatków inwestycyjnych, liczonych narastająco, z roku na rok, dla wszystkich sześciu wariantów – optymistycznego, realistycznych i pesymistycznego – przedstawiono na rysunku 7, a sumarycznych pożyczek i kredytów liczonych narastająco, na rysunku 6.

We wszystkich wariantach podjęto próbę optymalizacji wydatków inwestycyjnych przy zachowaniu płynności budżetu.

W Tabeli 23 podano, dla każdego z kolejnych lat 2005 – 2013, wielkość wydatków inwestycyjnych, które otrzymano przy analizie każdego z sześciu wariantów (Tabele 19E – 22E), a w wierszu pierwszym tej Tabeli podano sumę wydatków inwestycyjnych zaplanowanych przez gminę. W ostatniej kolumnie Tabeli 23 podano sumę wydatków inwestycyjnych poniesionych w okresie 2005 – 2013 dla inwestycji zaplanowanych przez gminę oraz dla każdego z sześciu wariantów.

Z Tabeli 23 widać wyraźnie, że dla wariantu optymistycznego, wydatki inwestycyjne są najwyższe przez wszystkie lata 2005 - 2013. W roku 2005 są wyższe niż w wariancie realistycznym (50% zaakceptowanych wniosków) o 1.140 tys. zł, a w okresie 2005 - 2013 realistycznym (50% zaakceptowanych wniosków) o 1.140 tys. zł. a w okresie 2006 –2013 każdego roku są wyższe o około 17 mln zł (1.530 tys. zł w roku 2010, 1,38 mln zł w roku 2013). Z kolei wydatki inwestycyjne w wariancie realistycznym są wyższe niż w wariancie realistyczno- pesymistycznym (40% zaakceptowanych wniosków) o 320 tys. zł w roku 2005, o 600 tys. zł w roku 2006 i o 680 tys. zł w roku 2007.
W wariancie pesymistycznym wydatki inwestycyjne są jeszcze niższe. W roku 2005 są o 1 910 tys. zł niższe niż w wariancie optymistycznym i o ponad 770 tys. zł. niższe niż w wariancie realistycznym. W roku 2006 są o 2760 tys. zł niższe niż w wariancie optymistycznym.

Z tabeli tej widać także, że dodatkowy kredyt w wysokości 400 tys. zł w roku 2006 i 350 tys. zł w r. 2007 umożliwia zwiększenie wydatków inwestycyjnych o 580 tys. zł w r. 2006 i 450 tys. zł w r. 2007. Wydatki te wzrosną o dalsze 650 tys. zł w r. 2006 i 820 tys. zł w r. 2007, jeżeli przyjmiemy, że liczba wniosków zaakceptowanych do finansowania przez UE wzrośnie w latach 2006-2007 do 60%.

W wierszach Tabeli 23 oznaczonych „Rezerwy inwestycyjne, np. Wariant optymistyczny" podajemy różnicę pomiędzy wydatkami inwestycyjnymi z wariantu optymistycznego a wydatkami inwestycyjnymi zaplanowanymi przez gminę. Przykładowo, w roku 2005 wydatki inwestycyjne z wariantu optymistycznego są o 1.447159 zł wyższe niż wydatki zaplanowane przez gminę. W roku 2006 wydatki inwestycyjne z wariantu optymistycznego są o 686 700 zł wyższe niż wydatki zaplanowane przez gminę, natomiast w roku 2007 są wyższe o 844000 zł. W roku 2008 i 2009 rezerwy zaplanowanych środków inwestycyjnych w relacji do środków przewidzianych w wariancie optymistycznym wynoszą odpowiednio 2.181000 zł i 1.627000 zł. W latach następnych istnieją bardzo duże rezerwy środków i gmina mogłaby inwestować rocznie co najmniej 5 500 tys. zł gdyby 70% wniosków zostało zatwierdzonych do finansowania przez UE. Przy założeniu, że będzie realizowany wariant realistyczny, z dodatkowym kredytem (50% wniosków o środki z U.E. złożonych przez gminę zostanie zaakceptowanych), rezerwy zaplanowanych środków inwestycyjnych w latach 2005, 2006 będą ujemne i wyniosą odpowiednio – 92 850 zł oraz 983 300 zł. Tyle środków zabraknie do realizacji zaplanowanych inwestycji.

Rezerwy inwestycyjne wyliczono dla trzech wariantów: optymistycznego, realistycznego z dodatkowym kredytem w latach 2006–2007 oraz realistycznego z dodatkowym kredytem i 60% zaakceptowanych wniosków w latach 2006–2007.

Dodatkowo, w Tabeli 23A podano sumę wydatków inwestycyjnych w okresie 2005 – 2009 dla inwestycji zaplanowanych przez gminę dla każdego z sześciu analizowanych wariantów. W okresie 2005 – 2009 sumaryczne wydatki inwestycyjne zaplanowane przez gminę są o 6 785,85 tys. zł niższe niż w wariancie optymistycznym i o 444 tys. zł wyższe niż w wariancie realistycznym z dodatkowym kredytem.

Poniżej, przedstawiono wyniki analizy: prognozę dochodów, maksymalnego poziomu wydatków inwestycyjnych oraz pożyczki i kredyty zaciągnięte na ich realizację, dla wariantów optymistycznego, realistycznego (50% zaakceptowanych wniosków o fundusze UE), realistycznego z dodatkowym kredytem w latach 2006–2007 oraz realistycznego z dodatkowym kredytem i 60% zaakceptowanych wniosków w latach 2006–2007oraz wariantu realistyczno-pesymistycznego (40% zaakceptowanych wniosków o fundusze UE). Wydatki inwestycyjne zaprezentowano graficznie i w tabelach z podziałem na wydatki własne z budżetu gminy, wydatki planowane do refinansowania z funduszy strukturalnych UE, planowaną dotację z MG oraz dodatkowy wkład własny związany z refinansowaniem wydatków z UE po przedłożeniu faktur za wykonane prace. W analizie przyjęto założenia przedstawione w Tabelach 15 i 16.
Dla wariantu pesymistycznego nie prezentujemy rysunków od A do E z Tabel 19 – 22.

Wyniki analizy przedstawiono tylko graficznie na rysunkach 6, 7 i 9.

V.5. Omówienie wyników analizy; Porównanie wydatków inwestycyjnych w poszczególnych wariantach;

Podstawą analizy przy konstruowaniu Planu Rozwoju Lokalnego i planu finansowania inwestycji w gminie Liw jest poszukiwanie optymalnej ścieżki inwestowania dla lat 2005 – 2013. Ścieżkę tę zdefiniowano jako program realizacji zadań inwestycyjnych o maksymalnych sumarycznych wydatkach na inwestycje w okresie 2005 – 2013, które można zrealizować przy minimalnych kosztach związanych z pozyskaniem pożyczek i kredytów. Realizacja wariantu polityki inwestycyjnej przedstawiona przez gminę umożliwiłaby, w okresie pięciu lat (2005 – 2009) zrealizowanie zadań (wykonanie wydatków) inwestycyjnych na kwotę 30 704,15 tys. zł. **Taki plan wydatków jest możliwy do zrealizowania.** Jest on o 444 tys. zł wyższy od planu wydatków w wariancie realistycznym z dodatkowym kredytem w latach 2006–2007 i o 1 354 tys. zł wyższy od planu wydatków w wariancie realistycznym (50% wniosków zaakceptowanych do finansowania z funduszy europejskich). Wobec powyższego, do jego realizacji potrzebne jest dodatkowo 270 tys. zł rocznie, do kwot na inwestycje, przewidzianych w wariancie realistycznym.

Istnieje, co pokazaliśmy w wariancie realistycznym z dodatkowym kredytem w latach 2006–2007 **możliwość zaciągnięcia dodatkowych kredytów** w wysokości odpowiednio – 400 tys. zł i 350 tys. zł. Wartość współczynnika długu do dochodów ogółem dla tego wariantu nie przekracza 28% w żadnym roku. Koszt obsługi długu jest tez niski i nie przekracza 7% (maksymalna wartość wskaźnika w roku 2011 to 6,35 %. Zwiększenie długu w latach 2005 – 2009 o 750 tys. zł

powoduje zwiększenie wartości inwestycji w tym okresie o 910 000 zł. Gmina mogłaby, w razie potrzeby, zaciągnąć dodatkowy dług, w stosunku do zaproponowanego w analizie i tym sposobem jeszcze zwiększyć inwestycje.

Bardzo istotne jest, aby gmina starała się przygotować jak największą liczbę wniosków o środki z U.E. Z Tabeli 23A możemy policzyć różnicę pomiędzy wysokością sumarycznych wydatków inwestycyjnych w okresie 2005 – 2009 dla każdego z wariantów, aby oszacować ile środków na inwestycje potencjalnie straci gmina jeżeli liczba zakwalifikowanych do finansowania wniosków zmniejszać się będzie o 10%, począwszy od poziomu 70% (wariantu optymistycznego). Największą potencjalną stratę gmina poniosłaby, gdyby liczba zaakceptowanych wniosków zmalało z 70% na 60% (około 4 250 tys. zł.). Spadek zaakceptowanych wniosków z poziomu 60% do 50% to potencjalna strata około 3 900 tys. zł. Jeżeli liczba zaakceptowanych wniosków zmaleje z 50% na 40%, to gmina, w okresie 2005 – 2009, potencjalnie straci 2 780 tys. zł, a gdyby liczba zaakceptowanych wniosków wyniosła 30% zamiast 40%, gmina straciłaby 2 470 tys. zł. Wzrost liczby zaakceptowanych do finansowania przez UE wniosków z 50% do 60%, tylko w latach 2006 – 2007, przynosi potencjalny wzrost wydatków na inwestycje w wysokości 1 660 tys zł.

Porównanie wariantów jest najlepiej widoczne w Tabeli 23 i 23A oraz na rysunkach 6, 7, 8, 9 i 10, na których, dla wszystkich sześciu wariantów, porównano wydatki inwestycyjne i niezbędne do ich realizacji pożyczki i kredyty, także mierzonych narastająco, z roku na rok. Pomiar narastający wielkości długu i wydatków inwestycyjnych umożliwia zorientowanie się w długoterminowych skutkach podjętych decyzji. Przykładowo, dodatkowy kredyt w latach 2006, 2007, korzystny dla inwestycji w tych latach i korzystny w okresie do roku 2009, nie jest już korzystny w latach 2012 i 2013, gdyż wydatki inwestycyjne dla tego wariantu są w tych dwu latach niższe niż dla wariantu realistycznego – bez dodatkowego kredytu (patrz rys. 10). Także sumaryczna kwota wydatków w okresie 2005–2013 jest niższa dla wariantu realistycznego, niż dla wariantu realistycznego z dodatkowym kredytem w latach 2006, 2007 tylko o 390 tys. zł. a wzięliśmy 750 tys. zł kredytu (patrz rysunek 7 i tabelka pod rysunkiem. Zwiększenie w latach 2005 – 2009 wartości inwestycji o 270 000 zł rocznie i zaciągnięcie na ten cel długu nie powoduje zwiększenie wartości współczynnika długu do dochodów ogółem powyżej 30% i współczynnika obsługi długu do dochodów ogółem powyżej 7%. Gmina w bezpieczny sposób może realizować zaplanowane inwestycje, starając się aby w latach 2006 – 2009 liczba zaakceptowanych do finansowania przez UE była bliska 50%. W roku 2005, do realizacji zaplanowanych inwestycji z powodzeniem wystarczą środki z 40% wniosków zaakceptowanych do finansowania przez UE.

Tabela 19. A

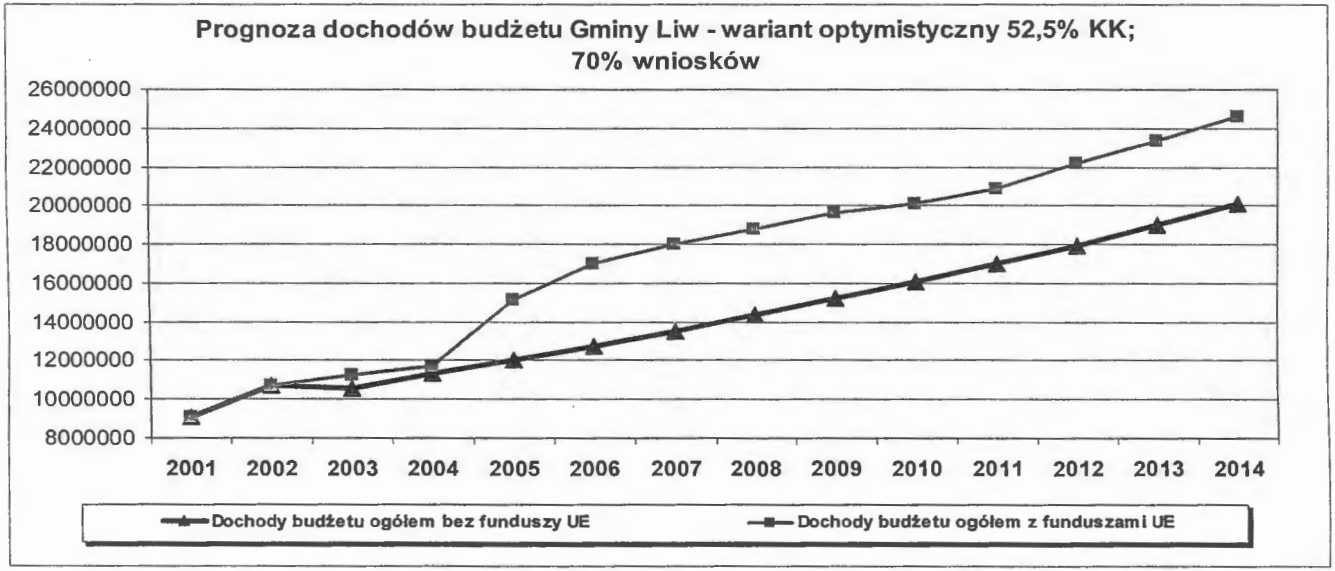

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	9091000	10727000	11231677	11762000	15139191	16969556	18005839
Dochody budżetu bez funduszy UE	9091000	10727000	10522677	11334000	12026791	12761928	13542719

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	18793510	19625679	20113273	20859941	22170233	23362142	24622653
Dochody budżetu bez funduszy UE	14371280	15194754	16065413	16985961	17959257	18988322	20076353

Tabela 19. B

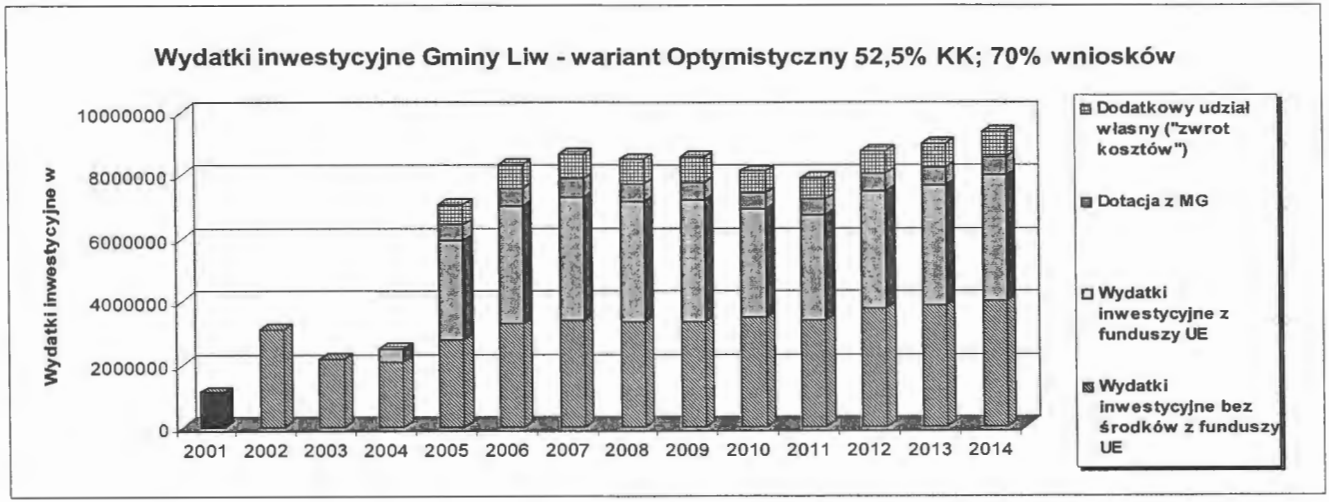

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wydatki inwestycyjne ogółem	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	6 440 000	7 600 000	7 900 000
Dochody z funduszy UE – 52,5% KK				428 000	3 178 140	3 750 600	3 898 650
Dotacja z MG				0	484 288	571 520	594 080
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	1108000	3109617	2168000	2076742	2 777 572	3 277 880	3 407 270
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	635 628	750 120	779 730

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne ogółem	7 750 000	7 800 000	7 450 000	7 240 000	8 050 000	8 250 000	8 600 000
Dochody z funduszy UE – 52,5% KK	3 824 625	3 849 300	3 441 900	3 344 880	3 719 100	3 811 500	3 973 200
Dotacja z MG	582 800	586 560	524 480	509 696	566 720	580 800	605 440
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	3 342 575	3 364 140	3 483 620	3 385 424	3 764 180	3 857 700	4 021 360
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")	764 925	769 860	688 380	668 976	743 820	762 300	794 640

Tabela 19. C

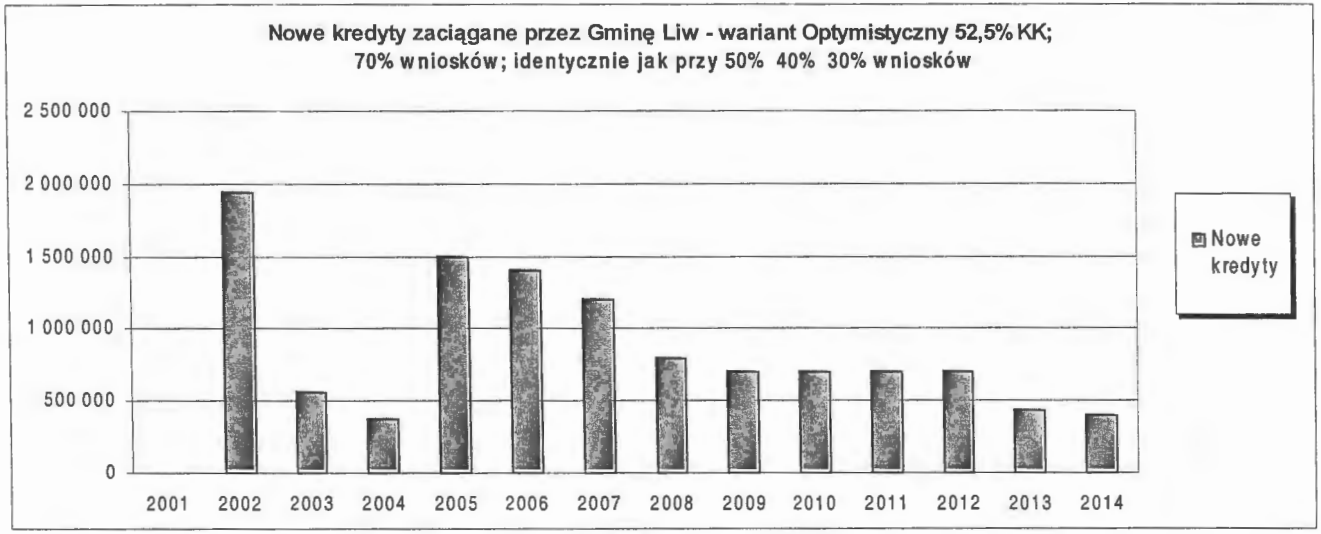

Kredyty	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
zaciągnięte i planowane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 400 000	1 200 000

Kredyty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zaciągnięte i planowane	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000	400 000

Tabela 19.D. Zadłużenie do dochodów oraz koszty obsługi zadłużenia do dochodów – wariant optymistyczny 70% wniosków (52,5% KK)

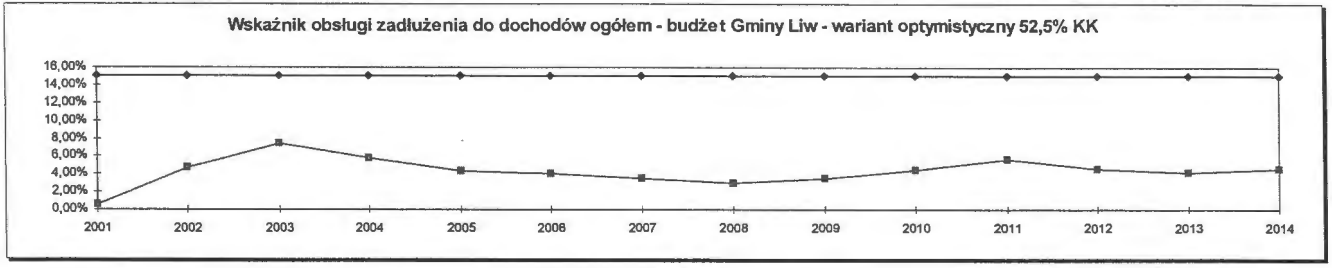

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,24%	3,99%	3,48%	3,02%	3,50%	4,38%	5,62%	4,52%	4,22%	4,54%

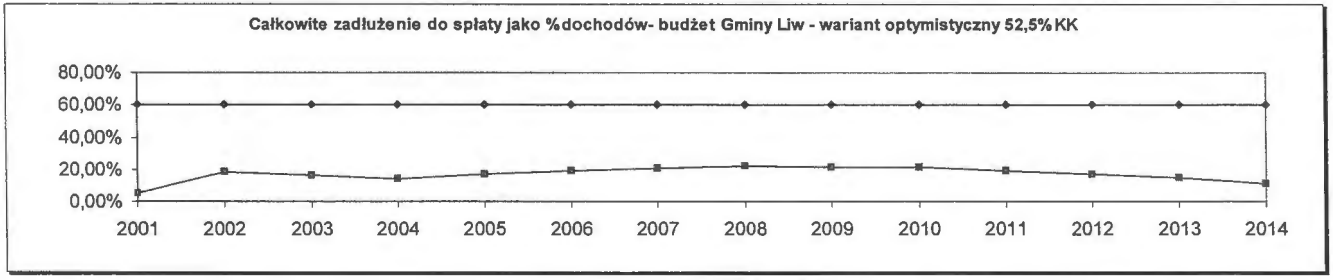

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	16,60%	18,76%	20,72%	21,71%	21,55%	21,03%	18,84%	17,05%	14,38%	11,01%

Tabela 19. E

Projekcje Budżetu Gminy Liw z uwzględnieniem funduszy UE - 52,5% KK (0,7x75%) wariant optymistyczny - 70% wniosków

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
					3%	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
					5%	5%	5%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	4%
1.	Dochody ogółem bez nadwyżek (z UE i dotacją MG)	9 091 000	10 727 000	11 231 677	11 762 000	15 139 191	16 969 556	18 005 839	18 793 510	19 625 679	20 113 273	20 859 941	22 170 233	23 362 142
1.a	Dochody budżetu bez funduszy UE	9 091 000	10 727 000	10 522 677	11 334 000	12 026 791	12 761 928	13 542 719	14 371 280	15 194 754	16 065 413	16 985 961	17 959 257	18 988 322
1.b	Dochody z funduszy UE - 52,5% KK			709 000	428 000	3 178 140	3 750 600	3 898 650	3 824 625	3 849 300	3 441 900	3 344 880	3 719 100	3 811 500
1.c	Refinansowanie z UE - 50% zwrot kosztów				0	317 814	375 060	389 865	382 463	384 930	344 190	334 488	371 910	381 150
2.	Wydatki bieżące ogółem bez odsetek	7 730 000	8 798 845	9 158 000	9 032 000	9 542 252	10 085 258	10 659 003	11 262 430	11 860 215	12 483 612	13 136 997	13 826 571	14 551 314
2.a	Wydatki bieżące z budżetu (obejmujące odsetki)	7 778 000	8 825 345	9 296 000	9 157 000	9 681 752	10 242 258	10 777 003	11 379 180	11 996 215	12 665 362	13 309 247	13 977 821	14 686 064
3.	Nadwyżka operacyjna	1 361 000	1 928 155	2 073 677	2 730 000	5 596 939	6 884 298	7 346 836	7 531 080	7 765 464	7 629 661	7 722 944	8 343 662	8 810 828
4.	Obsługa kredytu ogółem	48 000	502 500	825 000	674 000	642 500	677 000	627 000	566 750	686 000	881 750	1 172 250	1 001 250	984 750
4.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	503 000	520 000	509 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000
4.b	Spłata odsetek i prowizji	48 000	26 500	138 000	125 000	139 500	157 000	118 000	116 750	136 000	181 750	172 250	151 250	134 750
4.1.	Obsługa kredytu gminy (do 2003)	0	476 000	825 000	674 000	468 000	383 750	235 000	0	0	0	0	0	0
4.1.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	390 000	333 000	209 000	0	0	0	0	0	0
4.1.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	138 000	125 000	78 000	50 750	26 000	0	0	0	0	0	0
4.2.	Obsługa nowych kredytów	0	0	0	0	174 500	293 250	392 000	566 750	686 000	881 750	1 172 250	1 001 250	984 750
4.2.a	Spłata rat kapitałowych	0	0	0	0	113 000	187 000	300 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000
4.2.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	0	0	61 500	106 250	92 000	116 750	136 000	181 750	172 250	151 250	134 750
5.	Nadwyżka operacyjna po obsłudze długu	1 313 000	1 425 655	1 248 677	2 056 000	4 954 439	6 207 298	6 719 836	6 964 330	7 079 464	6 747 911	6 550 694	7 342 412	7 826 078
6.	Wydatki Inw z dodatkowym udziałem własnym				2 504 742	7 075 628	8 350 120	8 679 730	8 514 925	8 569 860	8 138 380	7 908 976	8 793 820	9 012 300
6.1.	Wydatki inwestycyjne	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	6 440 000	7 600 000	7 900 000	7 750 000	7 800 000	7 450 000	7 240 000	8 050 000	8 250 000
6.2.	Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	635 628	750 120	779 730	764 925	769 860	688 380	668 976	743 820	762 300
7.	Środki po inwestycjach	205 000	-1 683 962	-919 323	-448 742	-1 485 561	-1 392 702	-1 180 164	-785 670	-720 536	-702 089	-689 306	-707 588	-423 922
8.	Kredyty otrzymane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 400 000	1 200 000	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000
9.	Zwrot udzielonych pożyczek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Roczny wynik finansowy	205 000	259 038	-363 323	-74 742	14 439	7 298	19 836	14 330	-20 536	-2 089	10 694	-7 588	6 078
	Wynik finansowy z roku 2000													
11.	Skumulowany wynik finansowy na koniec okresu	205 000	464 038	100 715	25 973	40 412	47 710	67 546	81 876	61 340	59 251	69 945	62 357	68 435
12.	Zadłużenie ogółem na koniec roku w 2000 =728000	476 000	1 943 000	1 812 000	1 601 000	2 513 000	3 183 000	3 736 000	4 080 000	4 230 000	4 230 000	3 950 000	3 780 000	3 360 000
	Nadwyżka/deficyt budżetowy	205 000	-1 207 962	-232 323	100 258	-982 561	-872 702	-671 164	-335 670	-170 536	-2 089	310 694	142 412	426 078
6.a	Wydatki inwestycyjne kwalifikowalne					6 053 600	7 144 000	7 426 000	7 285 000	7 332 000	6 556 000	6 371 200	7 084 000	7 260 000
6.b	Dotacja z MG					484 288	571 520	594 080	582 800	586 560	524 480	509 696	566 720	580 800
	spłata poręczeń													
	WSKAŹNIKI													
	Wydatki bieżące jako % dochodów	85.03%	82.03%	87.03%	76.79%	63.03%	59.43%	59.20%	59.93%	60.43%	62.07%	62.98%	62.37%	62.29%
	Nadwyżka operacyjna jako % dochodów	14.97%	17.97%	19.71%	23.21%	36.97%	40.57%	40.80%	40.07%	39.57%	37.93%	37.02%	37.63%	37.71%
	Inwestycje jako % wydatków	12.47%	26.05%	18.91%	21.48%	39.95%	42.60%	42.30%	40.51%	39.40%	37.04%	35.23%	36.54%	35.97%
	Inwestycje jako % nadwyżki operacyjnej	81.41%	161.27%	104.55%	283.88%	123.72%	110.40%	107.53%	102.91%	100.44%	97.65%	93.75%	96.48%	93.63%
	Zadłużenie jako % dochodów	5.24%	18.11%	16.13%	13.61%	16.60%	18.76%	20.72%	21.71%	21.55%	21.03%	18.84%	17.05%	14.38%
	Obsługa zadłużenia do dochodów	0.53%	4.68%	7.35%	5.73%	4.24%	3.99%	3.48%	3.02%	3.50%	4.38%	5.62%	4.52%	4.22%
	Obsługa zadłużenia jako % nadwyżki operacyjnej	3.53%	26.06%	39.78%	24.69%	11.48%	9.83%	8.53%	7.53%	8.83%	11.56%	15.18%	12.00%	11.18%
	Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	2.25%	2.41%	-3.45%	-0.64%	0.10%	0.04%	0.11%	0.08%	-0.10%	-0.01%	0.05%	-0.03%	0.03%

Tabela 20. A

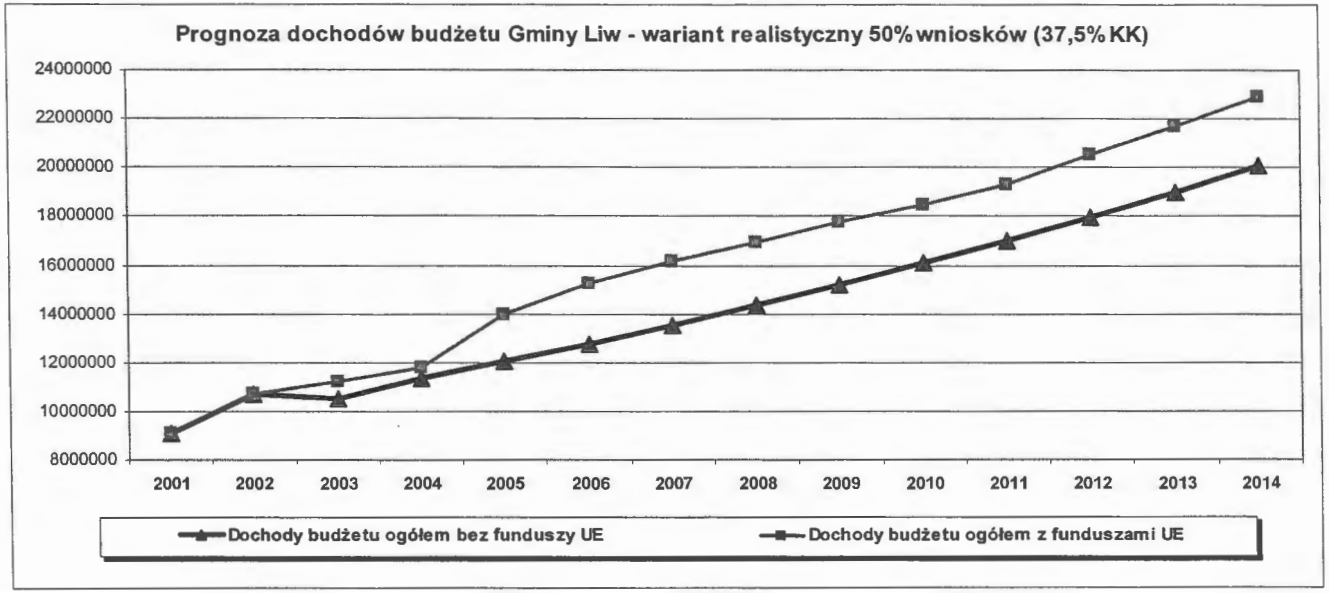

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	9091000	10727000	11231677	11762000	14005551	15260918	16158974
Dochody budżetu bez funduszy UE	9091000	10727000	10522677	11334000	12026791	12761928	13542719

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	16930195	17757429	18468061	19336265	20532993	21673818	22885401
Dochody budżetu bez funduszy UE	14371280	15194754	16065413	16985961	17959257	18988322	20076353

Tabela 20.B

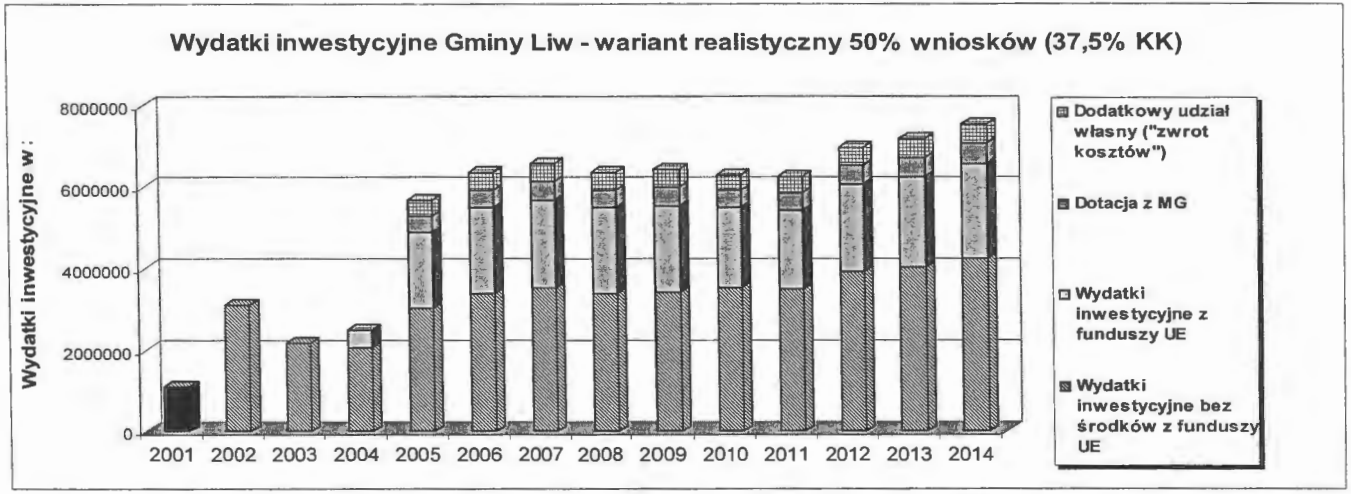

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wydatki inwestycyjne ogółem	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	5 300 000	5 950 000	6 150 000
Dochody z funduszy UE – 37,5% KK				428 000	1 868 250	2 097 375	2 167 875
Dotacja z MG				0	398 560	447 440	462 480
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	1108000	3109617	2168000	2076742	3 033 190	3 405 185	3 519 645
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	373 650	419 475	433 575

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne ogółem	5 950 000	6 000 000	5 920 000	5 860 000	6 540 000	6 740 000	7 070 000
Dochody z funduszy UE – 37,5% KK	2 097 375	2 115 000	1 953 600	1 933 800	2 158 200	2 224 200	2 333 100
Dotacja z MG	447 440	451 200	416 768	412 544	460 416	474 496	497 728
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	3 405 185	3 433 800	3 549 632	3 513 656	3 921 384	4 041 304	4 239 172
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")	419 475	423 000	390 720	386 760	431 640	444 840	466 620

Tabela 20.C

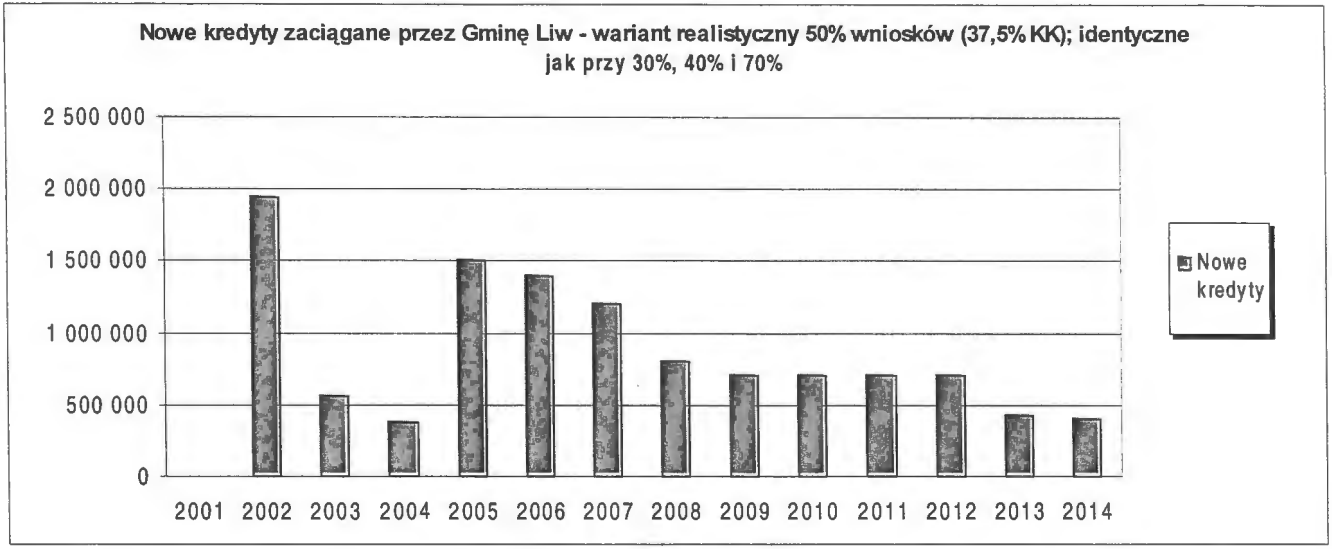

Kredyty	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
zaciągnięte i planowane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 400 000	1 200 000

Kredyty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zaciągnięte i planowane	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000	400 000

Tabela 20.D. Zadłużenie do dochodów oraz koszty obsługi zadłużenia do dochodów – wariant realistyczny 50% wniosków; 37,5% KK

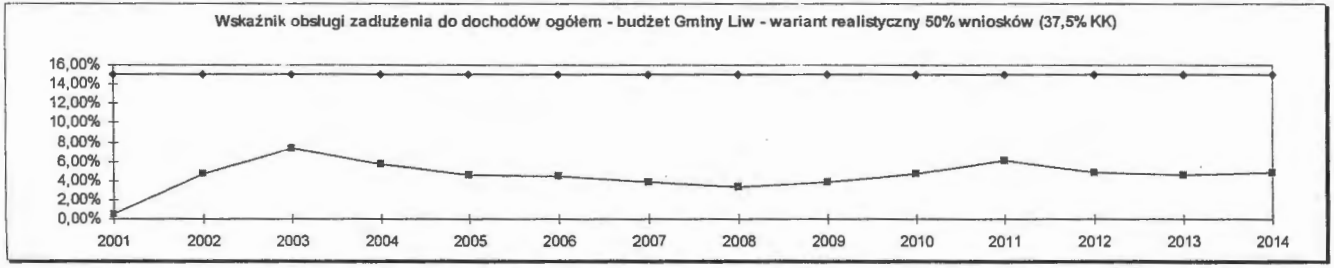

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,59%	4,44%	3,88%	3,35%	3,86%	4,77%	6,06%	4,88%	4,54%	4,88%

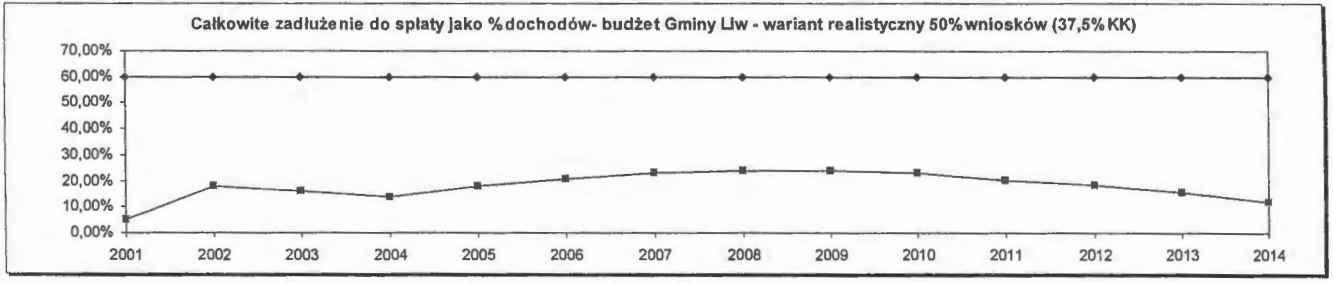

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	17,94%	20,86%	23,08%	24,10%	23,82%	22,90%	20,32%	18,41%	15,50%	11,84%

Tabela 20.E

Projekcje Budżetu Gminy Liw z uwzględnieniem funduszy UE - 37,5% KK (0,5x75%) wariant realistyczny - 50%

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
					3%	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
1.	Dochody ogółem bez nadwyżek (z UE i dotacją MG)				5%	5%	5%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	4%
		9 091 000	10 727 000	11 231 677	11 762 000	14 005 551	15 260 918	16 158 974	16 930 195	17 757 429	18 468 061	19 336 265	20 532 993	21 673 818
1.a	Dochody budżetu bez funduszy UE	9 091 000	10 727 000	10 522 677	11 334 000	12 026 791	12 761 928	13 542 719	14 371 280	15 194 754	16 065 413	16 985 961	17 959 257	18 988 322
1.b	Dochody z funduszy UE - 37,5% KK			709 000	428 000	1 868 250	2 097 375	2 167 875	2 097 375	2 115 000	1 953 600	1 993 800	2 158 200	2 224 200
1.c	Refinansowanie z UE - 50% zwrot kosztów				0	186 825	209 738	216 788	209 738	211 500	195 360	193 380	215 820	222 420
2.	Wydatki bieżące ogółem bez odsetek	7 730 000	8 798 845	9 158 000	9 032 000	9 529 153	10 054 933	10 609 762	11 193 305	11 770 315	12 374 365	13 008 214	13 675 784	14 377 165
2.a	Wydatki bieżące z budżetu (obejmujące odsetki)	7 778 000	8 825 345	9 296 000	9 157 000	9 668 653	10 211 933	10 727 762	11 310 055	11 906 315	12 556 115	13 180 464	13 827 034	14 511 915
3.	Nadwyżka operacyjna	1 361 000	1 928 155	2 073 677	2 730 000	4 476 398	5 205 985	5 549 212	5 736 889	5 987 114	6 093 696	6 328 052	6 857 209	7 296 653
4.	Obsługa kredytu ogółem	48 000	502 500	825 000	674 000	642 500	677 000	627 000	566 750	686 000	881 750	1 172 250	1 001 250	984 750
4.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	503 000	520 000	509 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000
4.b	Spłata odsetek i prowizji	48 000	26 500	138 000	125 000	139 500	157 000	118 000	116 750	136 000	181 750	172 250	151 250	134 750
4.1.	Obsługa kredytu gminy (do 2003)	0	476 000	825 000	674 000	468 000	383 750	235 000	0	0	0	0	0	0
4.1.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	390 000	333 000	209 000	0	0	0	0	0	0
4.1.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	138 000	125 000	78 000	50 750	26 000	0	0	0	0	0	0
4.2.	Obsługa nowych kredytów	0	0	0	0	174 500	293 250	392 000	566 750	686 000	881 750	1 172 250	1 001 250	984 750
4.2.a	Spłata rat kapitałowych	0	0	0	0	113 000	187 000	300 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000
4.2.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	0	0	61 500	106 250	92 000	116 750	136 000	181 750	172 250	151 250	134 750
5.	Nadwyżka operacyjna po obsłudze długu	1 313 000	1 425 655	1 248 677	2 056 000	3 833 898	4 528 985	4 922 212	5 170 139	5 301 114	5 211 946	5 155 802	5 855 959	6 311 903
6.	Wydatki inw z dodatkowym udziałem własnym				2 504 742	5 673 650	6 369 475	6 583 575	6 369 475	6 423 000	6 310 720	6 246 760	6 971 640	7 184 840
6.1.	Wydatki inwestycyjne	1 168 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	5 300 000	5 950 000	6 150 000	5 950 000	6 000 000	5 920 000	5 860 000	6 540 000	6 740 000
6.3.	Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	373 650	419 475	433 575	419 475	423 000	390 720	386 760	431 640	444 840
7.	Środki po inwestycjach	205 000	-1 683 962	-919 323	-448 742	-1 466 102	-1 421 015	-1 227 788	-779 861	-698 886	-708 054	-704 198	-684 041	-428 097
8.	Kredyty otrzymane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 400 000	1 200 000	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000
9.	Zwrot udzielonych pożyczek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Roczny wynik finansowy	205 000	259 038	-363 323	-74 742	33 898	-21 015	-27 788	20 139	1 114	-8 054	-4 198	15 959	1 903
	Wynik finansowy z roku 2000													
11.	Skumulowany wynik finansowy na koniec okresu	205 000	464 038	100 715	25 973	59 871	38 856	11 068	31 207	32 321	24 267	20 069	36 028	37 931
12.	Zadłużenie ogółem na koniec roku w 2000 =728000	476 000	1 943 000	1 812 000	1 601 000	2 513 000	3 183 000	3 730 000	4 080 000	4 230 000	4 230 000	3 930 000	3 780 000	3 360 000
	Nadwyżka/deficyt budżetowy	205 000	-1 287 962	-232 323	100 258	-963 102	-901 015	-718 788	-329 861	-148 886	-8 054	295 802	165 959	421 903
6.a	Wydatki inwestycyjne kwalifikowalne					4 982 000	5 593 000	5 781 000	5 593 000	5 640 000	5 209 600	5 156 800	5 755 200	5 931 200
6.b	Dotacja z MG					398 560	447 440	462 480	447 440	451 200	416 768	412 544	460 416	474 496
	spłata poręczeń													
	WSKAŹNIKI													
	Wydatki bieżące jako % dochodów	85,03%	82,03%	87,03%	76,79%	68,04%	65,89%	65,66%	66,11%	66,28%	67,00%	67,27%	66,60%	66,33%
	Nadwyżka operacyjna jako % dochodów	14,97%	17,97%	19,71%	23,21%	31,96%	34,11%	34,34%	33,89%	33,72%	33,00%	32,73%	33,40%	33,67%
	Inwestycje jako % wydatków	12,47%	26,05%	18,91%	21,48%	35,41%	36,81%	36,44%	34,47%	33,51%	32,04%	30,78%	32,11%	31,71%
	Inwestycje jako % nadwyżki operacyjnej	81,41%	161,27%	104,55%	91,75%	118,40%	114,29%	110,83%	103,71%	100,22%	97,15%	92,60%	95,37%	92,37%
	Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	17,94%	20,86%	23,08%	24,10%	23,82%	22,90%	20,32%	18,41%	15,50%
	Obsługa zadłużenia do dochodów	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,59%	4,44%	3,88%	3,35%	3,86%	4,77%	6,06%	4,88%	4,54%
	Obsługa zadłużenia jako % nadwyżki operacyjnej	3,53%	26,06%	39,78%	24,69%	14,35%	13,00%	11,30%	9,88%	11,46%	14,47%	18,52%	14,60%	13,50%
	Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	2,25%	2,41%	-3,45%	-0,64%	0,24%	-0,14%	-0,17%	0,12%	0,01%	-0,04%	-0,02%	0,08%	0,01%

Tabela 20.F. Nowe pożyczki i kredyty planowane do zaciągnięcia w latach 2004-2013; Spłata rat do roku 2020

KREDYTY I POŻYCZKI			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przeznaczenie kredytu																			
		Tworzenie kredytów i pożyczek	374 000	1 300 000	1 400 000	1 200 000	900 000	700 000	700 000	700 000	700 000	450 000	400 000	0	0	0	0	0	0
		Odsetki	0	61 300	106 250	92 000	116 750	134 000	181 750	172 250	151 250	134 750	66 750	41 750	21 250	13 000	6 500	4 000	4 000
		Raty kapitałowe	0	113 000	137 000	300 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000	1 050 000	550 000	450 000	500 000	100 000	100 000	0
		Zadłużenie do spłaty	374 000	1 261 000	2 974 000	3 730 000	4 080 000	4 230 000	4 230 000	4 600 000	4 450 000	3 960 000	3 360 000	1 910 000	560 000	360 000	200 000	150 000	150 000
		pożyczki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
współczynnik udziału finansowych			1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00					0	0	0	0	0	0
Kredyt BGŚ	Rozpoczęcie	oprocentowanie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Inwestycje 2004	0,00%	transze	374 000	0															
kwota kredytu 294 000		stan kredytu	374 000	261 000	224 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000	18 000
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	9 000	3 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%	prowizja								0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	113 000	37 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		umorzenie				144 000													
Pożyczka	Rozpoczęcie	oprocentowanie	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Budowa oczyszczalni	3,50%	transze	0	1 300 000															
kwota kredytu 1 500 000		stan kredytu	0	1 300 000	1 350 000	1 200 000	1 050 000	900 000	750 000	600 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	52 500	47 250	42 000	36 750	31 500	26 250	21 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%	prowizja							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	0	0	0	0	0	0	0	0
		umorzenie									450 000								
Pożyczka	b.d.	oprocentowanie	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
Termomodernizacja Urzędu Gminy	4,00%	transze	0		1 400 000														
kwota kredytu 1 400 000		stan kredytu	0	0	1 400 000	1 250 000	1 100 000	950 000	800 000	650 000	500 000	350 000	200 000	0	0	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	56 000	50 000	44 000	38 000	32 000	26 000	20 000	14 000	8 000	0	0	0	0	0	0
	0,00%	prowizja							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	100 000	0	0	0	0	0	0
		umorzenie											350 000						
Pożyczka		oprocentowanie	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%
Przebudowa SUW	5,00%	transze	0			1 200 000													
kwota kredytu 1 700 000		stan kredytu	0	0	0	1 200 000	1 050 000	900 000	750 000	600 000	500 000	400 000	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	37 500	30 000	25 000	20 000	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%	prowizja							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	150 000	150 000	150 000	150 000	100 000	100 000	100 000	0	0	0	0	0	0
		umorzenie											300 000						
Pożyczka		oprocentowanie	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	4,50%	transze	0				600 000												
kwota kredytu 600 000		stan kredytu	0	0	0	0	600 000	700 000	600 000	500 000	400 000	300 000	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	36 000	31 500	27 000	22 500	18 000	13 500	0	0	0	0	0	0	0
	0,00%	prowizja							0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000		0	0	0	0	0
		umorzenie	0							0			200 000						
Pożyczka WFOŚ		oprocentowanie	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
	3,00%	transze	0	0	0		0	700 000											
kwota kredytu 700 000		stan kredytu	0	0	0	0	0	700 000	550 000	400 000	250 000	150 000	50 000	0	0	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	21 000	16 500	12 000	7 500	3 000	0	0	0	0	0	0
	0,00%	prowizja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	0	150 000	150 000	150 000	100 000	200 000	50 000			0		0
		umorzenie									0	0							
Pożyczka WFOŚ		oprocentowanie	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	4,50%	transze	0			0			700 000										
kwota kredytu 700 000		stan kredytu	0	0	0	0	0	0	700 000	550 000	450 000	350 000	250 000	150 000	50 000	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	31 500	24 750	18 250	15 750	11 250	6 750	2 250	0	0	0	0
	0,00%	prowizja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	150 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	50 000	0	0	0
		umorzenie																	
Pożyczka WFOŚ		oprocentowanie	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
	4,00%	transze	0			0			700 000										
kwota kredytu 700 000		stan kredytu	0	0	0	0	0	0	700 000	550 000	400 000	250 000	150 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	28 000	22 000	16 000	10 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
	0,00%	prowizja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	150 000	150 000	150 000	100 000	50 000	0	0	0	0	0
		umorzenie																	
Pożyczka WFOŚ		oprocentowanie	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	4,50%	transze	0				0			700 000									
kwota kredytu 700 000		stan kredytu	0	0	0	0	0	0	0	700 000	500 000	300 000	200 000	100 000	50 000	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	0	31 500	22 500	13 500	9 000	4 500	2 250	0	0	0	0
	0,00%	prowizja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000	200 000	100 000	100 000	50 000	50 000	0	0	0
		umorzenie										0							
Pożyczka WFOŚ		oprocentowanie	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%
	5,00%	transze	0					0				450 000							
kwota kredytu 450 000		stan kredytu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	450 000	219 000	150 000	50 000	0	0	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21 500	11 500	6 500	1 500	0	0	0	0
	0,00%	prowizja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000	100 000	100 000	50 000		0	0
Pożyczka WFOŚ		oprocentowanie	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	4,50%	transze	0						0				400 000						
kwota kredytu 400 000		stan kredytu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	400 000	300 000	200 000	150 000	100 000	0	0
	0,00%																		
	prowizja banku	odsetki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18 000	13 500	9 000	4 750	1 500	0	0
	0,00%	prowizja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		raty kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100 000	100 000	50 000	50 000	100 000	0

Tabela 21. A'

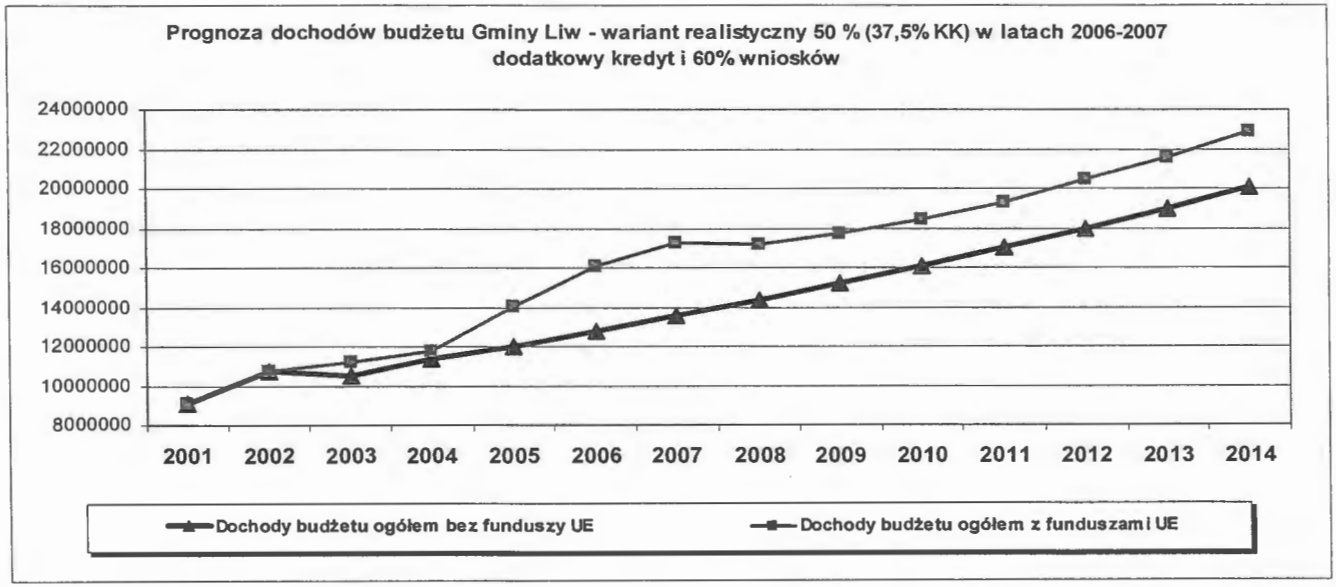

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	9091000	10727000	11231677	11762000	14005551	16105226	17219059
Dochody budżetu bez funduszy UE	9091000	10727000	10522677	11334000	12026791	12761928	13542719

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	17185076	17733694	18437603	19288173	20460877	21584366	22870221
Dochody budżetu bez funduszy UE	14371280	15194754	16065413	16985961	17959257	18988322	20076353

Tabela 21.B'

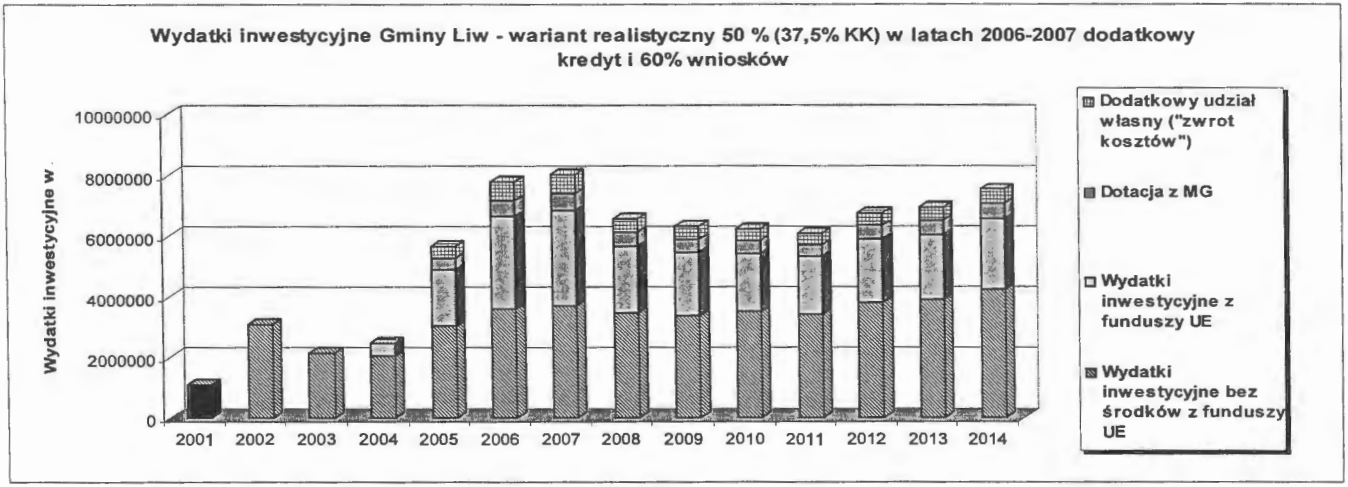

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wydatki inwestycyjne ogółem	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	5 300 000	7 180 000	7 420 000
Dochody z funduszy UE – 37,5% KK				428 000	1 868 250	3 037 140	3 138 660
Dotacja z MG				0	398 560	539 936	557 984
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	1108000	3109617	2168000	2076742	3 033 190	3 602 924	3 723 356
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	373 650	607 428	627 732

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne ogółem	6 120 000	5 900 000	5 850 000	5 730 000	6 350 000	6 510 000	7 070 000
Dochody z funduszy UE – 37,5% KK	2 157 300	2 079 750	1 930 500	1 890 900	2 095 500	2 148 300	2 333 100
Dotacja z MG	460 224	443 680	411 840	403 392	447 040	458 304	497 728
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	3 502 476	3 376 570	3 507 660	3 435 708	3 807 460	3 903 396	4 239 172
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")	431 460	415 950	386 100	378 180	419 100	429 660	466 620

Tabela 21.B

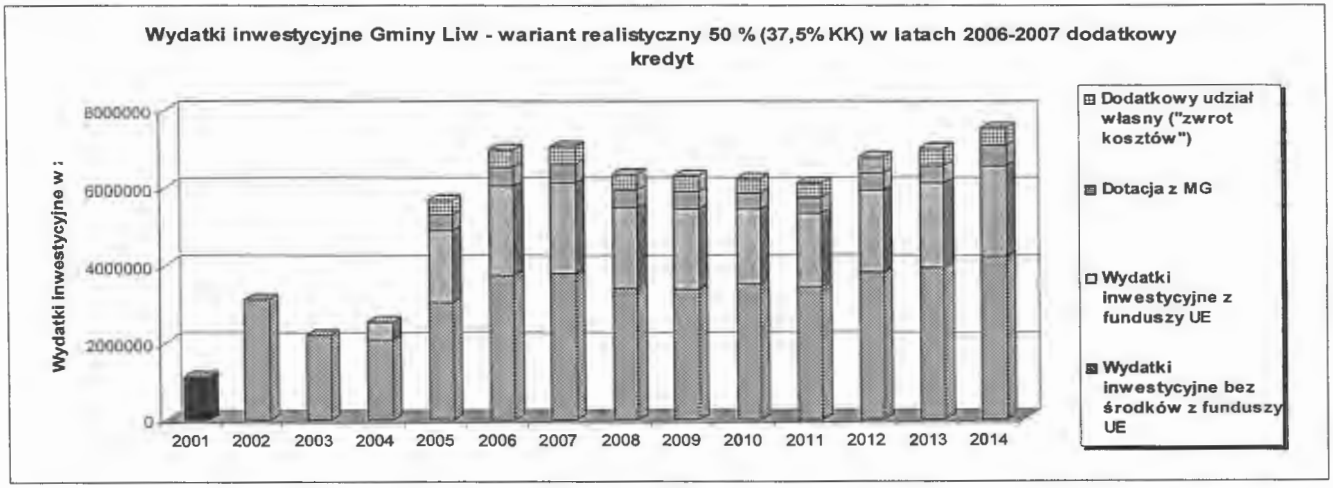

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wydatki inwestycyjne ogółem	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	5 300 000	6 530 000	6 600 000
Dochody z funduszy UE – 37,5% KK				428 000	1 868 250	2 301 825	2 326 500
Dotacja z MG				0	398 560	491 056	496 320
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	1108000	3109617	2168000	2076742	3 033 190	3 737 119	3 777 180
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	373 650	460 365	465 300

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne ogółem	5 930 000	5 900 000	5 850 000	5 750 000	6 370 000	6 570 000	7 070 000
Dochody z funduszy UE – 37,5% KK	2 090 325	2 079 750	1 930 500	1 897 500	2 102 100	2 168 100	2 333 100
Dotacja z MG	445 936	443 680	411 840	404 800	448 448	462 528	497 728
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	3 393 739	3 376 570	3 507 660	3 447 700	3 819 452	3 939 372	4 239 172
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")	418 065	415 950	386 100	379 500	420 420	433 620	466 620

Tabela 21.C

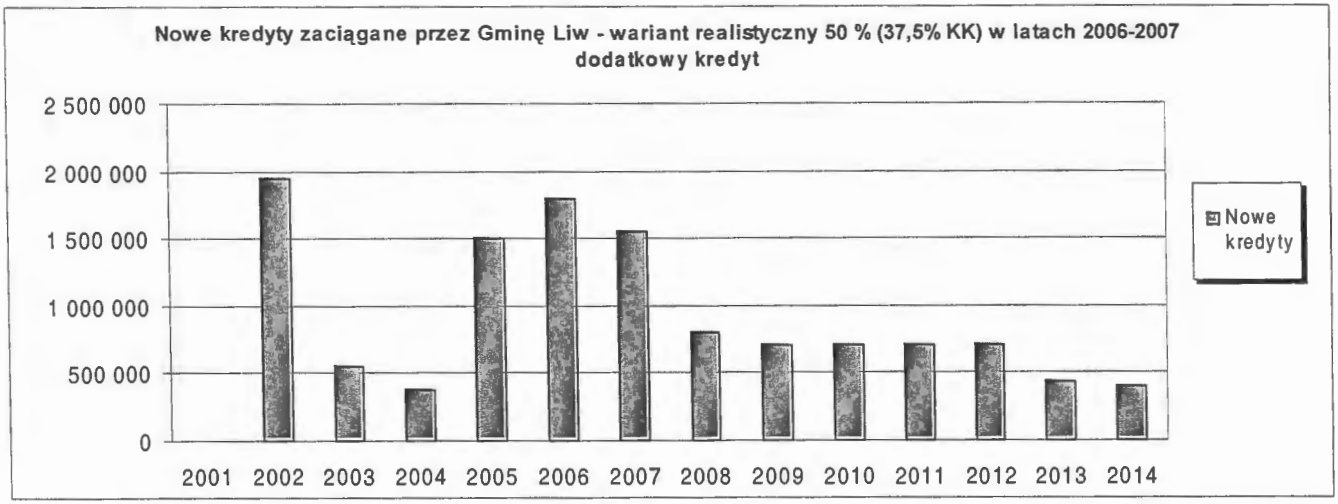

Kredyty	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
zaciągnięte i planowane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 800 000	1 550 000

Kredyty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zaciągnięte i planowane	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000	400 000

Tabela 21.D. Zadłużenie do dochodów i koszty obsługi zadłużenia do dochodów – wariant realistyczny 50 % (37,5% KK) w latach 2006-2007 dodatkowy kredyt

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,59%	4,48%	4,22%	3,89%	4,11%	5,08%	6,35%	5,47%	5,09%	5,32%

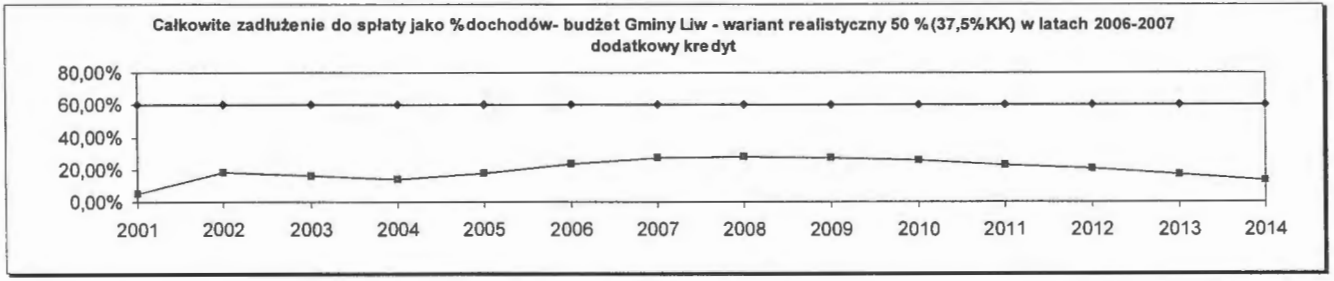

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	17,94%	23,16%	27,08%	27,72%	27,20%	25,98%	23,11%	20,57%	17,08%	12,85%

Tabela 21.D' Zadłużenie do dochodów i koszty obsługi zadłużenia do dochodów – wariant realistyczny 50 % (37,5% KK) w latach 2006-2007 dodatkowy kredyt i 60% wniosków

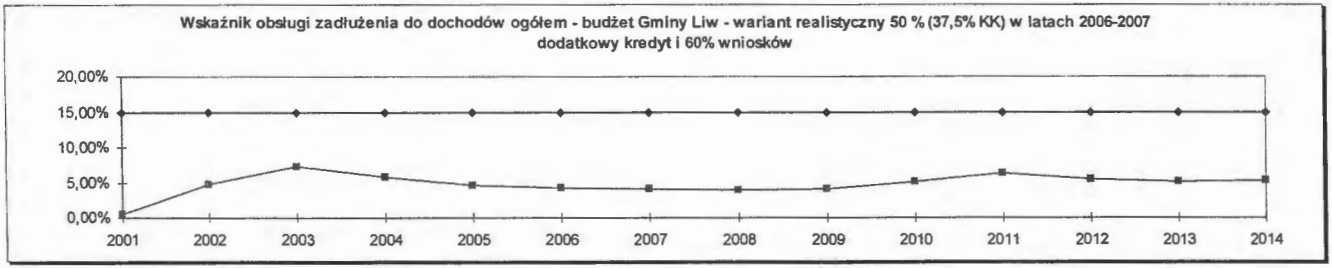

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,59%	4,30%	4,01%	3,83%	4,11%	5,08%	6,35%	5,48%	5,09%	5,32%

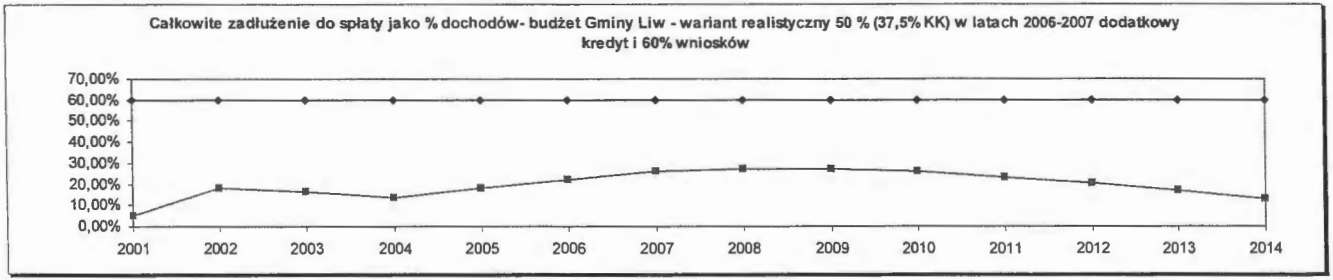

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	17,94%	22,25%	25,73%	27,35%	27,18%	25,98%	23,12%	20,58%	17,10%	12,86%

Tabela 21.E'

Projekcje Budżetu Gminy Liw z uwzględnieniem funduszy UE - 37,5% KK (0,5x75%) wariant realistyczny - 50% w latach 2006-2007 60% wniosków i dodatkowy kredyt

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
					3%	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
					5%	5%	5%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	4%
1.	Dochody ogółem bez nadwyżek (z UE i dotacją MG)	9 091 000	10 727 000	11 231 677	11 762 000	14 005 551	16 105 226	17 219 059	17 185 076	17 733 694	18 437 603	19 288 173	20 460 877	21 584 366
1.a	Dochody budżetu bez funduszy UE	9 091 000	10 727 000	10 523 677	11 334 000	12 026 791	12 761 928	13 542 719	14 371 280	15 194 754	16 065 413	16 985 961	17 959 257	18 988 322
1.b	Dochody z funduszy UE - 37,5% KK			709 000	428 000	1 868 250	3 037 140	3 138 660	2 157 300	2 079 750	1 930 500	1 890 900	2 095 500	2 148 300
1.c	Refinansowanie z UE - 50% zwrot kosztów				0	186 825	303 714	313 866	215 730	207 975	193 050	189 090	209 550	214 830
2.	Wydatki bieżące ogółem bez odsetek	7 730 000	8 798 845	9 158 000	9 032 000	9 529 153	10 064 331	10 629 366	11 214 548	11 792 260	12 397 169	13 031 721	13 699 831	14 401 648
2.a	Wydatki bieżące z budżetu (obejmujace odsetki)	7 778 000	8 825 345	9 296 000	9 157 000	9 668 653	10 237 331	10 761 366	11 343 298	11 940 260	12 603 919	13 227 471	13 870 081	14 550 898
3.	Nadwyżka operacyjna	1 361 000	1 928 155	2 073 677	2 730 000	4 476 398	6 040 895	6 589 693	5 970 528	5 941 434	6 040 435	6 256 452	6 761 046	7 182 719
4.	Obsługa kredytu ogółem	48 000	502 500	825 000	674 000	642 500	693 000	691 000	658 750	728 000	936 750	1 225 750	1 120 250	1 099 250
4.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	503 000	520 000	559 000	530 000	580 000	730 000	1 030 000	950 000	950 000
4.b	Spłata odsetek i prowizji	48 000	26 500	138 000	125 000	139 500	173 000	132 000	128 750	148 000	206 750	195 750	170 250	149 250
4.1.	Obsługa kredytu gminy (do 2003)	0	476 000	825 000	674 000	468 000	383 750	235 000	0	0	0	0	0	0
4.1.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	390 000	333 000	209 000	0	0	0	0	0	0
4.1.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	138 000	125 000	78 000	50 750	26 000	0	0	0	0	0	0
4.2.	Obsługa nowych kredytów	0	0	0	0	174 500	309 250	456 000	658 750	728 000	936 750	1 225 750	1 120 250	1 099 250
4.2.a	Spłata rat kapitałowych	0	0	0	0	113 000	187 000	350 000	530 000	580 000	730 000	1 030 000	950 000	950 000
4.2.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	0	0	61 500	122 250	106 000	128 750	148 000	206 750	195 750	170 250	149 250
5.	Nadwyżka operacyjna po obsłudze długu	1 313 000	1 425 655	1 248 677	2 056 000	3 833 898	5 347 895	5 898 693	5 311 778	5 213 434	5 103 685	5 030 702	5 640 796	6 083 469
6.	Wydatki law z dodatkowym udziałem własnym				2 504 742	5 673 650	7 787 428	8 047 732	6 551 460	6 315 950	6 236 100	6 108 180	6 769 100	6 939 660
6.1.	Wydatki inwestycyjne	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	5 300 000	7 180 000	7 428 000	6 120 000	5 900 000	5 850 000	5 730 000	6 350 000	6 510 000
6.2.	Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	373 650	607 428	627 732	431 460	415 950	386 100	378 180	419 100	429 660
7.	Środki po inwestycjach	205 000	-1 683 962	-919 333	-448 742	-1 466 102	-1 832 105	-1 521 307	-808 222	-686 566	-746 315	-699 298	-709 204	-426 531
8.	Kredyty otrzymane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 800 000	1 550 000	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000
9.	Zwrot udzielonych pożyczek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Roczny wynik finansowy	205 000	259 038	-363 323	-74 742	33 898	-32 105	28 693	-8 222	13 434	-46 315	702	-9 204	3 469
	Wynik finansowy z roku 2000													
11.	Skumulowany wynik finansowy na koniec okresu	205 000	464 038	100 715	25 973	59 871	27 766	56 459	48 237	61 671	15 356	16 058	6 854	10 322
12.	Zadłużenie ogółem na koniec roku w 2000 =728000	476 000	1 943 000	1 812 000	1 601 000	2 513 000	3 583 000	4 430 000	4 700 000	4 820 000	4 790 000	4 460 000	4 210 000	3 690 000
	Nadwyżka/deficyt budżetowy	205 000	-1 207 962	-232 323	100 258	-963 102	-1 312 105	-962 307	-278 222	-106 566	-16 315	330 702	248 796	523 469
6.a	Wydatki inwestycyjne kwalifikowalne					4 982 000	6 749 200	6 974 800	5 752 800	5 546 000	5 148 000	5 042 400	5 588 000	5 728 800
6.b	Dotacja z MG					398 560	539 936	557 984	460 224	443 680	411 840	403 392	447 040	458 304
	spłata poręczeń													
	WSKAZNIKI													
	Wydatki bieżące jako % dochodów	85,03%	82,03%	87,03%	76,79%	68,04%	62,49%	61,73%	65,26%	66,50%	67,24%	67,56%	66,96%	66,72%
	Nadwyżka operacyjna jako % dochodów	14,97%	17,97%	19,71%	23,21%	31,96%	37,51%	38,27%	34,74%	33,50%	32,76%	32,44%	33,04%	33,28%
	Inwestycje jako % wydatków	12,47%	26,05%	18,91%	21,48%	35,41%	41,22%	40,81%	35,04%	33,07%	31,70%	30,23%	31,40%	30,91%
	Inwestycje jako % nadwyżki operacyjnej	81,41%	161,27%	104,55%	91,75%	118,40%	118,86%	112,60%	102,50%	99,30%	96,85%	91,59%	93,92%	90,63%
	Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	17,94%	22,25%	25,73%	27,35%	27,18%	25,98%	23,12%	20,58%	17,10%
	Obsługa zadłużenia do dochodów	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,59%	4,30%	4,01%	3,83%	4,11%	5,08%	6,35%	5,48%	5,09%
	Obsługa zadłużenia jako % nadwyżki operacyjnej	3,53%	26,06%	39,78%	24,69%	14,35%	11,47%	10,49%	11,03%	12,25%	15,51%	19,59%	16,57%	15,30%
	Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	2,25%	2,41%	-3,45%	-0,64%	0,24%	-0,20%	0,17%	-0,05%	0,08%	-0,25%	0,00%	-0,04%	0,02%

Tabela 22.A

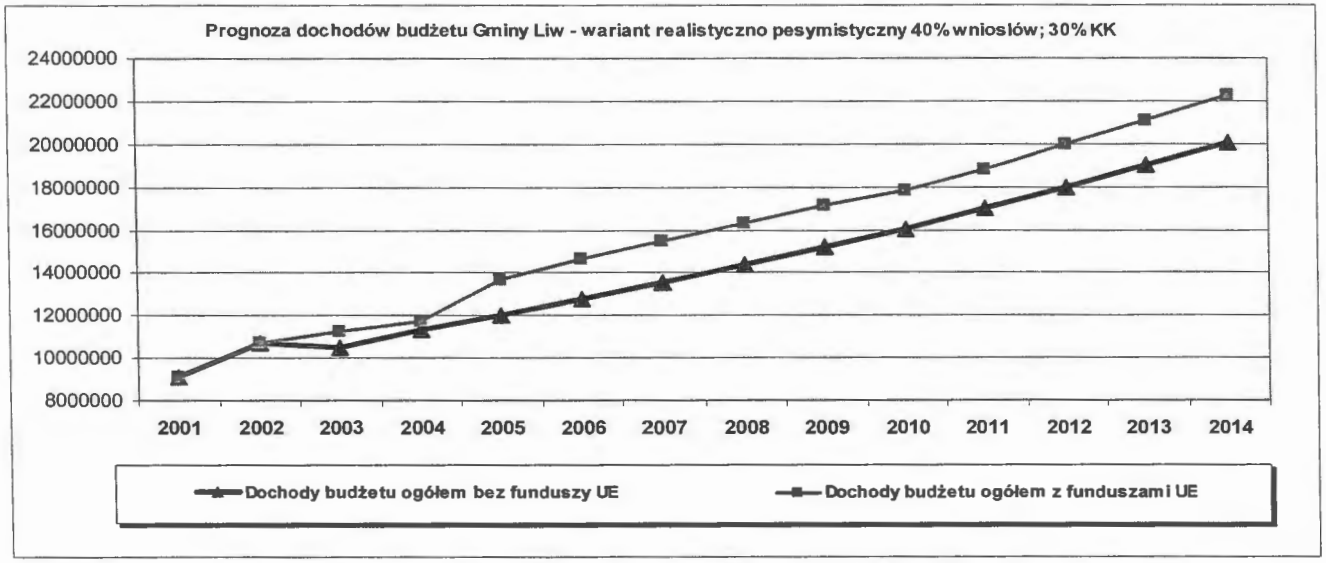

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	9091000	10727000	11231677	11762000	13665211	14662514	15493219
Dochody budżetu bez funduszy UE	9091000	10727000	10522677	11334000	12026791	12761928	13542719

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem bez nadwyżek (z dotacją MGiP i UE)	16292264	17122788	17865493	18775001	19948497	21056322	22242033
Dochody budżetu bez funduszy UE	14371280	15194754	16065413	16985961	17959257	18988322	20076353

Tabela 22.B

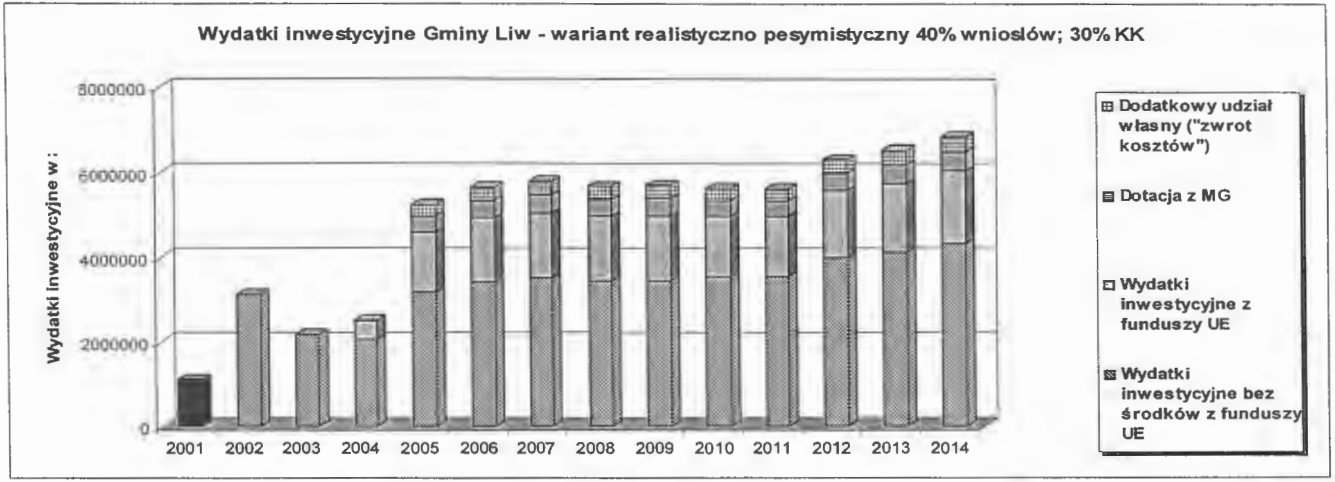

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wydatki inwestycyjne ogółem	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	4 980 000	5 350 000	5 470 000
Dochody z funduszy UE – 30% KK				428 000	1 404 360	1 508 700	1 542 540
Dotacja z MG				0	374 496	402 320	411 344
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	1108000	3109617	2168000	2076742	3 201 144	3 438 980	3 516 116
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	280 872	301 740	308 508

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki inwestycyjne ogółem	5 370 000	5 400 000	5 350 000	5 350 000	6 000 000	6 200 000	6 500 000
Dochody z funduszy UE – 30% KK	1 514 340	1 522 800	1 412 400	1 412 400	1 584 000	1 636 800	1 716 000
Dotacja z MG	403 824	406 080	376 640	376 640	422 400	436 480	457 600
Wydatki Inwestycyjne bez środków z unii	3 451 836	3 471 120	3 560 960	3 560 960	3 993 600	4 126 720	4 326 400
Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")	302 868	304 560	282 480	282 480	316 800	327 360	343 200

Tabela 22.C

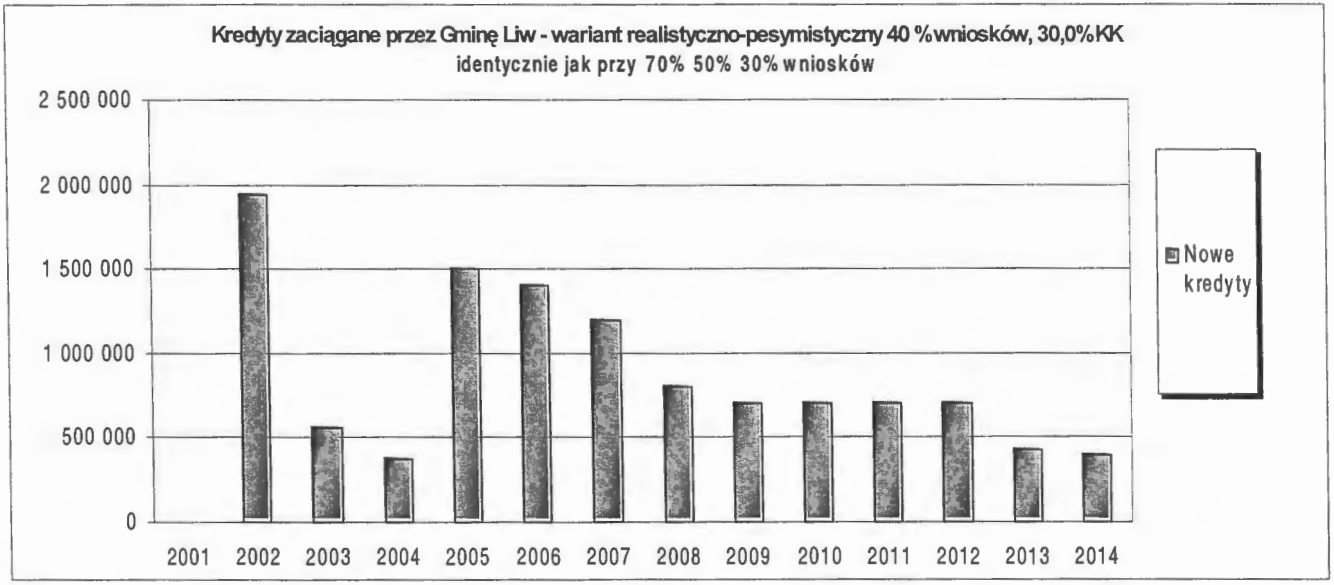

Kredyty	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
zaciągnięte i planowane	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 400 000	1 200 000

Kredyty	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
zaciągnięte i planowane	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000	400 000

Tabela 22.D. Zadłużenie do dochodów oraz koszty obsługi zadłużenia do dochodów – wariant realistyczno-pesymistyczny 40% wniosków

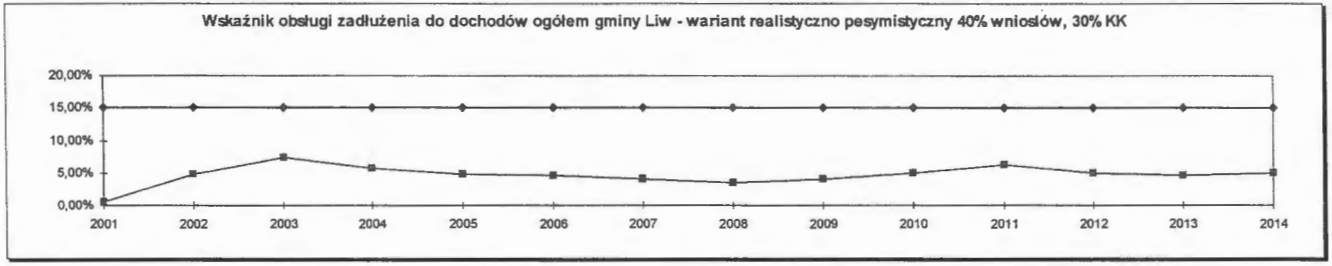

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%
Wskaźnik zadłużenia	0,53%	4,68%	7,35%	5,73%	4,70%	4,62%	4,05%	3,48%	4,01%	4,94%	6,24%	5,02%	4,68%	5,02%

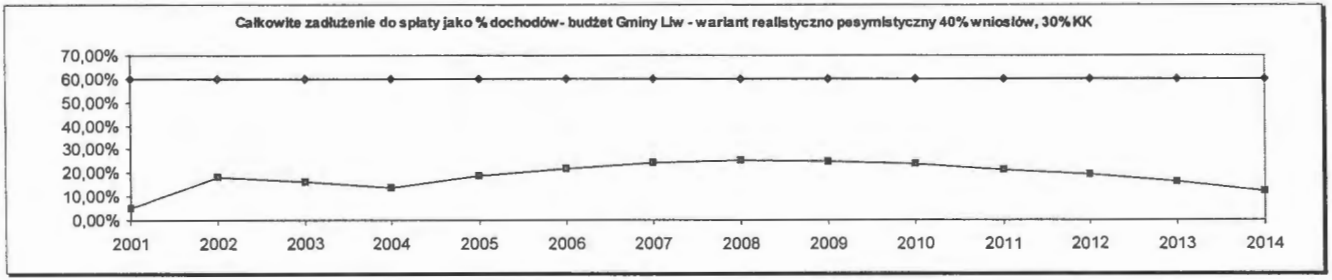

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksymalny poziom	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
Zadłużenie jako % dochodów	5,24%	18,11%	16,13%	13,61%	18,39%	21,71%	24,08%	25,04%	24,70%	23,68%	20,93%	18,95%	15,96%	12,18%

Tabela 22.E

Projekcje Budżetu Gminy Liw z uwzględnieniem funduszy UE - 30,0% KK (0,4x75%); wariant realistyczno-pesymistyczny - 40% wniosków

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
					3%	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
1.	**Dochody ogółem bez nadwyżek (z UE i dotacją MG)**				5%	5%	5%	5%	5%	4%	4%	4%	4%	4%
1.a	**Dochody budżetu bez funduszy UE**	9 091 000	10 727 000	11 231 677	11 762 000	13 665 211	14 662 514	15 493 219	16 292 264	17 122 788	17 865 493	18 775 001	19 948 497	21 056 322
1.b	**Dochody z funduszy UE - 30,0% KK**	9 091 000	10 727 000	10 522 677	11 334 000	12 036 791	12 761 928	13 542 719	14 371 280	15 194 754	16 065 413	16 985 961	17 969 257	18 988 322
1.c	**Refinansowanie z UE - 50% zwrot kosztów**			709 000	428 000	1 404 360	1 508 700	1 542 540	1 514 340	1 522 800	1 412 400	1 412 400	1 584 000	1 636 800
					0	140 436	150 870	154 254	151 434	152 280	141 240	141 240	158 400	163 680
2.	**Wydatki bieżące ogółem bez odsetek**	7 730 000	8 798 845	9 158 000	9 032 000	9 524 514	10 044 162	10 592 166	11 168 946	11 738 834	12 335 898	12 962 623	13 622 187	14 315 032
2.a	**Wydatki bieżące z budżetu (obejmujące odsetki)**	7 778 000	8 825 345	9 296 000	9 157 000	9 664 014	10 201 162	10 710 166	11 285 696	11 874 824	12 517 648	13 134 873	13 773 437	14 449 782
3.	**Nadwyżka operacyjna**	1 361 000	1 928 155	2 073 677	2 730 000	4 140 697	4 618 352	4 901 053	5 123 317	5 383 964	5 529 595	5 812 379	6 326 310	6 741 290
4.	**Obsługa kredytu ogółem**	48 000	502 500	825 000	674 000	642 500	677 000	627 000	566 750	686 000	881 750	1 172 250	1 001 250	984 750
4.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	503 000	520 000	509 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000
4.b	Spłata odsetek i prowizji	48 000	26 500	138 000	125 000	139 500	157 000	118 000	116 750	136 000	181 750	172 250	151 250	134 750
4.1.	**Obsługa kredytu gminy (do 2003)**	0	476 000	825 000	674 000	468 000	383 750	235 000	0	0	0	0	0	0
4.1.a	Spłata rat kapitałowych	0	476 000	687 000	549 000	390 000	333 000	209 000	0	0	0	0	0	0
4.1.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	138 000	125 000	78 000	50 750	26 000	0	0	0	0	0	0
4.2.	**Obsługa nowych kredytów**	0	0	0	0	174 500	293 250	392 000	566 750	686 000	881 750	1 172 250	1 001 250	984 750
4.2.a	Spłata rat kapitałowych	0	0	0	0	113 000	187 000	300 000	450 000	550 000	700 000	1 000 000	850 000	850 000
4.2.b	Spłata odsetek i prowizji	0	0	0	0	61 500	106 250	92 000	116 750	136 000	181 750	172 250	151 250	134 750
5.	**Nadwyżka operacyjna po obsłudze długu**	1 313 000	1 425 655	1 248 677	2 056 000	3 498 197	3 941 352	4 274 053	4 556 567	4 697 964	4 647 845	4 640 129	5 325 060	5 756 540
6.	Wydatki Inw z dodatkowym udziałem własnym				2 504 742	5 260 872	5 651 740	5 778 508	5 672 868	5 704 560	5 632 480	5 632 480	6 316 800	6 527 360
6.1.	**Wydatki Inwestycyjne**	1 108 000	3 109 617	2 168 000	2 504 742	4 980 000	5 350 000	5 470 000	5 370 000	5 400 000	5 350 000	5 350 000	6 000 000	6 200 000
6.2.	Dodatkowy udział własny ("zwrot kosztów")				0	280 872	301 740	308 508	302 868	304 560	282 480	282 480	316 800	327 360
7.	**Środki po inwestycjach**	205 000	-1 683 962	-919 323	-448 742	-1 481 803	-1 408 648	-1 195 947	-813 433	-702 836	-702 155	-709 871	-674 940	-443 460
8	Kredyty długoterminowe	0	1 943 000	556 000	374 000	1 500 000	1 400 000	1 200 000	800 000	700 000	700 000	700 000	700 000	430 000
9.	Zwrot udzielonych pożyczek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Roczny wynik finansowy	205 000	259 038	-363 323	-74 742	18 197	-8 648	4 053	-13 433	-2 836	-2 155	-9 871	25 060	-13 460
	Wynik finansowy z roku 2000													
11.	**Skumulowany wynik finansowy na koniec okresu**	205 000	464 038	100 715	25 973	44 170	35 522	39 575	26 142	24 106	21 951	12 080	37 140	23 680
12.	**Zadłużenie ogółem na koniec roku w 2000 =728000**	476 000	1 943 000	1 812 000	1 601 000	2 513 000	3 183 000	3 730 000	4 080 000	4 230 000	4 230 000	3 930 000	3 780 000	3 360 000
	Nadwyżka/deficyt budżetowy	205 000	-1 207 962	-232 323	100 258	-978 803	-888 648	-686 947	-363 433	-152 836	-2 155	290 129	175 060	406 540
6.a	**Wydatki inwestycyjne kwalifikowalne**					4 681 200	5 029 000	5 141 800	5 047 800	5 076 000	4 708 000	4 708 000	5 280 000	5 456 000
6.b	**Dotacja z MG**					374 496	402 320	411 344	403 824	406 080	376 640	376 640	422 400	436 480
	spłata poręczeń													
	WSKAZNIKI													
	Wydatki bieżące jako % dochodów	85.03%	82.03%	87.03%	76.79%	69.70%	68.50%	68.37%	68.55%	68.56%	69.05%	69.04%	68.29%	67.98%
	Nadwyżka operacyjna jako % dochodów	14.97%	17.97%	19.71%	23.21%	30.30%	31.50%	31.63%	31.45%	31.44%	30.95%	30.96%	31.71%	32.02%
	Inwestycje jako % wydatków	12.47%	26.05%	18.91%	21.48%	34.01%	34.40%	33.81%	32.24%	31.26%	29.94%	28.94%	30.34%	30.02%
	Inwestycje jako % nadwyżki operacyjnej	81.41%	161.27%	104.55%	196.70%	120.27%	115.84%	111.61%	104.81%	100.30%	96.75%	92.04%	94.84%	91.97%
	Zadłużenie jako % dochodów	5.24%	18.11%	16.13%	12.61%	18.39%	21.71%	24.08%	25.04%	24.70%	23.68%	20.93%	18.95%	15.96%
	Obsługa zadłużenia do dochodów	0.53%	4.68%	7.35%	5.73%	4.70%	4.62%	4.05%	3.48%	4.01%	4.94%	6.24%	5.02%	4.68%
	Obsługa zadłużenia jako % nadwyżki operacyjnej	3.53%	26.06%	39.78%	24.69%	15.52%	14.66%	12.79%	11.06%	12.74%	15.95%	20.17%	15.83%	14.61%
	Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	2.25%	2.41%	-3.45%	-0.64%	0.13%	-0.06%	0.03%	-0.08%	-0.01%	-0.01%	-0.05%	0.13%	-0.06%

Tabela 23. Podsumowanie Inwestycji (bez inwestycji kościoła)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2005-2013
SUMA CAŁKOWITA INWESTYCJI w latach	4 992 850	6 913 300	7 056 000	5 569 000	6 173 000	2 500 000	0	0	0	33 203 250
Limit wydatków inwestycyjnych-W. Optymistyczny	**6 440 000**	**7 600 000**	**7 900 000**	**7 750 000**	**7 800 000**	**7 450 000**	**7 240 000**	**8 050 000**	**8 250 000**	
Rezerwy Inwestycyj.-W. Optymistyczny	1447150	686700	844000	2181000	1627000	4950000	7240000	8050000	8250000	35275850
Limit wyd. inw.- Realist - 50% wnioskow + dodatkowy kredyt w latach 2006-2007	**5 300 000**	**6 530 000**	**6 600 000**	**5 930 000**	**5 900 000**	**5 850 000**	**5 750 000**	**6 370 000**	**6 570 000**	
Rezerwy Inwestycyjne -Realist- 50% wnioskow + dodatkowy kredyt w latach 2006-2007	307150	-383300	-456000	361000	-273000	3350000	5750000	6370000	6570000	21595850
Limit wyd. inw.- W. Realist- 50% wnioskow + dodatkowy kredyt i 60% wniosków w latach 2006-2007	**5 300 000**	**7 180 000**	**7 420 000**	**6 120 000**	**5 900 000**	**5 850 000**	**5 730 000**	**6 350 000**	**6 510 000**	
Limit wyd. inw.- W. Realist- 50% wnioskow + dodatkowy kredyt i 60% wniosków w latach 2006-2008	307150	266700	364000	551000	-273000	3350000	5730000	6350000	6510000	23155850
Limit wyd. inw.- W. Realistyczny 50% wniosków	**5 300 000**	**5 950 000**	**6 150 000**	**5 950 000**	**6 000 000**	**5 920 000**	**5 860 000**	**6 540 000**	**6 740 000**	
Limit wyd. inw.- W. Realistyczno-pesymistyczny 40%	4 980 000	5 350 000	5 470 000	5 370 000	5 400 000	5 350 000	5 350 000	6 000 000	6 200 000	
Limit wyd. inw.- W. Pesymistyczny 30% wniosków	4 530 000	4 840 000	4 950 000	4 880 000	4 900 000	4 900 000	4 900 000	5 520 000	5 700 000	

Tabela 23.A.

Suma wydatków Inwestycyjnych w okresie 2005 -2009	
Zaplanowane inwestycje	**30 704 150**
Wariant Optymistyczny	**37 490 000**
Wariant Realistyczny - 50% wnioskow + dodatkowy kredyt w latach 2006-2007	**30 260 000**
Wariant Realistyczny - 50% wnioskow + dodatkowy kredyt i 60% wniosków w latach 2006-2007	**31 920 000**
Wariant Realistyczny	**29 350 000**
Wariant Realistyczno-pesymistyczny	**26 570 000**
Wariant Pesymistyczny	**24 100 000**

Tabela 24. Podsumowanie Inwestycji (z inwestycjami kościoła)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2005-2013
SUMA CALKOWITA INWESTYCJI w latach	5 392 850	7 513 300	7 406 000	6 189 000	6 173 000	2 550 000	0	0	0	35 223 250
Limit wydatków inwestycyjnych-W. Optymistyczny	**6 440 000**	**7 600 000**	**7 900 000**	**7 750 000**	**7 800 000**	**7 450 000**	**7 240 000**	**8 050 000**	**8 250 000**	
Rezerwy Inwestycyj.-W. Optymistyczny	1047150	86700	494000	1561000	1627000	4900000	7240000	8050000	8250000	33255850
Limit wyd. inw.- Realist - 50% wnioskow + dodatkowy kredyt w latach 2006-2007	**5 300 000**	**6 530 000**	**6 600 000**	**5 930 000**	**5 900 000**	**5 850 000**	**5 750 000**	**6 370 000**	**6 570 000**	
Rezerwy Inwestycyjne -Realist- 50% wnioskow + dodatkowy kredyt w latach 2006-2007	-92850	-983300	-806000	-259000	-273000	3300000	5750000	6370000	6570000	19575850
Limit wyd. inw.- W. Realist- 50% wnioskow + dodatkowy kredyt i 60% wniosków w latach 2006-2007	**5 300 000**	**7 180 000**	**7 420 000**	**6 120 000**	**5 900 000**	**5 850 000**	**5 730 000**	**6 350 000**	**6 510 000**	
Limit wyd. inw.- W. Realist- 50% wnioskow + dodatkowy kredyt i 60% wniosków w latach 2006-2008	-92850	-333300	14000	-69000	-273000	3300000	5730000	6350000	6510000	21135850
Limit wyd. inw.- W. Realistyczny 50% wniosków	**5 300 000**	**5 950 000**	**6 150 000**	**5 950 000**	**6 000 000**	**5 920 000**	**5 860 000**	**6 540 000**	**6 740 000**	
Limit wyd. inw.- W. Realistyczno-pesymistyczny 40%	4 980 000	5 350 000	5 470 000	5 370 000	5 400 000	5 350 000	5 350 000	6 000 000	6 200 000	
Limit wyd. inw.- W. Pesymistyczny 30% wniosków	4 530 000	4 840 000	4 950 000	4 880 000	4 900 000	4 900 000	4 900 000	5 520 000	5 700 000	

Tabela 24.B.

Suma wydatków Inwestycyjnych w okresie 2005 -2009	
Zaplanowane inwestycje	**32 674 150**
Wariant Optymistyczny	**37 490 000**
Wariant Realistyczny - 50% wnioskow + dodatkowy kredyt w latach 2006-2007	**30 260 000**
Wariant Realistyczny - 50% wnioskow + dodatkowy kredyt i 60% wniosków w latach 2006-2007	**31 920 000**
Wariant Realistyczny	**29 350 000**
Wariant Realistyczno-pesymistyczny	**26 570 000**
Wariant Pesymistyczny	**24 100 000**

Rysunek 6. Kredyty zsumowane narastająco - lata 2005 - 2013

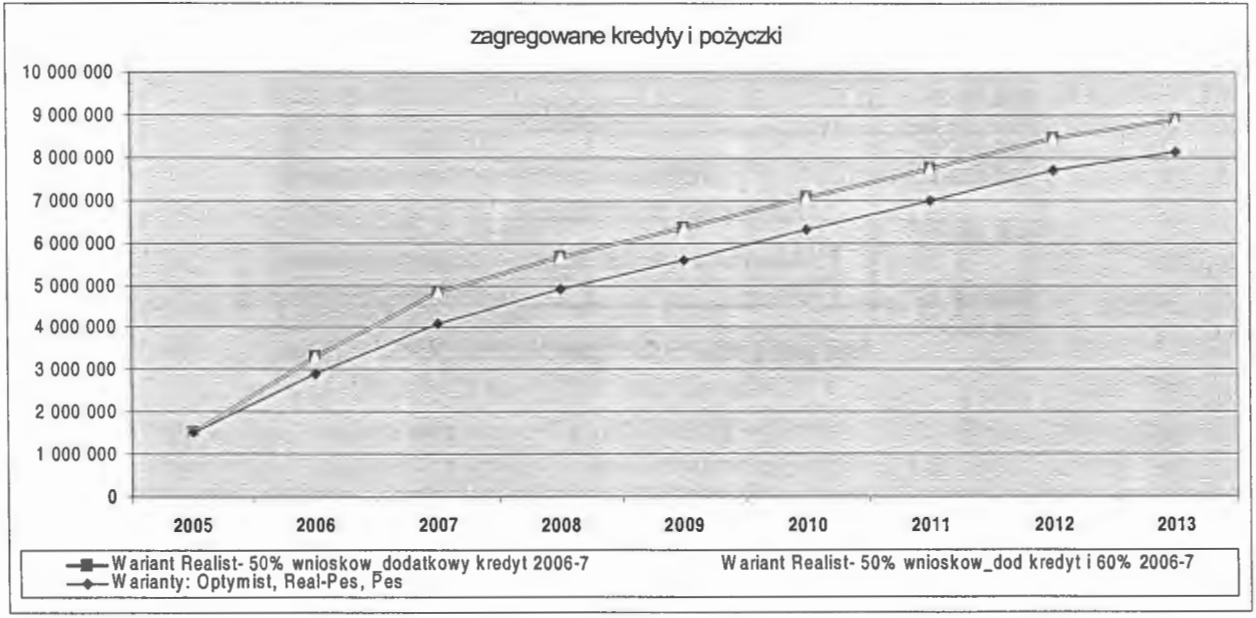

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Warianty: Optymist, Real-Pes, Pes	1 500 000	2 900 000	4 100 000	4 900 000	5 600 000	6 300 000	7 000 000	7 700 000	8 130 000
Warianty Realistyczne - 50% wniosków z dodatkowym kredytem 2006-7	1 500 000	3 300 000	4 850 000	5 650 000	6 350 000	7 050 000	7 750 000	8 450 000	8 880 000

Rysunek 7. Inwestycje zsumowane narastaj ąco - lata 2005 - 2013

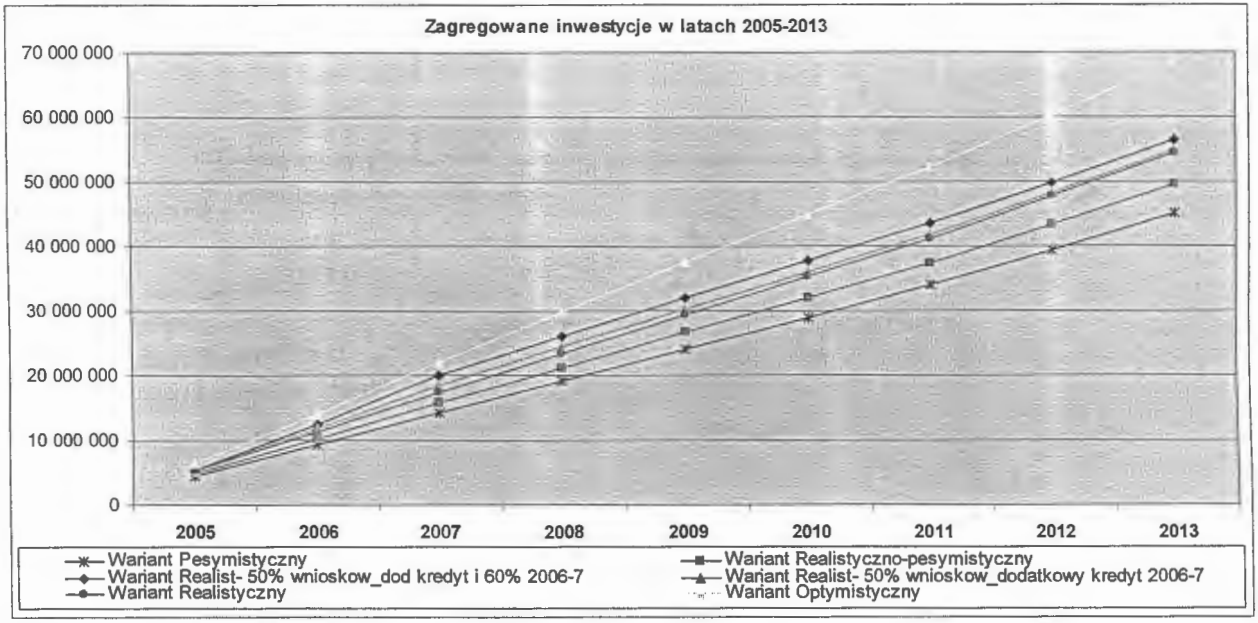

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wariant Optymistyczny	6 440 000	14 040 000	21 940 000	29 690 000	37 490 000	44 940 000	52 180 000	60 230 000	68 480 000
Wariant Realist- 50% wniosków dod kredyt i 60% 2006-7	5 300 000	12 480 000	19 900 000	26 020 000	31 920 000	37 770 000	43 500 000	49 850 000	56 360 000
Wariant Realist- 50% wniosków dodatkowy kredyt 2006-7	5 300 000	11 830 000	18 430 000	24 360 000	30 260 000	36 110 000	41 860 000	48 230 000	54 800 000
Wariant Realistyczny	5 300 000	11 250 000	17 400 000	23 350 000	29 350 000	35 270 000	41 130 000	47 670 000	54 410 000
Wariant Realistyczno-pesymistyczny	4 980 000	10 330 000	15 800 000	21 170 000	26 570 000	31 920 000	37 270 000	43 270 000	49 470 000
Wariant Pesymistyczny	4 530 000	9 370 000	14 320 000	19 200 000	24 100 000	29 000 000	33 900 000	39 420 000	45 120 000

Rysunek 8

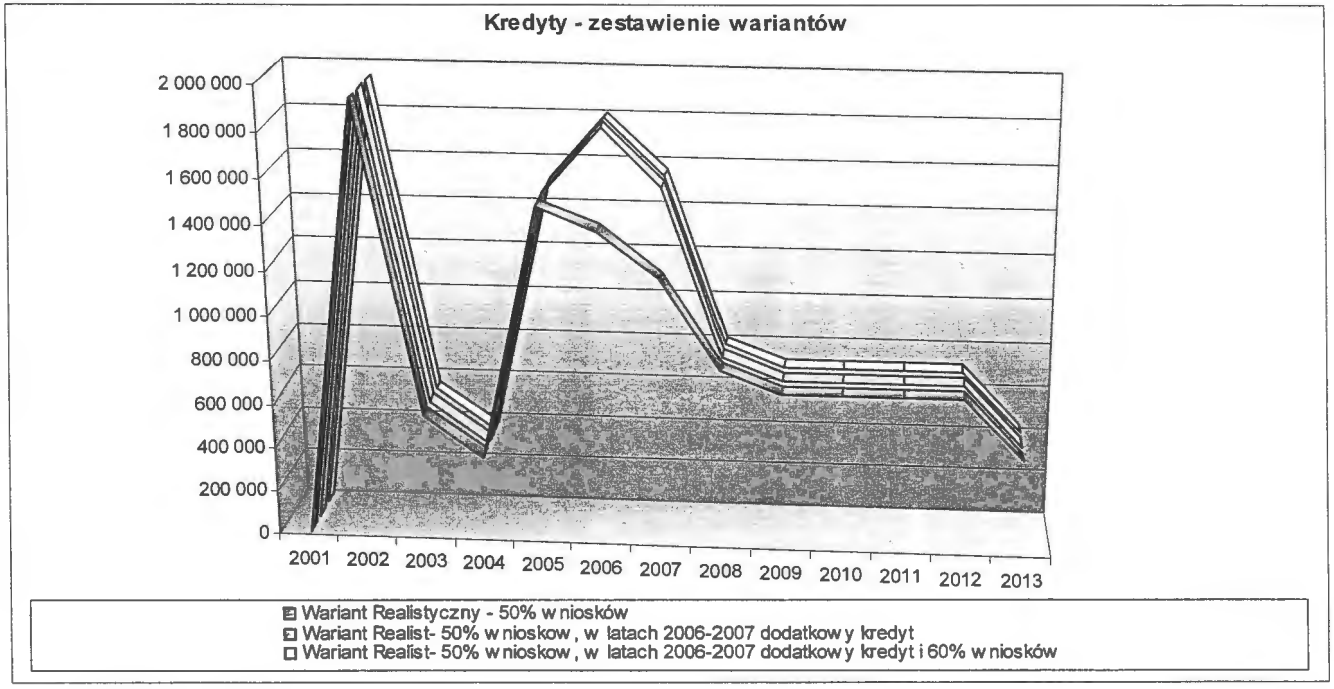
Kredyty - zestawienie wariantów
2 000 000
1 800 000
1 600 000
1 400 000
1 200 000
1 000 000
800 000
600 000
400 000
200 000
0
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
Wariant Realistyczny - 50% w niosków
Wariant Realist- 50% w nioskow , w latach 2006-2007 dodatkowy kredyt
Wariant Realist- 50% w nioskow , w latach 2006-2007 dodatkowy kredyt i 60% w niosków

Rysunek 9

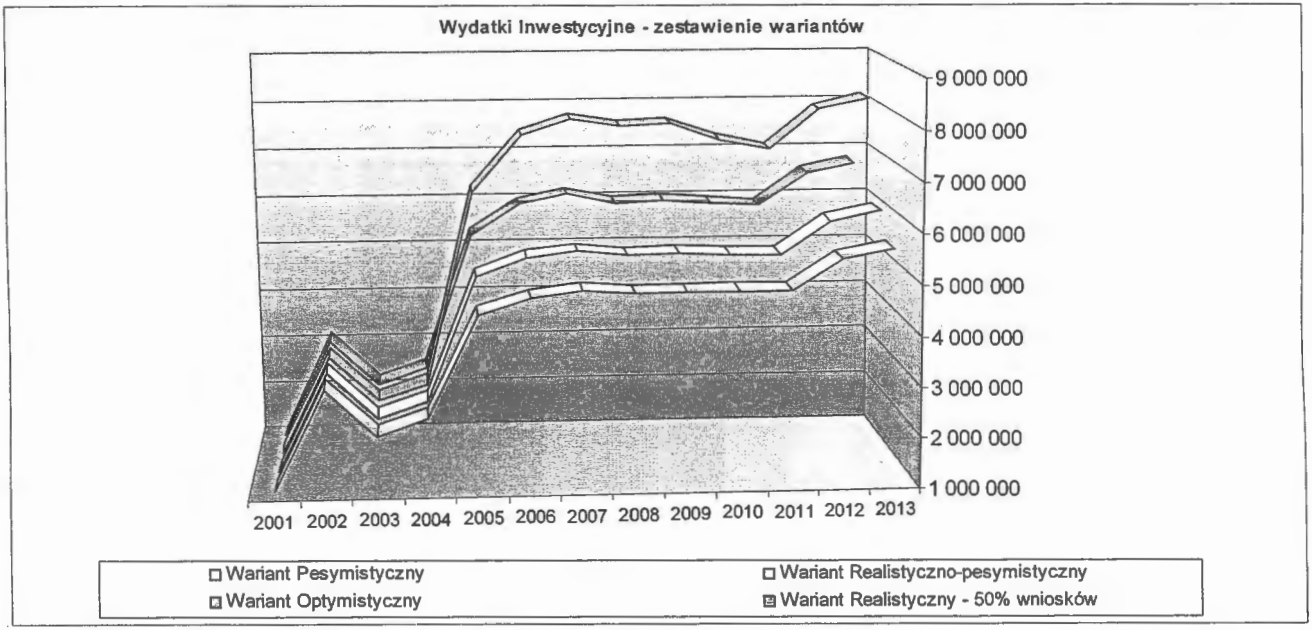
Wydatki Inwestycyjne - zestawienie wariantów
9 000 000
8 000 000
7 000 000
6 000 000
5 000 000
4 000 000
3 000 000
2 000 000
1 000 000
2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013
Wariant Pesymistyczny
Wariant Realistyczno-pesymistyczny
Wariant Optymistyczny
Wariant Realistyczny - 50% wniosków

Rysunek 10

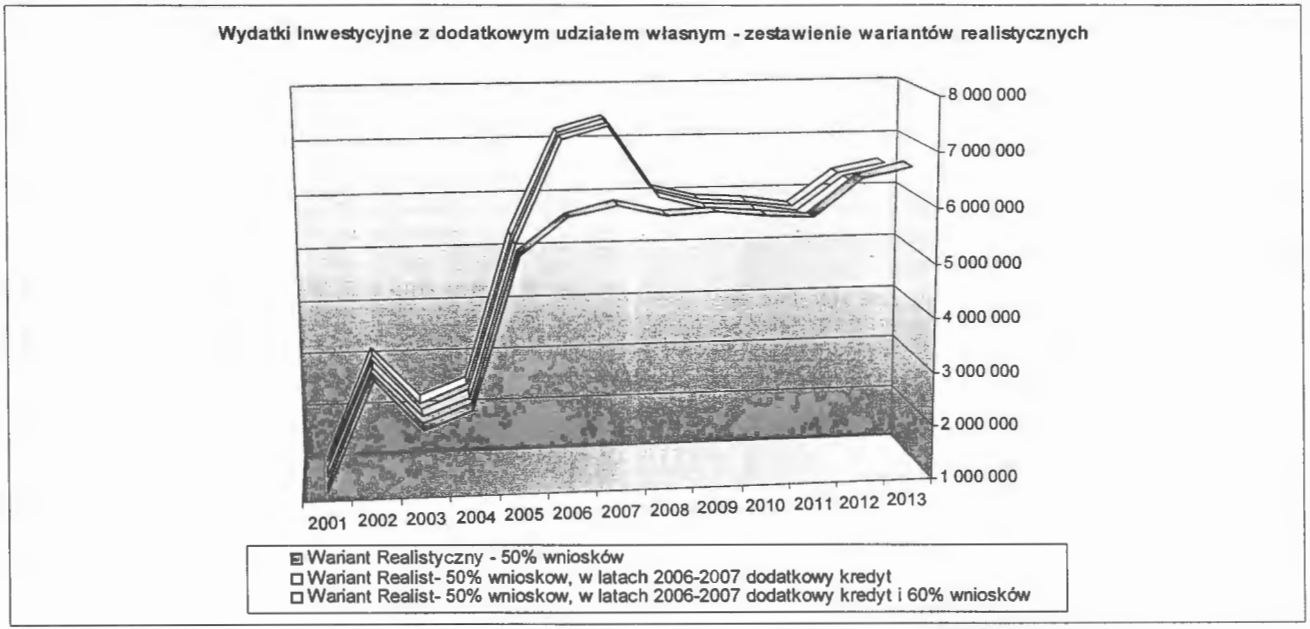
Wydatki inwestycyjne z dodatkowym udziałem własnym - zestawienie wariantów realistycznych
8 000 000
7 000 000
6 000 000
5 000 000
4 000 000
3 000 000
2 000 000
1 000 000
2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013
Wariant Realistyczny - 50% wniosków
Wariant Realist- 50% wnioskow, w latach 2006-2007 dodatkowy kredyt
Wariant Realist- 50% wnioskow, w latach 2006-2007 dodatkowy kredyt i 60% wniosków

VI. Wnioski z analizy wariantowych Planów Rozwoju Lokalnego; Podsumowanie dotyczące możliwości inwestycyjnych Gminy

Prezentowany Wieloletni Plan Inwestycyjny, z wariantową analizą możliwości finansowania zadań objętych tym planem, obejmuje lata 2005 – 2010 (6 lat) w wersji szczegółowej, z podaniem źródeł finansowania poszczególnych, planowanych w tym okresie zadań, oraz okres 2011 - 2013 (dalsze 4 lata) – w wersji mniej szczegółowej, z podaniem ogólnych kwot, które gmina w każdym kolejnym roku może przeznaczyć na inwestycje.

Władze Gminy Liw z ogromnym wyczuciem oszacowały nowe możliwości zwiększenia finansowania zadań inwestycyjnych w związku z możliwością korzystania z funduszy strukturalnych. Zaplanowane przez Gminę na lata 2004 - 2006 wydatki inwestycyjne są opracowane bardzo dokładnie i są bardzo dobrym początkiem wieloletniej strategii rozwoju gminy i jej polityki inwestycyjnej do roku 2013.

Po analizie sześciu wariantów finansowania inwestycji w gminie, z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (UE) i dotacji z budżetu państwa, okazało się, **że zaplanowane na lata 2005 - 2010 wydatki inwestycyjne są możliwe do zrealizowania,** a wydatki inwestycyjne zaplanowane na rok 2010 mogą być znacznie wyższe. Wydatki te są bardzo bliskie optymalnej ścieżki inwestowania w okresie 2005 – 2013 (rozwiązań wariantu realistycznego).

Obecnie, najkorzystniejszy dla gminy Liw jest przygotowany na lata 2005 – 2006 Plan Zadań Inwestycyjnych, który znajduje się pomiędzy planami inwestycyjnymi wariantów realistycznego i optymistycznego i jest zgodny z długofalowa polityką wynikająca z obu tych wariantów.

Dla gminy korzystnie jest w latach 2005, 2006 maksymalizować wydatki inwestycyjne i zaciągać w tym celu kredyty i pożyczki, nawet wyższe niż zaproponowano w analizie poszczególnych wariantów (także wariantu realistycznego z dodatkowym kredytem). Jednakże dużo zależeć będzie od tempa rozwoju polskiej gospodarki i poziomu długu publicznego w r. 2005. Należy bacznie obserwować wzrost gospodarczy i dług publiczny i podejmować decyzje dotyczące polityki inwestycyjnej i kredytowej w latach 2005 i 2006 stosownie do zaistniałej sytuacji.

Z analizy wariantów możliwości finansowania wieloletniego planu inwestycyjnego (wyniki przedstawiono w Tabelach 19 – 22) i z zaplanowanych zobowiązań dłużnych, które podano z Tabeli 19F oraz w Tabelach 19D - 22D, wynika, iż **ustawowe wskaźniki obsługi zadłużenia do dochodów ogółem i całkowitego zadłużenia do dochodów ogółem w gminie Liw są znacznie (o połowę) niższe niż określone w ustawie o finansach publicznych.** Wartość współczynnika długu do dochodów ogółem nie przekracza 28,0%, a koszty obsługi długu są niskie i nie przekraczają 7% w żadnym roku z okresu 2005 –2013. **Gmina posiada rezerwy zdolności kredytowej i w razie potrzeby może zwiększyć inwestycje zaciągając dodatkowy dług.** Zwiększenie wartości inwestycji o 270 000 zł rocznie nie spowoduje zwiększenie wartości współczynnika długu do dochodów ogółem do poziomu powyżej 30%, co stanowi 1/2 limitu zdefiniowanego przez ustawę. Takie dodatkowe nakłady umożliwią realizację zaplanowanych zadań, a gmina, np. w roku 2005 może dodatkowo, w relacji do wariantu realistycznego, zainwestować ponad 500 tys. zł.

Przyjęto, że Gmina Liw będzie się starała realizować politykę inwestycyjną, która lokuje się pomiędzy wariantem realistycznym a wariantem optymistycznym i będzie przygotowywała wnioski o środki z UE dla zadań, które są objęte tymi wariantami. Pozostałe, mniej optymistyczne warianty i wyznaczone dla nich dopuszczalne poziomy inwestowania będą stanowiły poziomy odniesienie i pomogą podjąć decyzje dotyczące poziomu inwestowania w przypadku, gdy poziom otrzymanych środków z U.E. będzie niższy niż przyjęty w wariantach realistycznym.

Zgodnie ustalono, że planowanie wieloletnie, zadań inwestycyjnych i budżetu, ma sens tylko wtedy, jeśli gmina potrafi zdyscyplinować proces przygotowania budżetu tak, aby najważniejsze zadania strategiczne, przewidziane planami wieloletnimi znalazły miejsce w budżecie, nawet jeśli wymaga to ograniczenia innych tradycyjnie dokonywanych wydatków.

Analiza możliwości inwestowania przez gminę w okresie 2005 – 2013 dokonana w wariantach optymistycznym, realistycznym i pesymistycznym pozwala stwierdzić, że gmina Liw może zrealizować wydatki inwestycyjne zaplanowane na lata 2004 – 2010 przy zapewnieniu płynności budżetu i zachowaniu 50% rezerwy zdolności kredytowej.

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Plan Rozwoju Lokalnego został przygotowany w konsultacji z przedstawicielami mieszkańców gminy - Zespołem ds. Rozwoju Lokalnego Gminy Liw. Zespół ten w bardzo zbliżonym składzie brał udział w przygotowaniu Strategii Rozwoju Gminy Liw. LPR został omówiony, a następnie zatwierdzony na posiedzeniu Rady Gminy w dniu 30 listopada 2004 roku. Jego realizacja będzie monitorowana w sposób ciągły przez Wójta Gminy Liw, Zastępcę Wójta oraz Skarbnika gminy.

Realizacja zadań zawartych w LPR będzie oceniana okresowo przez Radę Gminy, jej stałe Komisje oraz przez Zespół ds. realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

VIII. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANIAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA I KRAJU

Projekty sformułowane w punkcie III Planu Rozwoju Lokalnego oraz zadania zaprezentowane w Tabelach 1 i 2 są zgodne z celami strategicznymi i długookresowymi wymienionymi w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego (RWM). Poniżej cytujemy cele, które odpowiadają zamierzeniom Gminy Liw i są omówione w niniejszym Planie.

1. Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego. Cel strategiczny RWM, punkt 2.5
2. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza. Cel długookresowy RWM, punkt 1.3
3. Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych poprzez rozwój funkcji turystyczno - wypoczynkowych. Cel średniookresowy RWN, punkt 2.4 oraz 2.4j.

4. Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności. 4 –ty cel średniookresowy RWM
5. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne poprzez ułatwienia inwestowania w regionie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów poza aglomeracją warszawską. Cel średniookresowy RWM, punkt 2.1g
6. Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i regionalnym, 1-szy cel długookresowy RWM.
7. Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności w województwie. 2-gi cel długookresowy RWM

8.1. Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.

8.2. Wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo-społecznych mieszkańców województwa Mazowieckiego. Cel średniookresowy RWM, punkty 2 oraz 7.

Cele zawarte w Narodowym Planie Rozwoju. Na lata 2004 – 2006, a wymienione poniżej są także zgodne z projektami i zadaniami sformułowanymi w tym Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Liw. Najbliższe tego LPR u są następujące cele NPR:

A. Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej. *Trzecia oś rozwoju NPR.*
B. Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. *Piąta oś NPR.*
C. Przekształcenie strukturalne w rolnictwie, rozwój obszarów wiejskich. *Czwarta oś NPR.*
D. Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw. *Pierwsza oś NPR.*
E. Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia. *Druga oś NPR..*
F. Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. *Piąta oś NPR.*

Załącznik - Przykładowe karty punktacji zadań

Tabela Z 1. Kryteria wyboru inwestycji do Planu Rozwoju Lokalnego w LIWIE; Przykład punktacji i oceny zadania.

Symbol zadania i nr według spisu zadań: **Nr 12 z Tabeli 11**; Jednostka wnioskująca: **Urząd Gminy Liw**
Tytuł zadania: *Budowa sali gimnastycznej w Ruchnie*

1	*2*	*3*	*4*			*5*
Lp.	**Nazwa kryterium inwestycji**	Maksymalna liczba punktów dla kryteriów	**Mnożnik ważności**			**Iloczyn** (punktacja według kryterium x mnożnik ważności)
			0	**1**	**1,5**	
13.	Środki z funduszy europejskich	20			20	30
14.	Tworzy dochody budżetowe	15	2			0
15.	Wkład w realizację lokalnego programu rozwoju	15		15		15
16.	Realizacja zaawansowana	15		5		5
17.	Inwestycja dla ogółu mieszkańców gminy	7		2		2
18.	Dotacje (% kosztów)	10		8		8
19.	Pozytywny wpływ na środowisko naturalne	8	1			0
20.	Pobudza rozwój gospodarczy	10		1		1
21.	Przyciąganie kapitału zewnętrznego	10		0		0
22.	Zaangażowanie społeczne	5		2		2
23.	Harmonijny rozwój młodzieży	8		5		5
24.	Zgodność z regionalnym planem rozwoju	5		5		5
					Suma	**73**

Opracował: Data: 15. 10. 2004 r.
Zatwierdził: Data: 22. 10.2004 r.

Tabela Z 2. Kryteria wyboru inwestycji do Planu Rozwoju Lokalnego w LIWIE;
Przykład punktacji i oceny zadania.

Symbol zadania i nr według spisu zadań: **Nr 13 z Tabeli 11;** Jednostka wnioskująca: **Urząd Gminy Liw**
Tytuł zadania: *Budowa oczyszczalni ścieków w Starejwsi wraz z kanalizacją dla wsi Tończa, Borzychy i Starawieś*

1	*2*	*3*	*4*			*5*
Lp.	**Nazwa kryterium inwestycji**	Maksymalna liczba punktów dla kryteriów	**Mnożnik ważności**			**Iloczyn** (punktacja według kryterium x mnożnik ważności)
			0	**1**	**1,5**	
25.	Środki z funduszy europejskich	20			20	30
26.	Tworzy dochody budżetowe	15		2		2
27.	Wkład w realizację lokalnego programu rozwoju	15		15		15
28.	Realizacja zaawansowana	15		5		5
29.	Inwestycja dla ogółu mieszkańców gminy	7		3		3
30.	Dotacje (% kosztów)	10			9	13,5
31.	Pozytywny wpływ na środowisko naturalne	8			8	12
32.	Pobudza rozwój gospodarczy	10		4		4
33.	Przyciąganie kapitału zewnętrznego	10		3		3
34.	Zaangażowanie społeczne	5			5	5
35.	Harmonijny rozwój młodzieży	8	4			0
36.	Zgodność z regionalnym planem rozwoju	5		5		5
					Suma	**97,5**

Opracował: Data: 15. 10. 2004 r.
Zatwierdził: Data: 22. 10.2004 r.

Tabela Z 3. Kryteria wyboru inwestycji do Planu Rozwoju Lokalnego w LIWIE;
Przykład punktacji i oceny zadania.

Symbol zadania i nr według spisu zadań: **Nr 3 z Tabeli 11**; Jednostka wnioskująca: **Urząd Gminy Liw**
Tytuł zadania: *Przebudowa drogi gminnej Ruchna - kolonie*

1	2	3	4			5
Lp.	**Nazwa kryterium inwestycji**	Maksymalna liczba punktów dla kryteriów	**Mnożnik ważności**			**Iloczyn** (punktacja według kryterium x mnożnik ważności)
			0	**1**	**1,5**	
37.	Środki z funduszy europejskich	20			20	30
38.	Tworzy dochody budżetowe	15	2			0
39.	Wkład w realizację lokalnego programu rozwoju	15		15		15
40.	Realizacja zaawansowana	15		5		5
41.	Inwestycja dla ogółu mieszkańców gminy	7		2,5		2,5
42.	Dotacje (% kosztów)	10		8		8
43.	Pozytywny wpływ na środowisko naturalne	8		1		1
44.	Pobudza rozwój gospodarczy	10		3		3
45.	Przyciąganie kapitału zewnętrznego	10		1		1
46.	Zaangażowanie społeczne	5		3		3
47.	Harmonijny rozwój młodzieży	8	1			0
48.	Zgodność z regionalnym planem rozwoju	5		5		5
					Suma	**73,5**

Opracował: Data: 15. 10. 2004 r.
Zatwierdził: Data: 22. 10.2004 r.